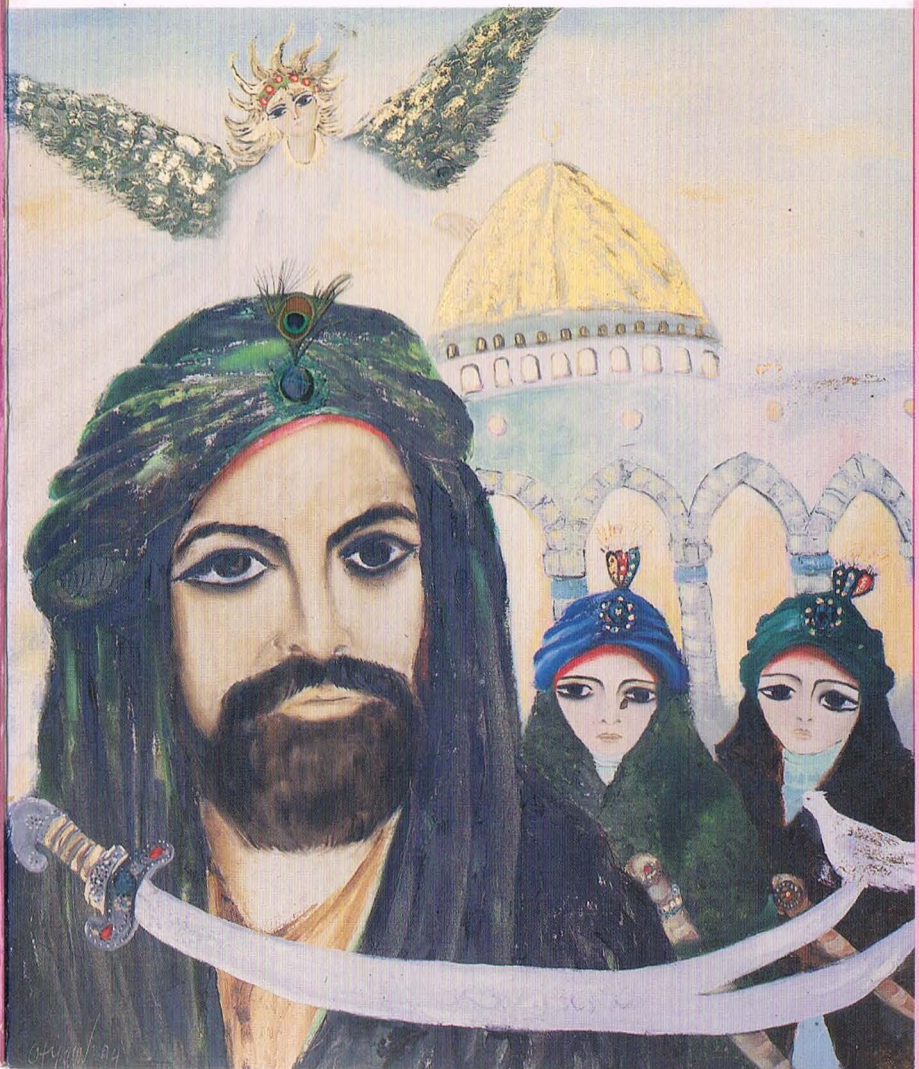
40 YIL ÖNCE 40 YIL SONRA
GELİN CANLAR BİR OLALIM

Fikret Otyam

Fikret OTYAM • 40 Yıl Önce 40 Yıl Sonra / Gelin Canlar Bir Olalım

ÜMİT YAYINCILIK

ISBN 975-7362-50-6

Birinci Baskı / Eylül 1994.
COŞKU DİZİSİ: 16

Dizgi ve Baskı
ÜMİT YAYINCILIK Ltd. Şti.
Konur Sok. 27/1
06640 Kızılay - Ankara
Tel : 419 38 27
Faks : 417 56 68

KIRK YIL ÖNCE
KIRK YIL SONRA

FİKRET OTYAM

Ümit Yayıncılık
Ankara 1994

Kapak İbrahim Demirel

İÇİNDEKİLER

BAŞSÖZ 7

Dünya Bir Penceredir..... 9

Yazan Kâtibin Suçu Ne Mevlam Demiş Böyle Yaz 19

İlk Oyum.. 1950 Mayısı 26

Yıkılan Urfa Kültürü Yapı Hazineleri..... 32

Umum Gazatalar Müdürü 37

Ha De Mühendis-il May? 44

Aman Avcı Vurma Beni 50

Bu Parmak Bir Gün Kopar 59

Guten Tag Hemn Rıchard Strauss!..... 80

Bu Dünyanın Hesabını Bir Gün Sorarlar 88

Urfa'da Ölmek..... 111

SONSÖZ..... 131

GELİN CANLAR BİR OLALIM..... 133

Köln..... 134

Gelin Canlar Bir Olalım mı Yoksa Gelin Canlar Bir Olmayalım mı?..... 140

Türk Türkü Sevmiyor Alman Neden Sevsin? 147

Gelin Canlar Artık Gerçekten "Bir" Olun..... 153

BAŞSÖZ

DÜNYA Gazetesi Sahip ve Başyazarı Falih Rıfkı Atay:

- Kuzum Otyat Bey, dedi, ne işiniz var doğuda? Size bir bilet alalım vapurla Hopa'ya kadar gidin dönün, on onbeş gün dinlenirsiniz. Hem mezuniyetinizi kutlarsınız, hem de dinlenirsiniz, bunu hakettiniz.

Falih Rıfkı Atay, beni tanıdığı günden ölene dek, soyadımı hep yanlış söyledi! İlla doğuya gitmek istiyordum, yalvaran gözlerle Bedii Ağabeye (Bedii Faik Akın) baktım. Gazeteye alındığım günden beri bana sevgiyle yaklaşan, koruyan, kollayan Bedii Ağabeyin yardımıyla izin çıktı. O zaman ki adıyla, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümü Bedri Rahmi Eyüboğlu Atölyesinden mezun olmuştum. Üç yıllık da gazeteciydim, hem çalışıp hem okumuştum.

1953 yılının Temmuz ayıydı, Sirkeci'den kamyona atladım. Aksaray, Adana, Gaziantep ve Birecik'in karşı yakası. Otobüs Fırat kenarında durmuştu. Tüm yolcular Fırat kenarına sebilhane ibriği gibi dizilmiştik. Gemi dedikleri sal geldi, cümbür cemaat sola doluştuk, Birecik kıyısına çıktık, sonra er elini Urfa.

1993.. Aradan tastamam 40 yıl geçti. O kırk yıl içinde ne kadar gittim o topraklara? Kimi yıllar üç beş kez... Kimi yıllar on on beş kez! O topraklara sevdalanmıştım, sevdayı çeken bilir.

Geçen yıl, yani kırk yıl sonra da Cumhurbaşkanı Sayın Demirel'in onur konuğu olarak Birecik Barajının da temel atma töreni nedeniyle o canım topraklarda ve insanları arasındaydım eşim Filiz'le. Kırk yıl önce uğradığım. Han-elbağrur köyüne de uğradım, eski dostlarımı aradım, heyhaaaat, kimse kalmamıştı, ama Han-elbağrur köyünde ünlü Alman besteci Richard Strauss'u görmeyeyim mi? Diyeceksiniz ki, Strauss 1949 yılında öldü, hayır

siz bana inanın, O, Han-elbağrur köyündeydi, sesini kaydettim, fotoğrafını bile çektim, üstelik renkli!

Gazipaşa'ya döndükten beş ay sonra yine Şanlıurfa'daydık! Şanlıurfa valiliği ve Şanlıurfa Eğitim Kültür Sanat ve Araştırma Vakfı'nın (ŞURKAV) çağrılısı olarak. Şanlıurfa'ya kırk yıldır gösterdiğim hizmetlerden ötürü, Şurkav Vakfı Başkanı Şanlıurfa Valisi Sn. Ziyaeddin Akbulut'un elinden "ŞURKAV KÜLTÜR VE SANAT ÖDÜLÜ"nü alırken ağladıysam kime ne? Ağlamak yiğit başına, diyordu Ahmed Arif.

Sonra, şu kırk yılı bir özetleyelim dedim daldan dala atlayarak, okuyacağınız yazılar şu kırk yılın acılı, tatlılı özetinin, özetinin, özetidir! Ayrıntılı bilgi otuzdan fazla ve de nesilleri çoktaaaan tükenmiş kitaplarımdadır!

Gerçeğe Hû!..

Komutan içeri girdi.

Erinden, kolu ve omuzları işaretlisine herkes komutandır cezaevinde. Koğuşa tıkıştırılmış seksene yakın can hazırola geçiverdi. Omuzlarında yıldızlar olan komutan onlara, onlar da komutana bakıyor. Ağustos sıcağıdır, dellendirir adamı! Gözlerinin dermanı, gözlerinin ferleri tükenmiş tutuklularsa mezartaşları gibi...

Ağustos sıcağıdır, dellendirir adamı! Tıraş edilmiş başlardan terler akmaya durdu seksene yakın canda. Ağustos sıcağıdır, dellendirir adamı, hele koğuş böylesine küçükse! Ve ağustos sıcağı çoktaaaan oldurmuştur karpuzları, orası için karpuz, nafakadır, ekmek teknesidir ve atılmış kabuklarından yana sinek üretim merkezidir!

Yüzlerce sinek uçuşuyor havada, koğuşun sinekleri. Pencereden süzülen yaşamasız ışığa geldiklerinde bile ipek kanatları morlaşıyor, acı yeşile çalıyor kimileri, salt o sineklerin vıziltısı var koğuşta. Kimisi havada çiftleşmeye çalışıyor, birlikte düşüyorlar sonra süratle yükseliyorlar, erkek sinekler azgın!

"Bugün dayak yok!" dedi komutan... "Bugün dayak yok!."

Ve hemen ekledi:

"Anladınız mı lan?"

Küçük koğuşta terden sırılsıklam olmuş seksene yakın can, sanki bir düğmeye basılmışçasına hep bir ağızdan yanıtladılar:

"Anladık komutanım..."

"Yok dediysem şartlı dedim... Şimdiii, bir yarışma yaptıracağım, tamam mı?"

"Tamam komutanım"

"Şimdiii, kim şu uçuşan sineklerden beş dakika içinde on tane tutarsa bugün ona dayak yok! Tamam mı?"

"Tamam komutanım."

Seksene yakın can başlarını yavaşça yukarı kaldırdı, fersiz gözler vızıltılarla uçuşan sineklere dikildi, sineklerini seçercesine!

"Şimdiii... Şimdi hazır olun, başla derdemez başlayacaksınız tamam mı?"

"Tamam komutanım."

Komutan kapıya doğru gitti, sırtını kapıya dayadı, seksene yakın canın sesi soluğu kesildi; kollar eller, bedenler gerildi ve gözler sineklerde ve ses patladı koğuşta:

"Başlaaaa!"

Küçük koğuştaki seksene yakın can, ateşe değmişcesine sıçramaya, hoplamaya başladı, seksene yakın can, can havliyle sıçrıyor, kollar, eller havada uçuşuyor, kavisler çiziyor, kimileri üst üste yığılıyor, çarpışıyor, kalkıyor, sıçrıyor, sıçrıyor sineklerini tutuyor, tuttukları sinekleri çoğaltma çabasıyla daha sıçrıyor... Can havli dedikleri acep bu mudur? Karpuz kabuğu sinekleri besili, hareketli, onlar da katılıyor bu yarışa sanki; tabandan vınlayıp tavana yükseliveriyorlar kavisler çizerek, onlar yükseldikçe seksene yakın can da yükseliyor... Eller... O eller, adı olmayan korkunç bir dans, devinimli, sinekler hışım gibi.. Bir bilseler, bir anlasalar neler olduğunu.. Bir bilseler bir anlasalar kim bilir belki de alçaktan uçacaklar, yavaşça, ellere doğru; beni tut, tut beni diyerek, kurtaracaklar insanları dayaktan, işkenceden!.. Ama sinektir, sinektir nerden nasıl bilebilir? Bilemez...

Vakit neredeyse doluyor.. Seksene yakın can daha çılgın sıçrıyor, hopluyor, yüz altmış kol, yüz altmış el, yüzlerle parmak daha bir çıldırıyor, son dakikadır, çıldırmıştır koğuş, koğuş değil canpazarı, mahşer yeri! Yığılıyorlar birbirlerinin üzerine, candır o

can ki, yine de baldan tatlıdır, can ki sırat köprüsüdür, can ki kıldan ince ve de kılıçtan keskindir!.

Daha bir hızlandı seksene yakın can, kollar, eller daha daha karıştı birbirine "Yeddi tane tutmuşumdur..." "Dokuz dene tutmuşumdur" "Sekiz tane tutmuşumdur Allahıma.."

"Ulan ibne sinek, dur ulan durasen, tutulsane!. Bu sondur.. Bugün dayak yok ulan sayenizde, bugün dayak tunne!. Bugün dayak yoktir!.."

Ekşi bir insan kokusu sarıyor koğuşu, burun dayanmaz.. Seksene yakın can cıbıl su içinde.. Ağustos sıcağıdır buranın, dellendirir adamı, ister içerde. ister dışarda, dellendirir adamı.. Hele insan böyle çılgın gibi sıçrayıp hoplayıp durursa ardı ardına ve de sineğini on edip dayaktan kurtulma kıvancı var iken! O ki yaşama kıvancıdır dayaksız, işkencesiz. Sekiz on kişi birbirine girdi, yığıldılar yere, sinekle değil, birbirleriyle boğuşuyorlar şimdi birbirlerinin avuçlarını açmaya çalışıyorlar, sinekleri kapmaya!." Veresen keko.. Bi dene veresen, dokkuzum vardır, keko veresen, alt tarafı bir sinektir!".. "Keko veresen, veresen gardaş yoksam insanlık, arkadaşlık ölmiştir?"

Avuçlarda sinekler çoğaldıkça insanlar daha bir dellendi, göz gözü, göz ise sineği de göremez oldu! Görünen, istenen rakamdır gayrı.. "Yeddi... Beş... Dokkuz... On, evet on dene!. "Acı terler iniyor gözlerden içeru, yakıyor, sabun nemene?

"Tamaaam.. Tamaaam ulan, durun, tamam!."

Seksene yakın can, hırsla sıkıyor avuçlarını, iyice sıkıyorlar, kaçmasın pezevenkler, sayım var, sayım yapılacak..

Heykel oldu seksene yakın can, Nemrud'un putları gibi. Hangi durumdaysa öyle..

"Şimdiiii. Avuçlarında sinek olanlar, avuçlarını iyice sıksınlar, sonra açsınlar, sayılacak.."

Seksene yakın can, bikez daha bikez daha hınçla sıkıyor avuçlarını, öfkelerini, hınçlarını sıkıyorlar aslında, sinek bahane!

"Sıraya giiir!"

Sıraya giriliyor.. Bedenler, yürekler zangır zangır...

"Avuçlarını aaaaaç!"

Seksene yakın can kollarını uzatıp avuçlarını açıyor..

Ezilmiş sinekler, karınları patlamış, içleri boşalmış... Küçük komutan sayıma başlıyor,, "On bir tane.. Aferim.. Geç ulan.. Şu tarafa.." "Yedi tane, kal olduğun yerde".. "Altı tane, yuh be kal orda."

"Ulan ne biçim insansın., bir tene bile tutamamış, yuh ervahına!.."

Sayımdır, er geç biter. Onar sinek tutan canların kıvancı, o fersiz gözlerinden bile okunuyor.. Dayak yok dedi komutan, dayak yok!. On sinek tutan, bugün dayaktan kurtulacak, bugün dayak tunne!.

Komutan son açıklamasını yaptı:

"Şimdiii... On sinek tutup bugün böylelikle dayaktan kurtulan şanslılar dikkat!. Başla komutumla birlikte, avuçlarınızdaki sineklerinizi bir defada yutacaksınız.. Başlaaa!."

Güneydoğu Sınırında İki "Ana"dan Zeyni Anayı Taktim Ederim

"Ez mina çeğer ça ve hu ve hazdeküm."

(Oğlumu, ciğerimi ve gözümü sevdiğim kadar seviyordum.)

KÜNYE:

Adı: Hacı, Soyadı: Düdük. Baba adı: Raşit. Doğum tarihi:

14.5.1951. Ceylanpınar, Yenimahalle. Ana adı: Zeyni, Vilayet: Urfa. Kaza: Siverek. Nahiye: Şekerli. Mahalle: Kızılali. Hane no: 2, Cilt: 6, Sayfa: 135.

Hacı'nın künyesi defterden düşürüldü!

Hacı'nın kafasını, bedeninden ayrı, bir torbaya koyup getirdiler!

"Ez mina çeğer ça ve hu ve hazdekûm"

Oğlumu, ciğerimi ve gözümü sevdiğim kadar seviyordum.

Zeyni kadın, dokuz ay on gün karnında taşıyıp doğurduğu ve on sekizine kadar getirdiği torbadaki başa, paramparça olmuş başa baktı, baktı.

"Vezirim.. Cahilim.. Bize duvarları bırakıp gittin, belimi kırdın, boynumu büktün. Bizim hükümetimiz tamah bir hükümettir.. Candarmi rabbiha hazneki.. Candarmi Allahsizdir.."

Derin derin iç geçirdi.

"Kurbani hükümeti bi vi bave fakirhane işi dibini."

(Hükümete kurban olam, fakir insanların babasıdır, işlerini görüyor.)

Beni hükümet adamı sanmıştı!

Bir gözü kördü, ondan da yaş akıyordu öldürülen oğlunu bir oda dolusu insanla anarken. Çıt çıkmıyordu odada, ihtiyarlar, çocuklar, gençler ve kadınlar ve kızlar suskunluk içinde. Birisi içini çekti taa yürekten, yüreğim parçalandı. Bir ihtiyar cep defteri getirip uzattı. Adresler, çizgiler, iki yüzden öteye geçmeyen rakamlar, etrafı çerçeveye alınmış bir adres.

"Kimin bu adres?"

"Bu öldirmiştir!"

Sonra anlatmaya başladı ihtiyar:

"Geliyordu asker. Akhisarlı. Oturuyordu evde, çaylar kahveler içiliyordu. Arkadaş gimiydi bizim Hacıyla, Memetlen. Akhisar'lı, demiştir Memede, seni geçirelim yüz elliye karşıya. Memed diyor ben korkarım, asker diyor neden korkacak mışın? Yazıyor deftere adiresesini, işte diyor adiresem budur. Hacı diyor askere, beni vuracaksen, yooo diyor asker getir Kurana el basayım, getiriyorlar el basıyor. Siz korkmayın sizi vurmayacaz."

Gece saat "on"muş. Hacı ile Memed karşıya geçirilecek, asker arkadaşlar sağlayacak bunu. Güneyde de olsa soğuk olur geceleri baharın. Mehmet paltosunu giyiyor, kahverengi bir palto. Mehmet 21, Hacı 18 yaşında. İkisi de Güneydoğunun topraksız, işsiz iki yiğit delikanlısı. İki filinta. Hacı "ehliyetname" almış traktör sürmek için, işe girecek, bulursa!.. Hüseyin'in elinde kırma var, tek. Akhisarlı önde, berikiler arkada. Evden çıkalı on beş dakika olmuş.

Silah sesleri gümüler gecenin ıssızlığında, sessizliğinde, gümüler gecenin ıssızlığında sessizliğinde silah sesleri, çok.

Birisi içini çekti. Mehmet'in paltosu kucağımda, kahverengi. Sol cebinin yanında bir delik var, eteğine doğru da başka bir delik.

Otopsi:

"... Cesette sol kalçadan giriş, sol bacak içinde çıkış. Kan kaybı fazla.." gibilerine!

Hacı Düdük'ün eskiden kafası vardı, silahlar patladı Hacı Düdük'ün kafası yok oldu! Kurşun Hacı'nın kafasını kafalıktan çıkardı, bedeni ayrı düştü. O güzelim başı, şimdi kirli bir bez torbanın içinde!

"Benim sebebim Hüseyin oldu" Mehmet'in son sözleri bu. Karakola getirirler Mehmet'i ağır yaralı, "Kan akmiştir efandim beş killodan fazladir".. Mehmet orada "urufunu teslim" etmiş!

Baba ağlıyordu.

"Ez mina çeğer ça ve hu ve hazdekûm.. Oğlumu ciğerimi sevdiğim kadar seviyordum."

Hacı'nın anası ağıtlanıyor:

"Vezirim... Cahilim... Bizi duvarlara bırakıp gittin.."

"Ne zaman öldürüldü oğlun?"

"Düğüm" dedi kalkıp gitti, biraz sonra bir iple geldi, düğümler atılmış, saydım, otuz dokuz düğüm vardı.

Ağlıyordu sessiz sessiz şimdi.

"Tek başına kaldı" dedi birisi, "Allahın rahminde hiçbişeyi yoktir.."

"Ne olmuştu gözüne Zeyni Ana?"

"Ağrıdı. Fakirem, çaresizem, toktura gidemedim, kör olmiştir dokkuz senedir."

Nucut Ana'yı Takdim Ederim

Zeyni kadının komşusudur Nucut Ana. Sağ bacağını altına aldı, sol bacağını göğsüne doğru çekti, dövmeli ellerinin üzerine kenetledi.

"..Ani yevmun ruhet al fırın.. Mezbuh!. Ben fırına gittiğim zaman, bir adam kurban edilmiş dediler.."

Sustu.

GRANULAR TRİPLE SUPERPHOSPHAT NPK ENGRAIS

Kendi yok, şart değil ama, bu, sıvaları yer yer dökülmüş, allı morlu yatak ve yorganların istif edildiği, küçük pencerelerin aralarına, üzerine davul gibi gerdirilmiş "Granular Triple Superphosphat Npk Engrais" yazılı naylonlardan mat mat ölümcül ışıkların süzdüğü odada Nucut Anaya bakıyorum. Bunlar da topraksız, topraksız olduklarından yapay gübreye bunların da

Oğlu öldürülmüştü, yüzü ve elleri dövmeli ana, yoksul evinde acılar içindeydi.

gereksinimi yok! Gübreyi topraklılar, boş naylon torbalarını da topraksızlar kullanıyor kıvançta ve de tasada ortak bölünmez bir bütün halinde olan, insan haklarına dayanan, hiçbir aileye, kişiye, zümreye ve sınıfa ayrıcalık tanımayan milli demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti yurdumuzda!

Nucut Ananın kocası Mehmet'e bakıyorum sigarasını derin derin sömüremek o da bana bakıyor ve başkalarına da bakıyor şaşı gözleriyle.. Birisi bana bakıyor gözünün, diğeri başkalarına. Nucut ağlıyor, çırpınmadan, döğünmeden, içten içten, sınırda tel örgülere asılı kalan, kurşunlanmış oğlu İbrahim'in başına gelenleri anlatırken.

Şeker Bayramıydı

Şeker bayramıydı tüm İslam âleminde, kurtların kuzuyla , kuzuların kurtlarla, küsülülerin küsüsüyle barıştıkları Şeker Bayramıydı. 1949 doğumlu İbrahim'in teyzesi, teyzesi oğlu Suriye'de idiler o şeker bayramında. Siz özlem nedir bilmez misiniz? İbrahim ve anası ve babası ve de kardeşleri Türkiye'de idiler, aralarında ise su değil, mayınlı topraklar var idi.

Gepegençtir İbrahim, jandarmalar da gepegençtirler ve arkadaş idiler İbrahim ile, İbrahim de onlarla! Eller ceplere girer çıkar, bayramdır yahu, şeker bayramı İslam âleminde!

"Nöbetçiyim ben,sen hiç korkma, gerek yok korkuya!"

Kendini karşı yakada bulur İbrahim. Elbette karşı yakada da şeker bayramıdır, lokumlar, şekerler yenir, murra kahveleri, demli çaylar içilir ki tavşan kanı; kuzular kesilmiştir, saçlarda bigüzel kavrulmuştur ki kokusu yedi düvelden alınan, tereyağlı pirinç pilavı, kavrulmuş şehriyeli.. Abidin Dino mutluluğun resmini yaptı mı bilemem ama, İbrahim ve ötekiler için mutluluk buydu işte.

Bayramdır biter, gün eş çekilir Suriye-Türkiye topraklarından, ortalık kararır. Saat üçte sınırda olması gerek İbrahim'in, öyle kavilleşmişlerdi asker arkadaşıyla, nöbetçiydi asker arkadaşı, istasyonun oradaki makasta. Ve geldi.

Ve geldi ki ardı ardına silah sesleri gecenin sessizliğinde, ıssızlığında saat üçü vuranda. Kurşundur hayın, doluya gideni de olur boşa gideni de!. Bir hayın kurşun İbrahim'in sağ kolunun altından girer, dolanır ve sol kolunun oradan çıkar, çok yakından atılmıştır da!..

Ve İbrahim asılır kalır tel örgülere, çamaşır gibi!

Nucut Ana ağlıyor sessiz, alnından başlayan mor dövmelerden nakışlı dövmelerden yanaklarına iniyor, oradan çenesine dövmeler mor mor ıslak ıslak oluyor ve parlak.

"Ani yevmun ruhet al fırın. Ben fırına gittiğim zaman, bir adam vurulmuş dediler. O anda oğlumun yok olduğunu anladım. Sınıra doğru koştum ayaklarım canlanmıştı, askerler yasak dediler, öğrendik ki oğlummuş. Evime kapandım ne kadar ağladım bilmiyorum. Onu gömdüler. Artık benim oğlum yoktu, toprak ona sahip oldu."

O, toprağa sahip olamamıştı!

Neden öldürmeli sevmeli değil?

Neden öldürmeli sevmeli değil?

Neden öldürmeli sevmeli değil?

"Fırat kenarına kurdum kazanı
Ben severim okuyanı yazanı"
(Bir Urfa Türküsünden)

"YAZAN KÂTİBİN SUÇU NE MEVLAM DEMİŞ BÖYLE YAZ"

Otobüs durunca Fırat kenarında, yolcular gibi ben de koştum Fırat'a. Sebilhane ibrikleri gibi dizilendik! Eller, ayaklar, burunlar bigüzel yıkanıyordu! Bir Ortaanadolu (Aksaray) çocuğu olan ben, şimdi ilk kez Fırat Nehrini görüyordum, elliyordum suyu, yeşilimsi grimsi.. Suyun ortasında kocaman bir kibrit kutusu vardı, bitakım adamlar ellerinde uzun sırıkları bu alamet kutuyu bize doğru getirmeye çabalıyorlardı, yanımdaki adama, "Amca, bu ne?" dedim. Yüzüme bihoş baktı, "Gemidir" dedi.

Sonra, yaradana sığınıp bu "gemi"ye doluştuk, otobüstür, insandır, inektir, koyundur falan! Sulara kapıldık gidiyoruz, ellerinde uzun sırıklar olan adamlar ki, zaar bunlar da "gemici" idi, kan ter içinde o alamet kutuyu karşı yakaya ulaştırmaya çabalıyorlardı.

Fırat üzerine ünlü Birecik köprüsünün yapımı için de insanlar çabalıyorlardı..

Ve 1953'ün Urfası.

Bir cadde üzerinde yontma taştan akıl almaz bir güzel ev, "Urfa Palas Oteli" ikinci kat salonu, kırık dökük iskemleler, bir salaş masa... Ama duvarda iki karış eninde altın yaldızlı nakışlı bir çerçeve ve çerçevenin içinde kristal bir ayna! Tastamam kel başa şimşir tarak. Caddeye bakan kocaman bir balkon. Bir fayton'a atlayıp ver elini Halil-ül Rahman Camii. Ağzım açık bakıyorum bu mimari şaheserine.. Bir park var, içinde kocaman kocaman balıkların

gezindiği alamet bir havuz. Sonradan öğreniyorum, havuzdaki su kanallarla, açık kapalı Urfa'yı dolanırmış. Bir sakallı amca, balıkların fotoğraflarını çektiğimi görünce gülümsemişti, sonra çay söyledi, adı Hurşit'miş. Hoca... Kapkara sakalları var, yüzü sevecen.

"Malumatınız mevcuttur sanırım?"

"Bişeyler okudum, duydum, bikere de zatıâlinizden dinlersem ihya olurum.." Gibilerine laf ettim galiba...

"Malûmunuzdur, Babil hükümdarı Nemrut'a müneccimi geldi, dedi ki, senin bir oğlun olacak, teb'anı dininden edecek. Nemrut deli gibi oldu, deragap hamile kadınları toplattı ve öldürttü, bir tanesinde hamilelik sezilmemişti, adı Zeliha olan bu kadın sonraları hamile olduğunu anladı kaçtı, şuradaki mağrada doğurdu, geyikler gelip süt verdiler. Adı İbrahim konulan bu çocuk büyüdü, putları kırmaya başladı.. Nemrut da gazaba geldi, İbrahim'i yakalattı. Şuraya dağlar gibi odun yığdırdı, yaktırdı. Şu gördüğün taş sütunlara mancınık koydurup İbrahim'i ateşe doğru attırdı, zira ateş o kadar hararet veriyordu ki mancınıkla attırmaya mecbur kalmıştı. Emri ilahi ateşi göl yaptırdı, etrafında çiçekler bitti, odunlar da balık oldu efendi oğlum, işte fotoğrafını çektiğin bu balıklar odundu."

Balıklara haşlanmış nohut attık, marul attık hepsi birbirine girdi sanki. Hurşit Efendi caminin içinden akan balıklı kanaldan bir maşrapa su aldı, "İç" dedi, "şifadır!"

İçtim!.

O da üç dört maşrapa, balıklı suyu dikti kafasına, okuyup üfledi!

Ertesi günü yine geldim balıklı göle. Çarşaflı kadınlar, kucaklarında bebeler, kocaman bir küpe alınmış, balıklı sudan derileri kemiklerine yapışmış, gözleri çukura kaçmış parmak kadar çocukların ağzını açıp döküyorlardı, kimisi tıkanacak gibi oluyor, kimisi canhıraş feryatlar içinde!.

Balıklıgöl'den alınıp küplere doldurulan sular "şifalıdır" niyetiyle içilir.

Safça yaklaştım çarşaflı kadınların birisinin yanına, kundağını açımıştı bebeciğinin; altını pislemişti yeşil yeşil, iki elim kadardı bebecik, ağla.naktan sesi kısılmıştı,. veryansın·ediyorlardı şifalı suyu ağzını aralayıp!. Yapmayın, etmeyin bre analar falan dedim, kötü kötü baktılardı... Bir tanesi, "Şifalı sudur bişey olmaz" dedi ve ekledi, "Gidasın işine" Gözlerim o sıska bebecikte, orasından burasından sallanan muskalarında.. Taa Birecik'ten gelmişler şifalı su için. Bebecik iki aydır ishalmiş, oradaki hoca okuyup üflemiş, muskalarını yazıp vermiş ve şifalı sudan içirmelerini buyruklamış!.

Belediye sağlık memuru güler yüzlü bir adam. Hemen çıkardı çocuk doğum ölüm çizelgesini. 1952'de 427 doğum olmuş, fena

rakam değil. Sonra ölüm çizelgesini gösterdi 466 ölüm!. Yani 1951'in bebelerinden de var öte dünyaya melek olup göçenlerden!. Bu ilin rakamları, ya köylerin? Bunu bilen yoktu, çetelesini tutan da!. "Urfa Urfa olalı çocuk doktoru görmedi, dediler uzman olarak." Kadın hastalıkları doktoru da yokmuş. Bir tane varmış, onüç ay sonra tayini çıkmış nereye mi? Almanya'ya uzmanlık için!..

Urfa'nın ceylanları dağlarda gezer ama, ya milletvekilleri? Trabzon Milletvekili Cemal Reşit Eyüboğlu ilgilenmiş bu işle, bir önerge vermiş. Bakanlık cevap vermiş ki, kadro kapalıdır yeni atama bu yüzden yapılamamaktadır, şimdi tam yeri ve sırasıdır, "Buyrun cenaze namazına!.."

Fırat'ın Suyu ve Harran Ovası

Hastane kalmış bir cerraha. Urfa'nın nüfusu üç yüz bin. On bin kişiye bir doktor düşüyor, aman Azrail, yaman Azrail bütün iş senin -varsa tabii- vicdanına kalmış!

Urfa'nın her işi tarıma bağlı, can damarı yani, bu da kumar işi. Kumarın zarları yağmurdur, zar iyi gelirse ne âlâ! Karasabanın yeri şimdi traktördür, traktör yedek parçaya muhtaç kalmazsa sür sürebildiğin kadar, yağmur da düşerse değme keyiflere, aksi olursa at kendini Urfa Kalesinden!.

Dolanıp durdum o kocaaaa Harran Ovasında.. Harran Ovasının canı Fırat'ın elinde, ver suyu Harran Ovasına bereket devşir..

İlla baraj diyor insanlar.. Baraj.. Baraj!.

Köyler, topraklar hepsi, ama hepsi ağaların.. Türküler var ağalardan yakınan.. "Ağanın elinden elinden / Zalımın dilinden dilinden.." Hoyrat bir türkü türü. Bizim Orta Anadolu'nun uzun havalarından daha yanık, insanın yüreğini burkuyor...

Baltayı Taşa Vurmak..

Patronum Falih Rıfkı Atay'ın, parlamentodan arkadaşı Osman Ağan, İstanbul'dan dönmüş. Sabah, mağazasına uğradım. Uzun boylu, kır saçlı efendi bir adam. Atay'ın mektubunu verdim, okudu.. Çaylar, kahveler tazelendi... Osman Ağan'a anlatıyorum açıkyürekle.. Topraksız köylülerin durumunu merak ediyorum. Hele ağa denilen; o topraksız, yoksul insanları sömüren insanların bu yoksullara yaptıklarını inceleyip yazmak istediğimi sıralıyorum!. Mağazada hep gördüğüm o siyah adamı çağırıyor Osman Ağan, Jeepi hazırlamasını buyuruyor, bazı köy adları veriyor, götürün gezsin, konuşsun, fotograf çeksin diyor.. Seviniyorum...

Urfa'dan ayrılıyoruz, köyler köyler... Ve o Arap şoför konuşuyor:

"Ağamız gibi yoktur, Allah razı olsun, baba gibi severiz kendisini, herkes sever... İşte bu köy de ağamızın.."

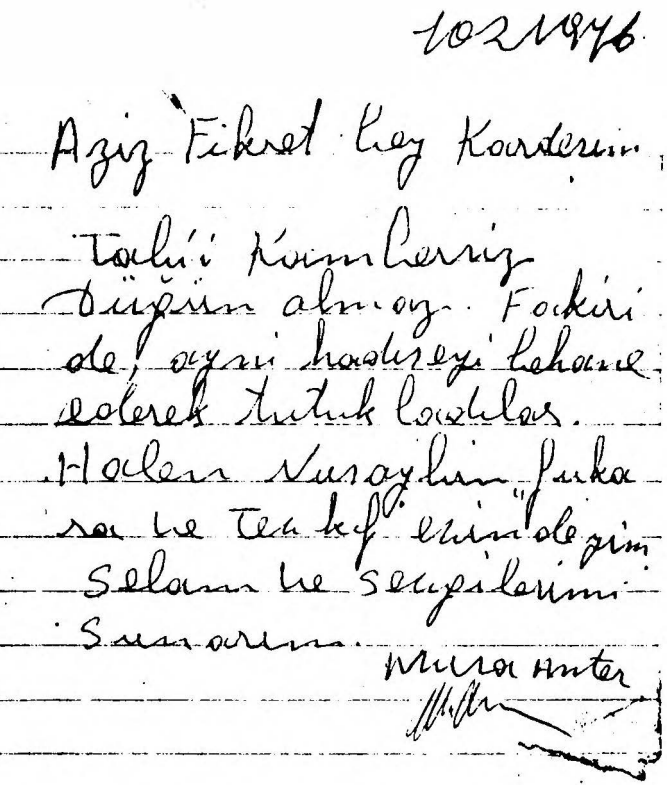
Deli danalar gibi dolanıyoruz.. Köyler.. Köyler.. Bu köy de ağamızın.. Şu köyde ağamızın!.

Kim yahu sizin ağanız?"

Hayretle bakıyor yüzüme..

"Kim olacak akuy, Osman Ağa.. Osman Ağan!"

1954'te Diyarbakır'da ünlü "Turistik Palas Olayı"na "Hatıralarım" adlı kitabında değinen Musa Anter, "..Nuri Onur'un belinde iki tabanca vardı. Yerde davranıyordu, ama ben ve Necat Cemiloğlu elinden ve belinden tabancaları aldık. Nuri Onur yardımla evine götürüldü. Orada Dünya gazetesi muhabiri olarak Fikret Otyam da vardı.. O zaman toy olan Fikret Otyam..." diyordu! Doğuya ve Güneydoğu olaylarına bir yıldır bakıyordum, sevgili Musa'nın değindiği gibi elbette "O zaman toy"dum. Toyluktan ağayı ağaya şikayet ediyor ve baltayı tastamam taşa vuruyordum. İnanın bu ilk ve son olmuştu, sonraları ne baltayı taşa vurdum, kırdım, ne

Musa Anter, aramızdaki çağrılmasıyla "Kör Musa", sık sık düşerdi mapus damına ve oradan her fırsatta iki üç satır "zuladan" haber gönderir hasret giderdi. Yıllar, yıllar sonra kendi topraklarında hayın kurşunlarla ölüm atına bindirildi.. İnanmış bir kişiydi. Sevgiyle anıyorum.

de birisinin kalbini. Elbette bilmeden kalp kırdıysam sanırım çoktan bağışlanmışımdır.

Kentin ortasından bir boklu dere akıyor.. Karasineklerden illahlah! Trahomdan gözlerini yitirmiş insanları sık sık görüyorum. Patlıcanlı kebabı, acılı salatayı çok, ama çok sevdim.

Kitapçı Sami Barlas

Gazete bayii ve kitapçı Sami Barlas sevecen bir Urfalı, yardım için çırpınıyor. Sami'nin dükkânında bir emekli tanıdım, Hulûsi Kılıçaslan. Urfa gazetesine yazılar yazıyor. Çok bilgili, hoş sohbet bir kişi.. Şivesi de çok hoş, bir Urfa sevdalısı. Urfa'nın, Urfalının güzelliklerini, acılarını, gelenek ve göreneklerini Sami Barlas'tan ve Hulûsi Kılıçaslan'dan öğreniyorum daha çok.

Çocukluğumdan beri severim halk türkülerini, Orta Anadolumuzun havalarını, bozlaklarını hele. Kıvrak havalar açmıyor beni.. Buralarda da hoyrat diyorlar yanık havalar var, ilk dinlememde sevdalandım hoyratlara, tam benlik. Dinlerken içim bihoş oluyor, gözlerim doluyor elimde olmadan, ağlamamak için zor tutuyorum kendimi.

"Böyle yaz

Böyle bahar / Böyle yaz

Yazan katibin suçu ne?

Mevlam demiş böyle yaz"

Otele döner dönmez, çoğu acı olan olayları unutmayayım diye defterime aktarıyorum.

"Urfa acılar içinde. Gördüklerime duyduklarıma hep şaşkın bakıyorum. Ama hepsini yazacağım. Yazacağım ama, 'yazan kâtibin suçu ne / Mevlam demiş böyle yaz' öyle ya, Mevlam demiş yaz böyle diye, Fikret Otyam'a halt etmek düşer!." (40 yıl önceki defterimden!)

"Kore Barışa Kavuştu"

DC-3 BEY uçağı havalandı Diyarbakır'a doğru. Uçakta taze gazeteler var, tümünde manşet, "Kore Barışa Kavuştu"

"Kaçak gel
Kaçak dolan kaçak gel
Zulum aldı yürüdü
Bu ellerden kaçak gel"
I.B

İLK OYUM.. 1950 MAYISI

Sandığa koştum, ilk kez kullanacağım oyumu büyük bir keyifle Demokrat Partiye verdim Feneryolundaki sandıkta! İsmet Paşanın zulmünden hıncımı almıştım! Sanırım yüz binlerce, milyonlarca kişi de aynı şeyi yapmış olmalı ki "Paşa" gitti!

Babam ki emekli Binbaşı Eczacı Vasıf İbrahim (Kuruçeşme) Kendileri yüz yirmi okka falan gelir. Askeri Tıbbiye öğrencesi iken taaa o yıllarda, padişaha muhaliflerden. Damat Ferit'i zehirlemesine ramak kalmış. Bu anılarını anlatırken o aklımla dalga geçerdim, "Baba be, hain Damat Ferit'i bi zehirleseymişin tarihe geçecektin, biz de Damat Ferit'i zehirleyen Vasıf İbrahim'in çocukları olarak övünecektik."

O gül babam, gözlüklerinin ardından bihoş bakar, anlamazdan gelirdi. Yemen bizim o yıllar, bizimki "zabit" çıkar çıkmaz vatan topraklarını korumak için ver elini Yemen der!. Esaret dahil tastamam on iki yıl Yemen çöllerinde vatanı kurtarmaya çalışır! Miralay İsmet Beyle o yıllar tanışır sever, bağlanır. Sonra Kurtuluş Savaşı yılları, Anadolu'ya ilaç kaçırmalar falan filan. Kuruçeşmeli Vasıf İbrahim bir savaş yorgunudur, Konya'da görevde iken artık yeter der, emekliliğini ister ve o zamanlar vilayet olan

Aksaray'ın ileri gelenleri aradıkları adamı bulmuştur ve heyet halinde ricaya gelirler, eczanemiz var, geçin başına, çalışın ödeyin borcunuzu, aklı yatar ve bu satırların yazarı Fikret de ol nedenle 19 Aralık 1926'da Aksaray vilayetinde "eczacının oğlu" olarak dünyayı şereflendirir!

Vasıf İbrahim, silah arkadaşı, zamanın Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. Refik'in (Saydam) önerisi üzerine OTYAM soyadını alır. Otyam, ottan ilaç çıkaran anlamına gelirmiş.. Aradan yıllar geçecek, Nazım Ustanın eşi Münevver Hanım Budapeşte'den gönderdiği mektupların birinde. "Buradaki Türkologlarla araştırtık, senin soyadının aslı OTİYEM, ottan ilaç çıkaran anlamına geliyor Fikret" diye beni aydınlatacaktı. Vasif İbrahim Otyam, yıllarca Ortaanadoluda Aksaray'da eczacılık yapacak kırk dokuzlarda falan İstanbul'da Feneryolu eczanesini alacaktı; hasta, ama ne hasta bir CHP'li de olarak!. İsmet Paşa, Yemen Sana'da sayrılanmış, sıtma bir yandan, ishal bir yandan ve ilaçlarını bizim Vasıf verirmiş, aman yaradanım ne tatlı anlatırdı o yıllarını!. Ve İsmet'i, Atatürk bizi terk edince reisicumhur olmuş, 1942'de Aksaray'ı şereflendirmişlerdi. Onu ağırlamak, yemek işlerini düzenlemek görevi de silah arkadaşı bizimkine düşmüştü! Aynı zamanda Aksaray Halkevi ve Çocuk Esirgeme Kurumu Başkanı idi. Halkevinin bir fotograf makinesi vardı ve de kasada kilitli idi, istedim, kükredi, halkın malıymış, başkanın oğlunun oyuncağı değilmiş, yalvar yakar razı gelmişti!. "Bir yerini kırarsan ben de senin kafanı kırarım" tehdidine boş verip filmi takmış, 1942 Temmuzunun 23'ünde babamın Paşasının ilk fotografını çekmiştim, ne bileyim yıllar sonra bunu yüzlercesinin izleyeceğini?

Ve iki asker, laf lafı açanda söz dolanıp Yemen'e gelmiş, sofrada bulunanların pür dikkat kesildiği sırada Paşanın, "Vasıf sen misin, ama bu göbek de ne?" Sorusuna da şaşmışlardı ve sofraya

suböreği gelmişti, Paşa kahkahasını atmış, "Anlaşıldıı, kaç tepsi yiyorsun" demişti..

Bizim evden altı oy vardı, babam şuna oy verin buna vermeyin falan da dememişti, sadece "Oy kutsaldır" sözünü anımsıyorum. Gece sofrada üzgün bir sesle, "Sanırım sadece sen, ilk oyunu DP'ye verdin, hayırlı olsun yavrum" deyivermişti!.

Ve bir Sabah, Feneryolu Camiinden ezanın Arapça okunduğunu duymuştum, ne diyordu müezzin "Tanrı Uludur, Tanrıdan Başka Yoktur Tapacak" yerine? Bunu anımsattığımda babam, sadece "Sayende" demişti!.

Ve bana vasiyetini etmişti, çünki hem İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Resim bölümüne gidiyor, hem gazetede, hem de eczanede çalışıyordum!. "İnönü'ye çatmayacaksın... Bankadan borç almayacaksın ve politikaya atılmayacaksın!.."

1953'te CHP'yi destekleyen Dünya Gazetesinde Falih Rıfkı Atay'ın adının yanında bir başka yazıda Fikret Otyam adını da gören Vasıf İbrahim Otyam'ın keyfine artık diyecek yoktu!.

Oğlu Fikret sonra Ulus gazetesine geçecekti ve O, "kutsal oyunun" nasıl kötüye kullanıldığının hesabını soracaktı her gün!

Ve Ulus'ta Yazı İşleri Müdürü Beyhan Cenkçi, Şinasi Nahit Berker, Nihat Şubaşı, Ülkü Arman Ankara Merkez Cezaevinin müdavimleri olacaklardı!

Şinasi'ye ardı ardına cezalar veriliyordu, Şinasi basın davalarının olduğu Çarşamba günleri elleri kelepçeli getiriliyor ve muhakkak altı aydan az olmamak kaydıyla durmadan hüküm yiyordu, bir çarşamba daha yargıç "On bir ay" diyende, Şinasi iki kolunu şööyle yana açtı ve hafifçe gülümseyerek:

"Hâkim beyler, bu işi amma da ciddiye aldınız haaa" deyivermişti!

Ve Beyhan Cenkçi

Menderes'in sinirleri laçka olmuştu iyice, 1959 da.. Bir haberden ötürü kendisini destekleyen gazeteler de dahil 23 gazete hakkında dava açmış, sonra 22'sinden vazgeçip Ulus'a yıkmıştı tüm yükü! Beyhan yine elleri kelepçeli getirildi Onun arkasındaki jandarmalann tam arkasındaydım. "Fi-Ot" dedi, "cümbüşü iyi izle".. Ulus'ta tam imzalı, yanm imzalı, imzasız ve de pek okkalı sandığım bazı yazılarımda da "Fi-Ot"rumuzunu kullanıyordum ve Yazı İşleri Müdürüm, hem yazan, hem de İstihbarahat Şefi bana hep "Fi-Ot" derdi.

Sıcaktı, Ağır Ceza salonu ufacıktı. Beyhan birden patladı:

"Sayın Başkan bakın, şu üye uyuyor, zapta geçin!"

Salon sallandı!

Ve Beyhan son sözünü söylüyordu:

"Sayın Yargıçlar, yirmi üç gazete aynı suçu işlemiş ki Başbakan hepsi hakkında dava açtı, sonra yirmikisinden vazgeçti, sanırım aklından zoru vardır, kendilerinin adli tıbba sevkini talep ediyorum!.."

Avukatımız Konya CHP Milletvekili Muhittin Kılıç yerinden fırladı, bişeyler dedi, zapta geçmemesini falan rica ediyordu ki, Beyhan yine patladı:

"Sus, seni de azdediyorum!."

Yazılanm nedeniyle birikmiş 26 dosya Basın Savcısı Cumhur Aymakoğlu'nun önündeydi ve Ulus yine kapatılmıştı ve o ünlü 555 K patladı, biraz da benim kafamda! Haftalık Kim Dergisinin de Ankara temsilcisiydim, patronlarımızından Orhan Birgit Ankara'da idi. Orhan, Milliyet Ankara Bürosun'dan aramıştı beni. Söyleştik, dertleştik, sokağa çıkma yasağı vardı olaylar beni Kızılay'da yakaladı, silleler, tokatlar, Çankaya Kaymakamı ile resmen ve alenen serbest güreş tam Kızılay otobüs durağında!.

Sokağa çıkma yasağı başlamıştı. Kabara sesleri bizim çatı katına doğru!. Siviller askerler kibarca bastılar evi, Orhan Birgit'i arıyorlar ortanca kızım yeni doğmuş ve artık o da çatı katındaydı, İrep. Orhan Birgit de kimdi, tanımıyordum! Gittiler!. Yeniden geldiler, illa Orhan!. Tehditler, ricalar, baskılar, sonunda birisi cebinden defterini çıkardı ve Orhan Birgit'le yaptığımız telefon konuşmalarını aynen tekrarladı "Haa Orhan.. Orhan canım, Milliyet'ten Orhan Tokatlı'ydı benim konuştuğum!."

Yemediler, ama gittiler!. Birisi candan davrandı, "Otyam Bey, emir yüksekten, anlarsın.. Birgit, Kızılay'da elini üç kere başına götürünce olaylar başladı ve muhterem başvekilimiz yumruklandı, Orhan'ı muhakkak bulacağız sıra size de gelecek!."

"Gidin bulun öyleyse!."

Gittiler, ama evin dört yanı jeeplerle sarılı kaldı!

Sabahın köründe komşuya telefon gazeteden, "acele gazeteye gelsin!"

Müessese Müdürü Muhittin Bey, telaş içinde.. "Polis Yahya" fıslamış ki, "Otyam'ı tevkif edecekler, tüysün!"

Nereye tüyebilirsin, beş günlük bebe, kanaryalar, saka kuşları, dört yaşında bir kız bebesi daha!. Kuşlar ev sahibine, hatun takımı Aksaray da eczacı ağabeyim Nusret Kemal'e.. Ver elini Kilis, kaçakçı dostların yanına!. Amma başımda birisi daha var.. Sıkıyönetim emriyle Sıvas'a sürülen İlhan Başgöz. "Ne var Sıvas'ta, sen benimle gel, sıkıysa bulsunlar!." Aklıma uymuştu ve Adana'da büyük saat meydanındaki Bağdat Otelinde buluşacaktık! Başgöz ki, kendi ülkesinde, solculuğundan ötürü resmen ve alenen açlığa hüküm giydirilmiştik Hazret 1961'den bu yana Amerika Birleşik Devletleri'nde üniversite öğretim görevlisi Prof'tur, biz iyi bir solcu yitirdik; Amerika açıkgözü, değerli bir bilim adamı kazandı!.

Sonra ver elini Kilis'ten Urfa'ya.

"Havadis" geldi. Havadis seyyar gazete satıcılığı da yapardı, Urfa'da olup biteni Havadis'e sor!

"Amman Fikret akuy (kardeş) Şu.. Şu.. Şu.. taharridir, dikkatli olasen, Ankara'dan yeni gelmişlerdir.."

Ankaralı "taharrilere" güldüm.. Kimisi simitçiydi, kimisi boyacı kılık kıyafet de uygun!.

Ve ver elini Ceylanpınar! Çiftlikte üç gün üç gece ekmek elden su gölden!. Ceylanpınarlı dostlarımla planlar, hini hacette, nereden nasıl kimlerle Suriye topraklarına "tüyüş" krokileri! Polis Yahya "tüysün" demiş ya, büyük sözü dinlemek gerek...

Urfa... Urfalılar, Kilisliler sizleri çok seviyorum.

"Düşmüşsen
Vurulmuşsen
düşmüşsen
Sende ince yürek var
Zalım yere düşmüşsen"
İ.B

YIKILAN URFA KÜLTÜRÜ YAPI HAZİNELERİ

... İsa Barak dosta haber saldım, geldi. İsa Barak Urfa oyunlarını en has oynayanlardan. Öylesine içten candan oynar Urfa oyunlarını, diyarı gurbette de oynayıp madalyalar almıştır. Sami Barlas'ın dükkânına uğrayıp o güzelim demli çaylar içerken Hulusi Kılıçaslan da geliyor, sohbetin gözüne gözüne vuruyoruz, Urfa tarihinden, folklorundan, gelenek göreneklerinden, zulumdan, siyasetten, çiğköfteye kadar ve de ünlü Urfa yağına, baklavasına, künefesine.. Söz gelip dayanıyor eski valiye.. Vali ki ne vali, etmediğini komamış garip Urfalılara, hem komik, hem acı! Timur'un fili fos kalır yanında! Nereye gittiysem, kiminle konuştuysam, hep, giden valinin öyküleri!.

Bir Bölük Candarma

Urfa'nın bir anacaddesi var, esnaf sağlı sollu yerleşmiş dükkanlara, cadde boyu. Pazarı olur her il ve ilçede olduğu gibi Urfa'da da haftanın dört günü. En kalabalık saat, millet alışverişte. Vali çıkagelir, ardında müdürler, müdür muavinleri, şube müdürleri,

veterineri, eğitimcisi, sağlıkçısı, tarımcısı yani tüm il teşkilatı tam kadro! Elleri "tomsonlu" jandarmalar, komutanları! Valinin etiket teftişi var, aslında valinin gövde gösterisi! Halk birikir ne var acep diye?. Valinin de istediği bu zaten, kalabalık olsun, esnaf işini gücünü bıraksın valinin söylevini dinlesin!. Validir bigüzel çeker söylevini!. Bakar, fukara bir Urfalı kadın, önünde birkaç bakraç yoğurt, aslında kadının nafakası.. Kaç para yoğurt be kadın? 150 kuruş efendi, iki kilo kadar var. Ne kilosu 75 kuruş haaa? İhtikar haa? Haydaa yoğurt var yoğurt kilosu 30 kuruşa!. Zorunlu satış!. Aman etme eyleme efendi.. Vali bu, kocaa vali. Portakal satılıyor, validir buyruğunu verir, haydi sevgili Urfalılar yurttaşlar, alın birer tane, benden! Size ikramımdır!. Bir iki almışlar.. Amma esnaf dert yanar, yahu peki parasını kimden alacağız? Validen!. Ama valinin yanına gir girebilirsen! Gitti gider bir çuval portakalın karşılığı!.

Silah Sesleri

Bir katil aranır Urfa'da, ünlü bir kişiyi vurmuştur. Katil azılı, vukuatı çok! Urfa huzursuz, sıkıntılı; söylentiden çalkalanıyor. Vali emir verir "Katil yakalanır yakalanmaz bana haber vereceksiniz!" Nihayet yakalanır katil, valiye haber iletilir. Gelir vali bey olay yerine, sabahı beklerler.. Ve sabahın köründe bir yaylım ateş, savaş yeri mübarek! Valinin elinde tabanca, arkada elleri kolları bağlanmış katil!. Sağda solda jandarmalar! Buyruk verilir, herkes vilayetin önünde toplansın!. Toplanır Urfalılar ve sayın vali başlar söylevine, anlatır ballandıra ballandıra, katili nasıl yakaladığını! Sonra odasına alır katili, savcı ister, validir vermem der!. Tabii verir sonunda.. Ve bu sayın vali fena halde imarcıdır!.. Yollar açacaktır, o canım, asırlık ünlü Urfa evlerine verdirir kazmayı küreği.

İyi anımsıyorum, Urfalı Vasfi Gerger'den teller yağmıştı gazeteye.. Gitmiştim, Vasfi Gerger yazıhanesinde, ama binanın yarısı yok, yıktırılmış, imar savaşıdır bu, o güzel yapıları yerle bir

etmek için sanki!. Bir geldiğimde 1917'de yapımına başlanan Uray (Belediye Oteli) de yoktu!. Sonraları Belediye Binası olan bu güzel yapı yerle bir edilmişti imar adına!

O Ayna

İkinci kat salonundaki o güzelim ayna, ne olmuştu acep?

Yine bir Urfa gezimde, o güzelim aynayı üç beş yerden delinmiş bulmuştum, şaşırdım, nasıl kırılırdı böyle? Katip dostum, ısrarım üzerine "benden duymuş olma" deyip anlatmıştı. Arkadaşım Yılmaz Güney de benim kaldığım Urfa Palas'ta kalmış bir çekim için geldiğinde, bir gece -niye attıysa- anlaşılan kafasının tası atmış, "Sen nasıl insansın Yılmaz?" deyip aynadaki Yılmaz'a tabancasını çekip basmış tetiğe!. Bu delikler meğer bizim Yılmaz'ın anısıymış! Onu çok özlüyorum..

- **Yıkılan Urfa Kültürü Yapı Hazineleri**

Ayna kırın, gönül kırmayın.. Ve Urfa deyip geçmeyin. Yukarı Mezopotamya'nın en eski tarihi kentidir, uygarlıkları Urfa baklavası gibidir, ince, narin, güzel ve kat kat! Hurri-Mitani, Asur, Hitit, Med, Makedonya, Pers, Roma Bizans. Hazreti Ömer 640 (M.S.) yılında İslam topraklarına katar bu hazine toprakları ve 1087'de de Melikşah döneminde artık Türk yurdudur..

Şimdileri bile, Urfa ilkin o kendine özgü taş binalarıyla sizi sevdalandırır, daracık sokaklarda haremlikli selamlıklı, yazlık ve kışlık eyvanları, taş ve ahşap süslemeleriyle, dışa taşkın çıkmalı odaları, seyri doyumsuz kafesli pencereleri, kuş takalarıyla güzelim Urfa evleri..

Her zaman söyledim, yazdım, yineliyorum, Urfa'da böyle bir evde doğmak isterdim, o evde yaşamak ve o evde ölmek!. Ne var

ki, şarkıda olduğu gibi gelen vurmuş, giden vurmuş bu canım evlere!

Dicle Üniversitesi Müh. Mim. Fakültesi Öğretim Görevlisi (Şanlıurfa için büyük bir talih) Cihat Kürkçüoğlu'nun, "Ruha'dan Urfa'ya (1780-1980)" adlı kitabının giriş bölümüne acıyla ve özetle bir göz atalım bakalım:

"Şanlıurfa'da yakın tarihimizde modern anlamdaki ilk imar hareketi 1903 yıllarında Mutasarraflık yapan Ethem Bey zamanında başlamıştır.

... Ethem Bey'in Urfa'nın eski mimarisini olduğu gibi koruyarak gelişmeyi kuzeye doğru kaydırma fikrini mutasarrıf Nusret Bey de benimseyerek imar çalışmalarını bu yöne doğru geliştirmiştir. Nusret Bey 1917 yılında Hacı Kâmil Köprüsünü kuzeye doğru bağlayan Mustafa Kemal Paşa Caddesini açarak ortasını çiçeklerle donatmış ve bu cadde üzerine Mustafa Kemal Paşa Anıt Çeşmesi (Yol Gösteren Çeşmesi) ile Harbı Umumi Şehitleri Abidesini yaptırmıştır. 1924-1928 yılları arasında Urfa Valiliği yapan Fuat Beyin Balıklıgöl'den Samsat Kapısına giden yolu açması tarihi kenti bozan ilk imar hareketi sayılır.

... 1957-1959 yılları arasında valilik yapan Kadri Eroğan'ın bir çok olumlu çalışması yanında tarihi mimari dokuyu bozarak yeni caddeler açan ikinci vali olduğunu görüyoruz. Eroğan'ın Kara Meydanı civarından başlayarak Haşimiye Meydanına kadar yaptığı yol genişletme çalışmalarında Avşaroğulları evi, Sarraç Salih Efendi evi, Kaplamalar evi, Eski Paşa (Yıldız) Hamamı ve Kunduracı Pazarında Ağanlar'a ait evler başta olmak üzere birçok mimari eser yıktırılmıştır. Aynı yıllarda, Balıklıgöl'ün güney kenarında yer alan ve birer yapı güzelliğinde olan tarihi evler de ortadan kaldırılmıştır. 1971-1972 yıllarında Belediye Başkanlığınca Balıklı göl'ün kuzeyindeki tarihi Molla Ali Tetirbesindeki

(çıkmaz sokak) çok sayıda güzel evler yıkılarak Vali Fuat Caddesini Halepli Bahçesine bağlayan çok kısa ve gereksiz bir yol açılmıştır"

Belediye 1976'da yollar için nice binayı yerle bir etmiştir!

Bu hanı yıkım iştahı bitmez, 1978 ve 1979 yıllarında da kazmalar çalıştırılır Belediyece, üstelik tescilli olmasına karşın çok güzel sekiz on ev daha yerle bir edilmiş, bu yetmezmiş gibi sanırım "yalaklık olsun deyü" 12 Eylül caddesi açılmıştır!

Kürkçüoğlu şöyle sürdürüyor yazısını:

"... Bu yıkımlar üzerine Kültür Bakanlığının Şanlıurfa Belediyesi aleyhine açmış olduğu mahkemelerden bir sonuç alınamamış, olan Urfa'nın en güzel evlerinin barındığı sokaklara ve birer saray niteliğindeki evlere olmuştur.."

Tabii bu yıkımlara Valilik ve Belediyelerin neden olması da işin bir başka acı yönüdür.

Halepli Bahçesi ve gerisi sit alanıdır.. Akıl almaz tarihi değeri olan mozaikler ve fresklerle süslü yüzlerce antik kaya şimdi nerededir bilir misiniz? Gecekonduların altında!. Bilgisizliğin, yoksulluğun, ucuz politikanın gözü kör olsun desek bir işe yarar mı? Yaramaz!.

ONLAR ERMİŞ MURADINA!.

Onlar ermiş muradına (!) biz dönelim 36 yıl öncesine.

"Başımıza geleni
Romana Yazak"
(Bir Urfa Türküsünden)

"UMUM GAZATALAR MÜDÜRÜ"

Devedikeni

Devedikenini bilir misiniz?

İlk gördüğümden bu yana vurgunumdur devedikenine.. Ne güzel bir bitkidir. Yıldız yıldız dikenleri, mor püsküllü çiçekleriyle. Daha bir onurludur diğer bitkilere göre, enine boyuna ve biçimiyle.. Bir de şundan severim, susuz toprakların "GÜLÜ"dür. Ona kengel, devekengeli, meryemanadikeni ya da sütlükengel derler.. Ama asıl devedikeni (silybum marianum) yurdumuzun her yanında birer bitki anıtıdır, güzelim Harran topraklarının, sudan nasipsiz Harran topraklarının gülüdür.

"Akuy" (kardeş) dedi yanımda oturan adam, "akuy ne taşirsen devedikenini?"

Güldüm.

"Sevdalıyem de ondan!."

Akçakale'ye gidiyorum, trene binmeye. Trenle Ceylanpınar'a.. Hışıf Gazal'ları (Ceylan yavrularını) sevmeye, ordakilerle dertleşmeye, halları ne ola?

Yol arkadaşım, Akçakale tren istasyonunun bitişiğindeki kahveye buyur etti "bi çay" içmeye, tabakasını çıkardı, sardı,

En sevdiğim bitkidir Devedikeni.. Harran çöllerinin gülüdür.

tükrüklemeden uzattı:

"Hele yakasen.."

Yaktım. Bir yanı dövmeli, öbür yarı "şark çıbanlı" kahveci, fotograf makinesi çantamdaki "ULUS Gazetesi-Ankara" kartını görünce yanımıza çöküverdi:

"Hoş gelmişsen akuy" dedi. Çayları "tezeledi"

"Nolacak bu halımız bey" dedi.. Etrafına bir bakındı devam etti:

"Nocalak bu halımız gazeteci bey, nolacak? Tüm rezil olmuşuz., batmışız. Görürsen şu rezilliğimizi? Saf saf olduk dizildik, karşıda bir saf, burda bir saf.. (Sanırım Halkçı kahvesi-Demokrat kahvesini anlatmak istiyor) Yoksa birbirimizi kıracağız düşman belleyip? Yazasen bunları.."

"Yazamam" dedim, şaşırdı!

"Neden yazmayesen akuy?"

"Gazetemi yine kapattılar da ondan!.

Sonra istasyon müdürü geldi, çayları "tezeledi" kahveci!

VARDIM Kİ...

Müdür herkesten dertli!. Anlatıyor başına getirilenleri. Coşkuyla anlatıyor, korkmadan çekinmeden!.

"Müdür bey" dedim, "sonra yine sürerler haa!."

Güldü. İki metre ötemiz Suriye topraklarıydı!

"Daha nereye? Sürüle sürüle taa Edirne'den geldim buraya!. Yirmi yıllık memurum, bir anlatsam, hayatım roman olur.." Anlattı, anlattı..

Bir türkümüz düştü aklıma:

"Vardım ki tabibe / Tabip benden dertli imiş!."

Tren geldi.. Kalkış düdüğü ötende, müdür selama durdu asker gibi!

Yoldaşım Halil, bavulumu kaptı, üçüncü mevkiye yerleştik.

Yol boyu devedikenleri. Halil, sigarayı "tezeledi"..

"Halil" dedim, "şu ne çiçeği?"

Eski gramofonların ses borusu gibi bir çiçeği var, bir işim de boyalarla uğraşmak, böyle bir kırmızı yok tüplerde, kutularda!

"Hırva" dedi. "Hırvadır.. Bakasen şu var ya, işte şu, bakasen, o da Enlik çiçeğidir.. Şifalıdır.. Kimileri hava cıva da der, yaralarını bunla sarasen, temam.."

Halil elini çenesine atıp, yanık bir türkü tutturdu, Arapçaydı.. Sonra çevirdi:

"Sen olmazsan ben şarkı söylemem

Her gelenden gidenden/Halini, hatırını soracağım"

Anlattı neden yakıldığını, bir sevda türküsüymüş, sonu acıyla biten..

Biletçi geldi, çantadaki yazıyı okuyunca birinci mevkiye buyur etti. Direndim, "Laflıyoruz" dedim.. "Orada kimse yok.."

Ve birlikte "laflamaya" başladık onların özel bölümünde, sepetini açtı, yiyecekler çıkardı, yufka ve bulgur pilavı. Bu yollarda yılını doldurmuş, ama başka yere bir türlü çıkmıyormuş atanması. Adı çıkmış Halkçıya da ondan! Süründürüyorlarmış!.

".. Onlar kardeş kardeşi vururken nasıl onlardan yana olurum? Onlar benim hakkımı çalarken nasıl onlardan olurum? Onlar kat üstüne kat çıkarken ben bir ahır damından beter yerde çoluk çocuk hayat mücadelesi verirken nasıl onlardan olurum? Onlar havyarla kahvaltı ederken, ben şu yağsız bulguru yersem, nasıl onlardan yana olurum, haksız mıyım?"

Nere gitsem, kiminle konuşsam, bir isyan, bir öfke! Yüce mevlam yüce gök çadır'ın sonunu hayra getire!.

Üçüncüye gelince yoldaşım Halil davrandı, buyut etti. Halil pek düşünceli, eli çenesinde hep.. Hep düşünüyor, Halil, konuştuğu zaman da sözünün başına muhakkak bir "UMUM" koyuyor!. "Umum baytariye müdürü.. Umum çiftlik müdürü" gibilerinden.. Tren memurunada kaşla göz arasında benim için, "umum gazatalar müdürü" demiş!.

Öteki yoldaşımız İbrahim de aynen.. O da "umum"cu! Halil'in aksine konuşkan..

"İbrahim" dedim, "sen bi de okusaymışın dehşet olurdun!."

"Kaç pera eder, kaç pera eder? Okuyamadık, nerden okuyasen? Mektep vardir? Hani bizi geç, bak şu Zeynep'e, altı yeddi yaşında, Türkçe bilmez! Neden bilmez? Çünki mektebe gitmez! Neden gitmez? Çünkü mektep yok! Neden mektep yok?"

Biraz duralı, ekledi:

"Ben olsam akuy, şu kocca Harran topraklanna boyuna mektep açanm.. Biz Türküz bey, Türküz ama Tükçe bilmeyiz, askerlikte öğreniriz, sonra unutan unutur, unutmayan unutmaz, kimisi de benim gibi yarım dillenir zaten bilsen kiminle dillenecen, millet Arapça söyler!. Mektep olsa şu kız gibi sürüyle var.."

Umum Cihan Muharebesi!

İbrahim "Umum Cihan Muharebesi"ne geçti.

"..Umum Cihan muharebesi olduydu ya, ikincisi; o zamanlardı, canımdan bezgindim, ağa elimden aldı toprağımı.. Kendi malıma yancı oldum! Kime dert anlatırsen? Hiç hiç kimseye! Derken yollara düştüm.. Bakma cahilim, cahilim ama çok gezdim, çok gördüm, yürüye yürüye taa İran'a vardım, derken yakaladılar!

Casus diye zındana tıktılar, sorgusuz sualsiz yattım zındanlarda. Var mı, yok mu pirinç pilavı! Kızgın şişlerle dürtüklediler hayalarımı casusmuşum da! Derken bey, bi miralay geldi, umum miralaylar müdürü, Türkçe konuşuyordu, şimdi değil de eskiden Türkmüş. Anlattım halimi ağadan falan, melmeketi bu yüzden terk ettiğimi söyledim, sorun dedim İsmet Paşaya sorun, İsmet Paşa, eğer, bu benim vetendaşım değil derse ipe çekin beni!. Yazmışlar, aylar geçti cevap gelmedi, idam dediler! Üç gün sonra idam vardı, zaten her gün bir iki sallandırıyorlardı, Tanrı böyle yazmış yazımı dedim. Bi sabah candarmalar dürtükleyip uyandırdılar, bi rekat namaz kıldım. Umum Miralaylar Müdürüne çıkardılar, yüzü gülüyordu, oğlum İbrahim dedi, kurtuldun, İsmet Paşadan cevap geldi, İbrahim benim vetendaşımdır kılına dokunursanız umum sefirimi çekerim, kendisini derhal bize teslim ediniz, ihtar ederim kılına dokunulmayacak!"

Derken İranlı "Umum Miralaylar Müdürü" bizim İbo'nun cebine harçlık da koyar "hudutta tesellüm ederler."

"..Sorgu sual! Neye geçtin hududu? Kaçakçılık mı yaptın? Altı ay hüküm!.. Çok gezdim beg, çok, davar çobanlığı da yaptım taa İzmir'e, Ankara'ya Bursa'ya gittim. Bir beg var idi Bulgarlara davar sattıydı, taa Bulgar topraklarına gittim."

Biz Adam mıyız?

".. Biz adam mıyız beg? Bi adam okumadı mı sığırdan farkı nolur? Neyse ki kulaklarımız var. Geçende radyoyu dinliyordum, İsmét Paşayı Umum Meclisten atmışlar!. Olur mu beg? Koca İsmet Paşa bu!. Umum Paşalar Paşası!. Ankara'dan bi arkadaş geldiydi dedi ki o, Ankara'da umum talebeler ayaklanmış, ayaklanır beg, ayaklanır!. Zulum gören herkeş ayaklanır! Deyim ki ben begime bunlar okumuş.. Niye okumuş? Haklıyı haksızdan ayırsın diye. Zulum olursa durur mu umum mektepliler? Durmaz...

Bi adam okumamış mı, toprağı yok mu at Harran çölüne, sürünsün dursin!. Hani toprak dediysem Gavur Cemil gibi olması şart değil. Aç koymayacak kadar olmalı, ite kurda, namerde muhtaç komıyacak kadar.."

"Senin toprağın var mı?"

Başını salladı.

"Olmaz olsun beg.. Olmaz olsun. Var, yüz yirmi beş dönüm, hokümat verdi verdi ya ne çare, kısır avrat gimi, döl vermez!"

Davullan Zurnaynan"

"Umum Toprak Müdürü, valigil neyim gelmişler, davullan, zurnaynan" tapu vermişler. İbrahim bi bakmış, Allahın yazısında!. "Dedim İbrahim, ne ekersin buraya? Ne demiş türkücü, demiş ki, (Dert ekerim /Derdim çok dert ekerim / Çiftim gam /Tarlam hicran / Sürdükçe dert ekerim / Ağlarım bilenim yok/ Gözyaşım silenim yok / Yaralarım tezelendi / Dermana gidenim yok.."

"Evler göçtü narlığa
Güvenmeyin varlığa
Gün olur devran döner
Başıy düşer darlığa"

HA DE MÜVENDİS-İL MAY?

".. İşte böyle beg, toprağı aldık.. Halbukim benim toprağım gimi var mıydı topraklann içinde, yokti. Aga aldıydı elimden, derken efendi pankaya vardık, tohumluk mohumluk filan, benim toprak gavurun toprağına hudut bi yerden.. Gece gündüz demeyip nerdeyse dımaklarımla gazdım toprağı, su yok ya, kıraç buday olacak.. O yıl güneş kasıp kavurdu toprağı, elim mi ? Elim börümde kaldı! Panka sıkıştınr, der, para para!. Aman etme eyleme efendi, benden ne alacan? Bi canım vaaar, bunu da sen al kurtulak!. İdare ettik, nadas madas derken, borç harç seyrek meyrek yeniden ektim, yeşil fışkırdı ekin, sabahın erinde kalkıp bebe gibi seviyom ekinlerimi, bebe gibi seviyom.. Derken beg, bi gün kapkara bi bulut geldi, nasıl bi buluttu görmeyince inanılmaz, yani çeğirge, çekirge bulutu, vurdu gitti ekinlerimi, çöle döndü benim tarlam! Ben onnarı dımaklarımla kazdıydım, bebe gimi sevmiştim, şimdiyse sadece bi saplıtktı!."

Fazla değil, iki damla gözyaşı, İbrahim'in yanaklarından bıyıklarına indi, durdu orada. İbrahim, parmağının ucuyla şöyle bi dokundu gözlerine..

Sonna Begime Diyyeyim..

".. Sonna begime diyeyim, panka tümden dellendi, yazan katibin suçu ne, Mevlam demiş böyle yaz! Mevlam baştan kara yazmış yazımızı. Gavur, gredi vereyim dedi, direndim, bilirim onun gredisi, sonuç begim, sonna dayanamadım, direnemedim, ikinci

defa kendi toprağıma yarıcı oldum!."

"Şimdi ne yapıyorsun İbrahim?"

İbo, derin bi iç geçirdi, "Yarıcılık" dedi, "davar çobanlığı neyim.

Han-elbagrur

Üç hane, beş hane, on hane on beş yirmi hane... Jeeple dolaşıyorum koca Harran Ovasını, Harran Ovasındaki ters dönmüş tencereye benzeyen ya da arı kovanlarına benzeyen evlerle bezeli köyleri.. Ayağımdaki çizmeleri görenlerin gözleri ışılıyor, anlatamam, bu bir umut ışığı parlamasıdır, su umududur, ayağımda çizme var, ola ki sen "SU MÜVENDİZİsin!. Laa!. Laaa! Hayır, Hep sordular:

Ha de müvendis-il may?" (Su mühendisi misin)

Yanıtım da hep "Laa" oluyordu. Hayır!.

Hey zaman!. Zalım zaman!. Nasıl da geçiyor çaktırmadan? Sadece anıları bırakıyor, hepsi de üst üste çekilmiş fotoğraflar gibi!. O üst üste çekilmiş fotoğraflardan bir tanesi kırk yıl sonra bile, evet tastamam kırk yıl sonra bile gözlerimin önünde, pırıl pırıl, net. Harran Ovasında ilk gözağırlarımdan birisi Kısas köyüdür, diğeri Han-elbağrur köyü.

Bir kervansaray kalıntısı.. Harran Ovası evleri. Mataramdaki su çoktan bitmiş idi, yanıyordum susuzluktan, tıpkı Harran toprakları gibi. Arabadan indim, selamlaşma uzun sürmedi, bir "kupa" su istemiştim ilkin. Bir kupa su.. May.

Ve bir telaş Han,-elbağrur köyünde! Neden sonra yıkanmamışlıktan bozlanmış cam kupayla getirdiler may'ımı yani suyumu, belli ki peşkirden süzülmüş, peşkirden geçmiş deneylerimden biliyorum, suyun içinde ıvır zıvır yoktu da ondan!.

Diktim kafama. Gerisini kırkyıl önce evet 40 yıl önce yazdığım bir yazıdan izleyelim:

".. Acı, kekremsi, buruk, bulanık çamur kokulu.

Yetti bir yudumu susuzluğuma.

Döktüm kalanını. Kırk çift göz aktı gitti serpilen suyla!. Suyun ardından kırk çift göz! Parladı aç toprak, emiverdi suyu, sonra soldu, sonra yok oldu!

Üstadım efendim, has ustam, kabri nurola Evliya Çelebi Han-elbağrur köyünden geçerken yazmış ki (Urfa'dan Bağdat'a kadar gölgede gittim!)

Günahı boynuna.

Kervansayar'ın kitabesinde yazıyormuş ki (Ben bu hanı üzümle doldurdum keçi pisliğiyle dolduran elhak zengin olacaktır)

Çünkü o zamanlar traktör icat edilmemişti, sürülmemişti meralar hesapsız kitapsız ve hayvanlar da kum gibi idi ellam..

.. Ama İbrahim gibi seslenip UMUM Harranlı akuylarıma (kardeşlerime) seslenmek isterim, bir gün ama bir gün muhakkak sulanacak Harran Ovası, davranın gardaşlarım sabredin gardaşlarım.. Su gelecek.. Su gelecek gardaşlarım.. Müjdem olsun şimdiden, Fırat'a bir gün muhakkak gem vurulacak.. Fırat, baraja tutulacak.. Davullar vursun.. Zurnalar en coşkulusundan, en kıvançlısından ötsün.. Su gelecek su.. Artık saatlerce öteden tulumlarla su taşımayacaksınız.. Kurtlu sular içmeyeceksiniz. Çamaşırlarınızı, sırtınızı iyice bi yuyacaksınız. Ekinleriniz susuzluktan sıtmalı dudağı gibi çatır çatır çatlamayacak! Suyla bereket gelecek.. Yeşilden dellenecek ovanız. Bağlarınız bahçeleriniz tüm bereketli yeşil saçacak. Bir yerine on kazanacaksınız. Harman sonucunu depolarınız almayacak. Ben Fikrêt Otyam, Evliya Çelebi gibi üç beş yıl sonra bir başka

yazımda yazacağım.. (Harran Ovasında yeşilden, ağaçtan deli olursunuz. Taa Bağdat ellerine kadar gölgede gittim. Çok şükür).. Bunları yazacağım. Su gelecek.. Su.."

Han-elbağrur'dan da nice dostlarım oldu.

Kahvelerin en hası murradır. Üç dört kilo kavrulmuş iri çekilmiş kahve bir büyük güğümde saatlerce kaynatılır. Bu büyük güğüm biçimden, nakıştan yana seyri doyumsuzdur. Daha önceki kaynatılmış kahveden de biraz maya konur, sonra o kabın bir küçüğüne aktarılır, o da kaynar durur. O kaptan bir küçüğüne, ondan bir küçüğüne, ondan bir küçüğüne aktarılır kaynatmak

Kahvelerin hasıdır murra, hele güğümlerinin biçimine tadı gibi doyum olmaz.

sürdürülerek ve kahvenin özüdür sonuncusu. Kulpsuz fincanlarda ikram edilir, fincana yarım santim kadar konur. Fincanı her uzattığınızda aynı ölçüde sunarlar, ilkinde hep uzattım, onlar da hep sundular, bayılayazdım! Nice şey gibi bunu da öğrendim, uzatılırken fincanı ters çevirmeniz gerekirmiş!.

Harran insanların kurtlu suyunu sunar, murra kahvenizi, iki tavuğu varsa birini size keser, ak pirincini, bulgurunu sizinle üleşir, sunar..

İkramlarının en hası, sizi sevmeleridir.

Bana yıllar yılı çok, ama çok ikramda bulundular, hele sonuncusundan, bu, elbette karşılıklıydı.

O çok değerli sularından ellerime döktüler, peşkir getirdiler, sabun getirdiler, kuzunun yağı yine de çıkmadı elimden, iyice sinmiş.

Baş konumuz su.

Murraları içerken "siyaset" de konuştuk!

Hükümetin ilgisizliğinden yakındılar. Birisi, doğuya ait bir öykü anlattı; Arapçaya çalan Türkçesiyle, Kürdün Türkçe konuşmasını taklik ederek!..

"Ezkurbane"

Zamanın Tarım Bakını doğuda bir köye gider. Köyün ağası ne anlar bakandan bakmayandan, milletvekilinden? Adama iltifatı görünce, yanındakilere sorar:

"Kim bu?"

"Vekili Hokümati Partiyi Demukrasi.."

"Ama çeyiş bükke?" (Ama ne işi yapar)

Ağaya, milletvekilini, bakanı, bunların ne iş gördüklerini

anlatırlar, ama ağadır bi türlü anlamaz! Birisi bir örnek vererek açıklar:

"Hani agam, bizim tarlalarda fareler var ya, onları zehirleyip öldüren mamırlar var ya, bu adam, işte mamırların ağasidir!"

Ağa yerinden fırlar, sağ elini göğsüne koyar Bakana seslenir:

"Ez kurbane hükümeti partiyi demukrasiii memuru mişko.)

(Ben, Demokrat Parti Hükümetinin fare öldüren memurların ağasına kurban olam)

"Paşadan
Selam gelmiş paşadan
Toprağıma su salsın
Yalvarırém paşadan"
İ.B

AMAN AVCI VURMA BENİ

Han-elbağrur köyü tarihi İpek Yolu üzerinde. Kervansaray'ı tüm ürüzgâr, tüm yel, tüm cayır cayır yakan güneş zulmuna karşın birçok yeri, hâlâ dimdik ayakta yıkamamış. Bilenler anlattı ki, klasik Selçuklu mimarisi, kare planlı buralara has ünlü kesme taşlarla yapılmış, geniş bir avlusu var, kapalı yerleri yatma yerleri, erzaklık ve devler için, atlar için, eşekler için güzelim ahırlar. Giriş kapısında Sülüs bir yazıyla bir kitabe var. Uzun söze gerek yok "765 yıldır yıkılmadım" diyor! Yapana, yaptırana Ezkurbane..

Konuk olduğum o ters dönmüş arı kovanı tipli evde de duvarlar, samanla karıştırılmış al çamurla sıvalı. Işık tepeden geliyor, içerisi loş bu yüzden. Birden çarpıldım bir güzellik karşısında. Duvarın birisi nakış içinde Nakış mı, tek nakış. Eller.. Eller. Hane halkı, sanki yediden yetmişe, ellerini ak kirece bulamışlar ve duvara basmışlar!. Aralarda baş parmak izleri de var. Fotograf makinesinde flaşı, makineyle tanıştığımdan beri sevmem. Önce öptüm kameramı, sevdim. Dedim, yavrum, ak yüzümü kara etme ve rezil.. Ayağı kurdum, kafamda ince bir hesap denklanşöre bastım.

Bu fotografım da yedi iklim dört köşeyi dolandı sergilerimde.

Çiğköfte

Hazreti İbrahim'in ateşe atılıp yakılması için Nemrut buyruk verdi, Urfa yöresinde ne kadar odun varsa toplansın ve ateşe verilsin.. Hiçbir evin bacasından duman çıkmayacak, her kimin evinin bacasından duman çıkarsa evler derhal muhafızlar tarafından basılsın.

Gariban bir avcıdır ve de o zamanlar ceylan öylesine boldur ki, avcı bir ceylan oklamıştır, eşine getirir.. Çıkar dolanır, ceylan

körpedir, ateşe şöyle tutmak yeter de artar bile. Ne ki eve gelende eşi, "Sana değişik bir yemek yaptım" der! Avcı bozulur ellaam!. Ama yer ve de pek ama pek lezzetli olmuştur.. "Yaptığın yemek pek lezzetli olmuş, nasıl yaptın bunu?" Kadın, durumu anlatır" Eğer bacadan duman çıkarsa Nemrut'un gazabına uğrayacağız ben de etleri taşla iyice dövdüm, hamur gibi ettim, içine biber koydum, salça koydum, yeşillik koydum."

Nemrut gibi herifler hayırla yadedilmez ama, bir hakkı teslim etmeli, iyi ki o buyruğu vermiş.. Yoksa çiğköfte icat edilmeyecekti!.

Şanlıurfa'ya Yolu Düşeceklere

Şanlıurfa'ya şöyle ya da böyle yolu düşeceklere "buyruğum" değil, "ricam"dır..

Mezopotamyalı Azer isimli ve de Nemrut'un putçubaşının oğlu Nuna'dan doğma Hazreti İbrahim'in doğduğu söylenen Balıklı göldeki makamı ve mağarasının bulunduğu Dergah'ı muhakkak geziniz, görünüz. Ayn-ı Zeliha gölünü de.. Kutsal balıklara haşlanmış nohut, marul zamanı marul atınız, sevaptır derler. Balıklar da hani ya dehşetli iştahlıdır.. 1961'de Ankara Radyosunda GİDE GİDE ANADOLU röportajlarımı dinleyenlerden acep anımsayanlar çıkar mı? Sanmam.. Mikrofonu suya iyice yaklaştırmış, ardından iki üç marul atmıştım, kahverengi şerite kutsal balıkların şıpırtıları dolmuştu iki üç dakika!.

Ataç

Nurullah Ataç bir söyleşi yapmak üzere Urfa'ya gelir... Balıklıgöl'e götürürler, Ataç rıhtımda yürürken göle bakar, bir yığın balık suda kendini izliyor, durur, balıklar da!. Yürür, balıklar da ilerler.. Ataç şaşırır, "Ne kadar uygar balıklar" der. Ne acımdır ki,

bu öyküyü Ataç'ın ölümünden sonra duymuştum, kim bilir bu olayı nasıl da güzel yorumlayıp anlatacaktı.

Dergâh'tan Kale'ye çıkınız. Urfa'nın güneyine düşen Damlacık Dağının kuzey eteğinde sarp kayalar üzerine kurulmuştur. Üç tarafı hendekle çevrilmiştir ve batı tarafından açılmış kapıdan girersiniz. 25 burçludur, surların yüksekliği on metre kadardır, çevresi de bir buçuk kilometre. Ve Rızvaniye (Zulumiye) Camiini, Ulu Camiyi can gözüyle geziniz, görünüz. Hz. Eyyüp'ün makamı, Eyyübiye mahallesindedir, kabri de Viranşehir ilçesine 12 kilometre uzaklıkta Eyyüp Nebi köyündedir..

Ve muhakkak, ama muhakkak Harran'a gidiniz.. 44 kilometre nedir ki? Akçakale ilçesine 15 kilometredir ve de dünyanın 16. büyük kentidir. Yol eskisi gibi toz toprak değildir, asfaltır!

Ve Soğmatar'a ve Şuayb kentine ve de Şanlıurfa Müzesine muhakkak bir merhaba deyiniz.

Kelaynaklar

Soyu tükeniyor kelaynak denilen o sevimsiz, çirkin kuşların. Zorla değil a, belki de biçiminden olsa gerek, sevemedim, bahçemde olsun istemedim şu kelaynak denilen yaratıklan. Adına festivaller düzenlendi, özel bakıma alındı, el bebek gül bebek edildi, yaşadığı yerler sit alanı ilan edildi! Nankör kuşlar artık gelmez oldular bir zamanlar mesken tuttukları Birecik'e.. Mübareğin nesli de taaa Nuh Peygambere kadar gidiyor! Tufandan sonra gemisi Ağrı Dağına oturunca Nuh Peygamber bir çift salmış bunlardan, onlar da bereketli Birecik'i mesken tutmuşlar, nereden mi biliyorum, efsanelerin yalancısıyam!.

Sevemedim dedim ya, işte ispatı.. Uzaktan gördüm, ama bir kelaynak kuşunun fotografı için hiç kimse "Bunu Fikret Otyam çekmiştir" diyemez!

Nankörleri sevmem!.

Ceylanpınar'a Doğru

Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği, sınırda, benim makineli, sulu tarımlı bilgili, görgülü ellerde yeşil fışkırtan çiftliğimdir. Başım dara düştükçe, canımın içinde candan usandırılanda, gönlümü, kafamı yumaya bu çiftliğe giderim. Bir uygarlık anıtıdır güneydoğuda..

Hışıf gazallar ürüzgar gibi gidiyorlar batan güne doğru.. Daha hızlansınlar diye komaya başıyorum.. Sürüler.. Sürüler, her yanda ceylanlar. Durdum, seyrettim onları, ben durunca birkaç sürü de durmuştu.

Onlara sevgiyle baktığımı gören Harranlı dostum;

"öyle bir nazlıdır ki beg, tıpkı medeni gibi" dedi.

Leyla İle Mecnun

Ceylanpınar ve yöresi çoook eskilerden yeşillerin yeşiliymiş. Hurma ağaçları orman gibiymiş, asmalar, nar bahçeleri. Ceylanlar, yavrularıyla birlikte sabahın erinde, bir de gün batarken gelip su içerlermiş pınarda, su şimdi bende tutuk. Cam gibi bir su, berrak, geçirgen tatlı yeşil. Eğildim, baktım, sakalım uzamış, bir böcek pat diye düştü, sular halkalandı sonra tekrar aynalaştı. Leyla ile Mecnun da ilk kez burada buluştu derler.

AH! AH Kİ AH!. Harran'a su. Kalkınma, bereket, tokluk, döviz hep Harran'da yatıyor, hem nasıl yatmak, ölü gibi, kaldırmak gerek.

Sabahın çok erinde kalktım, pınarın orada bir kayanın arkasına saklandım fotograf makinasi ayarlı II/125.. Ürkek ürkek geldiler, ama o doyumsuz güzel gözleri kuşkulu, içen hemen gidiyor, dakikalar dakikalar ve saatler ve saatler, bakmayın saatler dediğime zaman durmuştu ve iki hışıf gazal, yavru ceylan daha özgürce, daha güvenli geliverdiler ve makinaden çıt diye bir ses

çıktı, ürktüler, ikinci çıtta rüzgâr olup estiler! İlk kare unutulmaz anılarımın arasındadır fotograf çekmekten yana..

Tektek Dağları

Harran'ındır Tektek Dağları, dağ deyince ağaçlı olmalı, gürül gürül suları olmalı, kuşlar cıvıldalamalı, ama neyleyim, Tektek Dağları bunlardan yoksun bir dağdır! Çifliğin ilaçlama uçağıyla da ceylan kovaladım, sürü Tektek Dağlarındaydı ve tekesi, yani sürü reisi erkek, kocaman boynuzlu ceylan, üç yüz metre üzerinden uçan uçağa bir boynuz attı, güldük.

Harran Ovasında Bir Ceylan..
Ya da Aman Avcı Vurma Beni..

Gülmekten çekemedim havadan fotograflarını, ertesi günü sabahın köründe atladık arabaya, düştük bir sürünün peşine kocaman düzlükte, Harran Ovasında.. Ceylan can derdinde, yaşama derdinde, bizse onu yormak, yakalamak, özgürlüğünü çalmak derdindeyiz! O bacağına güveniyor, biz motorun bilmem kaç gücüne. Urfa'nın düzlüğü, o düzlüğün tarifsiz sıcağı, motorun sıcağı ardı ardına, iç içe, heyecandan coştum, pencereden sarkıp altıya altı buzlu cama yerleştirmeye çalışıyorum ceylanları, ürüzgar şapkamı alıp gitti, mal canın yongasıdır, maldan geçemedim, kilometre ibresi yüz yirmeden yüze, doksana sonraları sıfıra düştü, geri geri gidip yongama kavuştum! altımızda 1952 model gıcır gıcır bir pikap araba.. Onlar kaçıyor biz kovalıyoruz neden tutturdum ceylan kovalayalım diye? Ne istedim bu güzel canlardan?.

İşte bir çift, sürüden ayrılıp yola vurdular kendilerini, koşmuyorlar uçuyorlar sanki, eş olsalar gerek, ayrılmıyorlar, ayakları ayaklarına denk hızla, batan güne doğru koşuyorlar, koşuyorlar ve güneşi yiyor o düzlük, ortalık kızarıyor, birisi birden

solladı, kayalıklara doğru.. Bilmiyorum ya o hızlandı, ya biz?. Aramız açılıyor, kapanıyor aramız, ayak gaza bastıkça artık ceylan bize yaklaşıyor, ibre yüz yirminin üzerinde sallanıyor epeydir! Frenle gerildim, ibre aşağılara kaydı, ceylan tökezlemişti, çabalıyor kalkmak istiyor; kalktı, sonra tökezledi!. Kaçmasını, batan güneşe batan güneşe kanşmasını istiyorum, ama hayır!. İnip koştum yanına inliyordu, debeleniyordu hafiften, ayakları titredi, gerildi, kaldırmak istediğim başı "delidiken" otunun üzerine düşüverdi! O mühür gözlerine günün son alevi vurmuştu, cam cam parlıyordu.. Karım karın değil bir körük!. İnliyordu, debelenmek istiyor, ama yapamıyordu!. İçim dağlandı. Kara gözler, o fincan kara gözler usuldan usuldan buğulandı, nemlendi, sonra biriken yaşlar

Saatler sonra çekebilmiştim "Hışıf Gazal"ı yani Ceylan yavrusunun fotoğrafını..

yuvarlanıp avcuma düştü! Utanmasan, kendimi tutmasan, gözümün yaşı gözünün yaşına karışacak! Arkadaşımın attığı sigara kutusu hafif bir ses çıkardı yere düşünce, ceylanın gözü oraya kaydı, sonra gözüme çakıldı gözleri, yeniden. Koyu kirpikleri yavaştan yavaştan kapanıyordu, avcumdaki başı ağırlaştı, yaşaması için ne etsem nafileydi ve ceylan öldü!

Gece bastırmıştı, düşümde bir ceylan gördüm, gözlerini gözlerime dikmişti, acıyla bakıyordu.

"Eşim nerede?" dedi, "Dün sizinle beraberdi!"

Yataktan fırladım, ter içinde.

Tövbeler tövbesi ceylan avına, tövbeler tövbesi.. Bir daha mı?

Yavruları bağrıma basıp sevdim, öptüm kara gözlerinden yıllar yılı, makineli ve ilaçlı tarımdan, kuraklıktan, benimki gibi değil, Suriye'de Lübnan'dan da gelen acımasız avcıların katliama varan avlanmalarından da bizleri bırakıp gittiler, gittiler ve yittiler sonunda!. Evcil ceylanların yavruları dört beş gün olmadıkça alıp sevilmez, insan kokusunu alan ana, öz yavrusuna süt vermez, hışıf gazal yani yavru ceylanı beslemek zordur, ekmek pişerken çıkan koku, başka bir koku diyelim ki esans neyin esansı olursa olsun isterse çok sevdiğim lavanta, aldı mı bu kokuları ölüverir, ol nedenle yavru ceylanların burunları altı ay süreyle ziflenir körletilir koku alma duyusu, ama yaşaması için...

Jeep'i park ettik Urfa Palas önünde.. Akıl almaz, dinlemesi doyulmaz, Urfa birbirinden de acı bir hoyrattı belediye hoparlörlerinden elen Ses izlenir ve izledim akşamdı, Urfalılar kürsülere oturmuş "huşu" içinde dinliyorlardı bu hoyratı yol boyu, caddeler, sokaklar boyu ve bir sokakta kesme taştan bir Urfa evi, kapısında bir tabela, "Urfa Musiki Cemiyeti", çaldım kapıyı, bizim halk oyuncusu cânım insan İsa Barak, "Hoş gelmişen Baboo" dedi, "gelesin, yorulmisen.." Nefes nefeseydim, "İsa" dedim, "nefis bir

hoyrat söyleniyor, bizim uzun İlhan duysa dellenir" İsa güldü, odaya girdim, İlhan Başgöz, TK 30 Grundig'i açmış kayıt yapıyordu ve Ankara Sıkıyönetimi, polisi, MİT'i falan bizi arıyordu, ey Türkiye sen ne güzelsin!.

Tüm parayı İlhan Başgöz'e bırakmıştım, ben değil İlhan garipti Urfa'da.. Döneceğiz Gaziantep'e.. İlhan buruk, İlhan'ın ikizleri var, bizim İlhan Başgöz dayanamamış, iki teneke peynir almış, Urfa'nın canım peynirlerinden!. Aran taran, ancak minibüs parası çıkıştı!. İlhan gönlümü almak, neşemi bulmam için hoyrat yazıyordu!. Ulus gazetesinden olduğumu öğrenenler, "Paşamızdan ne haber?" diyorlardı..

"Selamları var" yanıtım bu oluyordu! İlhan hoyrat düzeninde kulağıma fısıldıyordu:

"Paşadan / Selam gelmiş Paşadan / Toprağıma su salsın / Yalvarırım Paşadan.. / Kaçak gel.. / Kaçak dolan kaçak gel/Zulum aldı yürüdü/Bu ellerden kaçak gel.../ Çöllerde Hışıf gazal çöllerde / Gazatası vurulmuş / Kendi kalmış çöllerde.../

İlhan döktürüyordu peynir acısını unutturmak için ve parasızlığımızı.

"Lafım bağlı / Diyemem lafım bağlı / Ah deyip yazam dedim / Kalemim lafım bağlı /.. Düşmüşsen / Vurulmuşsen düşmüşsen / Sende ince yürek var / Zalim yere düşmüşsen.. / İyi gelir / Kötü gider iyi gelir / Kalemini sıkı tut / Sonumuz iyi gelir.../

24 Mayıs 1960

İlhan, ikizlerinin ayrılığına dayanamadı, ne olacaksa olsun deyip Ankara'ya yollandı ve sonradan öğrendim hemen o gün yakalanmış Sıvas'a sürgün edilmek üzere!.

"Oda senin
Döşenmiş oda senin
Bir canım var hak vermiş
Dilersen o da senin"

"BU PARMAK BİR GÜN KOPAR"

Gaziantep de fokur fokur kaynıyor!. Urfa gibi. İnsanlar tedirgin.

Her zaman kaldığım Nakıp Ağa Otelinin, çok sevdiğim, dini bütün yaşlı kâtibi daha durgun.. 1960 Mayısının 7'sinde, yazıhanesinin yöresine bir göz attıktan sonra bana doğru eğildi, fısıltıyla, "Dün gece istihareye yattım" dedi.. Bir an düşündükten sonra sözünü tamamladı:

"Askeriye idareye el koyacak.. Üç kere bu çıktı!."

"Sen diyorsan öyle olacaktır.. Bak şurda ne yazıyor, kıymetli eşyalarınızı kasaya teslim ediniz.. Senden büyük ricam şu, bandları kasaya bi güzel yerleştir, ola ki beni götürebilirler, bunlar evvel Allah, sonra sana emanet.." Bantlarda türküler var yine.

Emanetler kasada, içim rahat.. Beş büyük kutu ses bandı. Urfa'nın en güzel seslerinden tenekeci Mahmut Güzelgöz'ün, içten, yürekten haykırdığı avazladığı en yenisi neredeyse elli yıllık canım Urfa türküleri, hoyratları.. Aziz Çekirge dostum saz yapar, bu işin en has ustasıdır, hem yapar hem de en hasından çalar.. Şoför Mehmet Kurik kamyonunu garaja çekti, bıraktı işini gücünü tıpkı Güzelgöz gibi, okudu.. Hafız İsmail Baba bir rivayete göre yüz yaşında! Mustafa Çölgeçen, öğrenci Yavuz Tapucu, Kemal Geçgil Mehmet Şengül dostlar bantları dolduranlardan ve İbrahim Ağan.. Can dost İsa Barak bir şey "buyurayım" diye gözlerimin içine baktı durdu günlerce.. Bu bandlar benim için bir "hazine"ydi bir tarihti,

şimdi iyi bir "Müslüman"ın eline teslim edilmişti ve dedim ya içim rahattı, beni mi, beni varsın tutup sevketsinler Ankara'ya!.

Onlara zahmet olmasın diye ben gittim Ankara'ya 25 Mayıs 1960'ta!. Gece gizlice uğradığım Aksaray'da, ağabeyim şair Nusret Kemal'den aldım haberi, ilgililer en azından elli kere sormuşlar kardeşim nerede diye! Ankara'ya gece gelir gelmez Örsan Öymen'i arayıp eve yiyecek ve içecek getirmesini rica etmiştim. Örsan'cık kollan dolu geldi ve yanında da Genelkurmayda yedek subaylığını yapan Semih Balcıoğlu. Işıklar yakılı değil, Allah Baba ay'ı ışılatmış.. Anlatıyorum güneydoğu serüvenlerimizi hele hele İlhan'ın türn

Baba Gürsel'e bandlar dolusu kurtçe türkü derlediğimi anlattım ve bunların Ankara radyosunda yayınlanmasının yararlı olduğunu söyleyince, Gürsel, şöyle bir etrafına bakınmış, "Otyam, bunu ne sen söylemiş ol, ne de ben duymuş olayım" demişti!.

paramızı ikizleri için iki teneke peynire yatırmasını, şeyi an sopayı kap derler ya o sırada kapı çalındı gelen İlhan Başgöz!. Yakalanmış ve sabah Sıvas'a gönderilecekmiş "Zimmetli" olarak!. "Fikretim, ikizlerim sana emanet" dedi, peynirlerden ise haber yok!. Semih akıl verdi, acaba kaçıp bir yerlerde iki üç gün saklanabilir miymiş? Saklanırmış ve saklanmıştı 27 Mayıs sabahına kadar.. Folklorcu ve şair ya, hemen bir şiir döktürmüş, selam selam falan diyen.. Kayınbiraderi Hikmet Şimşek de hemen bir marş olarak besteleyi vermiş!. Bir gün Başbakanlıkta Hikmet Şimşek ve öğrencileri bu marşı "icra edecek" Cemal Aga balkonda göründü. Koro, Güsel'e dönük. Şef ve besteci Hikmet Şimşek'in ise arkası Gürsel'e dönük. Şimşek elini kolunu öğrenci korusuna doğru sallıyor coşkuyla, ne var ki başı evet başı Gürsel'e dönük! Ak devrimden herkes mutlu, biraz da bundan olacak bu tabloya katılırcasına gülüyorum!.

Ver Elini Doğu Elleri..

35 kiloluk, pilli, ceryanlı, akülü bir ses alma araca. Bunu çalıştıracak bir teknisyen Ankara radyosundan Mücahit.. Türkücü Mustafa Geceyatmaz; bize araç, yatacak yer sağlayacak bir emekli albay, bu satırların yazarının "Komutası"nda on iki doğu ilini kapsayan türkü derleme gezisine çıkıverdik, arkadamızda Milli Birlik Komitesi var bu kelli!. O ilerde çoğu Kürtçe altmıştan fazla türkü derledim, aman yaradanım ne güzeldi o türküler. Ve halkın sesinin olduğu yirmişer dakikalık yirmi röportaj. O türkü derlemelerinin ardından..

"Bu Parmak Bir Gün Kopar!"

1961.. Arkamda "Milli Birlik Komitesi" var, atış serbest!. Özgürlük mü, Allahına kadar ve 20. röportajın sonu Diyarbakır istasyonunda, istasyon gürültüleri arasında konuşuyorum:

"Ey bu ülkeyi idare edenler.. Sözüm sizleredir, doğuya sevgi kılıcıyla gidiniz, yoksa bir gün bu parmak kopar bir gün bu parmak kopar, haritamızın şekli değişir, benden söylemesi.."

Ankara Radyosu Program Müdürü Mahmut Tali Öngören'e teslim ettim montajlı yirmişer dakikalık yirmi röportajı. İçim rahat etmemişti, komitenin de dinlemesini istedim, biri general, diğerleri vali emekli üç amcaya illa son bandı dinlettim, ne var bunda dediler ve yayında sakınca görülmediğine ilişkin tutanak da hazır, röportajlar yayımlandı.. Bu güzel işten bana kalan, güvenlikle ilgili bazı makamların kararı, fişlemesi:

"Kürtçü, komünist!" Ve üç yıl adım geçmedi radyodan!

Ankara dar geliyordu, yılda üç beş kez muhakkak Urfa'dan geçmek kaydıyla ver elini doğu illeri diyorum, ilkbahar, yaz, sonbahar kış demeden. 1961'de Dünya gazetesinde yayımlandı "Uy Babo" röportajlarım, 1962 yılında da kitap olarak çıktı. Kitabın 63. sayfasından bir cümle:

".. Hem bilir, hem yapmazsan bu parmak kopar. Apaçık bu böyle, apacık. Eğilin bu topraklara. Sonra bu parmak bir gün kopar, bozulur yurdun o biçimli girdisi çıktısı!"

1968'de Cumhuriyet'te yayımlanan ertesi yıl kitap olarak çıkan "Can Pazarı" röportajlarımın 227. sayfasından da bir cümle:

"... Tekrarlıyorum aynı şeyi. Durum kötüdür, bu parmak bir gün kopar. Mahkeme-i kübra'da dahi veremeyeceksiniz bunun hesabını.."

Yazılarımdan ötürü ne zaman yüce yargıçlar huzuruna çıkarda, onlar usulen "siyasi eğilimimi" soruyorlar güvenlik makamlardan, onlar da n'apsın 1961'de ki belgeyi sunuyorlar, "Kürtçü komünist!".

Ve Babamın İsmet Paşası

Ve rahmetli babamın İsmet Paşası imdada yetişiyor, "Ortanın Solu" diye bir "laf" atıyor ortaya, ortanın solu varken insan komünist olur mu? Herkes artık ortanın solcusu!. Bir CHP'li Siirt Milletvekili ki kendileri S harfinden bile habersizdi. Mecliste kasım kasım katılıyor biz takıldıkça, ".. Ulan ben de,sosyalistin var mı bi diyeceğiniz?" .'oktu tabii, ama o, daha kuvvetli solcu olunur zannıyla ekliyordu:

"Üstelik nasyonal sosyalistim!."

Buna ilişkim yazımı okuyan İsmet Paşa kahkahasının en şiddetlisini atıyor Meclis koridorunda, bu ara bana soruyor:

"Neymiş neymiş, nasyonal sosyalist miymiş?"

"Komünistler Moskova'ya.."

Ortalık bihoş.. Bazı gençler gün boyu bağırıyorlar, "Komünistler Moskova'ya!.." Bu sözcük türlü çeşitli telaffuz ediliyor:

"Gomünstler.. Komünistler.. Komünüstler.." gibilerine.. Dış turizme yönlendiriyorlar kimilerini.. Oldum olası söz dinlerim, on beş günlüğüne Sovyetler Birliği'ne gidiyorum!.

"Tasvirci Rasim Bey"

Bingöl Dağlarına, Şerafettin Dağlarına nereden gidilir? Hatta Trabzon'a? Sizi bilmem ama, ben hep Urfa üzerinden giderim! Bu sefer kalabalığız. Bir İstanbul efendisi, Sorbon mezunu, hukukçu.. Paris'te iken resme sevdalanan, hukuk kitaplarını boya ve fırçalarıyla takas eden ülkeye dönüp öğretim görevliliğinden istifa edip yeniden resim için Paris'e göçen ressam Rasim, eşi İrem (Vafi) ve Filiz var ekibimde!

Urfa'da Harran Ovasındaki bir köyde dostlan ziyaret ediyoruz. Pencereden görüyorum, şipşak bir kuzu kesiliyor, kazanla pilav halis Urfa yağıyla!. Kocaman bir sini pilav, üzerinde zavallı kuzu. Konuklarımı tanıtıyorum tek tek.. Ressam Rasin.. İçinden çıkamıyorlar! Raaasim.. Değil, Rasin.. Haaa Raaasim!, Nihayet sorun çözümleniyor ev sahibi tarafından:

"Haa anlamışem, tasvirci Rasim beg"

Ve pek seviyorlar Tasvirci Rasim begi, hürmet gırla, ikram öylesine!. Ev sahibi, kuzuyu bizzat elleriyle parçalıyor, en yağlı bölümlerini Tasvirci Rasım begin önüne yığıp duruyor, Rasin bir yandan kıvranıyor, bir yandan o ünlü sözcüğünü patlatıyor ardı ardına:

"Estafurullah efendim.. Estafurullah.. Zahmet buyurmayınız efendim"

Ve yemek sonrası ikramın en hası, adam başına on beş yirmi bardak tavşan kanı kaçak çay!. Rasin'in ölmesini istemiyorum, yolcu yolunda gerek deyip makinaleri sırtlanıyorum ve bu sahneye on beş gün güleceğim yol boyu..

Harran'da, Urfa'da olmak bana yaşama kıvancı veriyor...

Rüyalar Gerçek Olur mu? El Cevap: Olur...

Ülkede "bişeyler" olurken, bişeyre daha oluyor.. Barajların temeli atılıyor.. ilk göz ağrım Keban. 12 Haziran 1966.. Tören alanı, tam deyimiyle ana baba günü.. Görmedim ama, ellam mahşer de böyle olacak.. Halk kıvançlı, ne ki kuşkulan var, "Evlerimizden, ocaklarımızdan ecdat mezarlarından olduk.. Bu barajı acaba bize bi menfaatı olacak mı? Olacaksa ne olacak, nasıl olacak?"

İlk gözağrım Keban Barajı ve Hidroelektrik Santralı'nın temel atma töreni, yıl 1966.. Gepegenç Başbakan Demire'e uzatmışız mikrofonlarımızıl. Ankara Radyosu'ndan Jülide Gülizar tozdan topraktan korunmak için eşarbını başına sarmış.. O ne güzel, ne heyecanlı bir gndü..(HAYAT DERGİSİ)

Devlet sözcüklerinden birisini oldum olası sevememişimdir, zaten pek de doğru "telaffuz" edemem, "Gayri safi milli hasıla"dır bu! Bu işi bilenler kuşkuyu gideriyorlar, "Elbette size faydası olacaktır. Gayri safi milli hasıla içinde..." Ve insanlar birbirlerinin yüzlerine bakıyarlar:

"Doğridir, öyle olacaktir, öyle olacaktir herhal.."

Tören alanı al bayraklar altında. Ne ki Keban'ın ve yöresinin tüm dağlarının, tüm ovalarının tozu toprağı da sanki törene gelmiş, göz gözü görmüyor, milletse tüm buraya taşınmış..

Cumhurbaşkanı.. Başbakan.. Bakanlar.. Bakan olmayanlar.. Genel müdürler, genel olmayan müdürler.. Daire başkanları.. Konuklar.. Başyazarlar, baş olmayan yazarlar, ki bir tanesi bendim.. Büyükelçiler, büyük olmayan elçiler ve sayın Cumhurbaşkanı o uğurlu elleriyle şaltere bastı saat tastamam 11.30'da, karşı dağlardan atom bombasına benzeyen bir kahverengi duman yükseldi.. Alkışlar toza dumana karışıyor.. 13 Haziran 1966 tarihli gazeteme bakıyorum yazdığım habere ve izlenimlere.. Yıllar sonra bir yanlışımı buluyorum, haberimde 11.30'da patlattırmışım dinamiti, izlenimlerde ise 13.30'da!.

Başbakan Demirel Neden Saç Özürlüymüş?

Açılışa katılan iki doğulu yurttaş, başbakan Demirel'in saç durumuyla ilgili sıkı bir tartışmaya giriyorlar, tam arkamdalar.. Başbakanın neden saçı yok?

Türlü çeşitli yorumlar.. Birisi patlıyor:

"Yahu anlamadin? Adam bas bas bağıriyir su su diye.. Su su diye saçini yoliy, adamın saçi kalmamıştir, görmisen?"

Karakaya Barajı

Karakaya Barajı da yapılacak, sanki üzerime "vazife".. Yeri iyi mi, kayalarda çatlak var mı? Gidip yerinden görmem gerek!. Elazığ'ın Ağın ilçesinin Supağniği köyünden, 6 traktör içlastiğinden yapılmış -ki bu salı buraların ünlü salcısı Recep Evişen bir filmden görüp uygulamış- bir salla kendimi Fırat suyunda buluyorum Recep Ağa ile, üç kez resmen ve alenen ölümden dönüp gerekli keşfimi (!) tamamlıyorum! "Oy Fırat Asi Fırat" başlıklı yazı dizim yayımlanırken, yazı işlerindeki arkadaşlar bir muziplik yapıp bir başlık atıyorlar: Arkadaşımız Fikret Otyam Fırat'ta boğuldu", yazının iç sayfasındaki devamında ise ikinci başlık:

"Hayır boğulmadım"

Eve telefonlar, başsağlığı telgrafları.. Yahu bir başlık hatası diyorum, bakın ben sağım.. Kimse inanmak istemiyor. Eh, el içinde vasiyet ettik, ölmeyince olmaz diyorum. Sevenim çokmuş, bunu anlıyorum.

Ve aradan yıllar geçecek, bir gece yarısı Karakaya Barajında bulacaktım kendimi.. Baraj su tutmuştu, eşim Filiz'e sesleniyorum, "Gördüğüm rüya mı acep? Bana sıkı bir cimcik at!." Acımasızca atıyor, rüya değil!.

Çaktırmadan ağladıysam kime ne?

Ismet Paşa.. Savcı Doğan Öz..
Bölükbaşı ve Urfa Canavarı Cafer..

Doğuda her uzandığımda, oralarda bişeylerin fokurdamakta olduğunu acıyla görüyorum. Başbakan İnönü, Ankara Alman Kültür Merkezinde açılan fotoğraf sergime geliyor, hiç aksatmaz. 70x100 bir fotograf. Bir jandarma erinin önünde, sırtında çocuğu, yalın ayak yürüyen bir doğulu kadın!. Bir başka fotoğraf aynı boyutta. Bir jandarma yarbayı, sille tokat, tekme köylülere dayak atıyor ve Paşanın yüzündeki acının fotoğrafını çekemediğim için yanıyorum.. Fotoğraflarımı nerede ne zaman çektiğimi ısrarla öğrenmek istiyor, "bir ay önce" diyorum, yüzü daha geriliyor!. Karınları şiş bebeler, Fırat'ta oynayan.. Soruyor, karınları neden şiş? "Sıtma" diyorum, gözleri patlayacakmış gibi, "Ne? Sıtma mı? Biz onun kökünü kazımıştık yıllar önce?" Fakat aklı fikri o jandarma zulmu fotoğraflarında.. özel kalem Müdürü Necdet Calp'a dönüyor, "Necdet Bey, Otyam bunları da yazmış o yazıları bana da verecek, bugün bana getirin."

Demek ki, kimileri, bu yazılarımı da "Paşa"dan kaçırmışlar!

Başbakan İnönü, fotoğraf sergimdeki bu fotoğrafı görünce dünyası kararmıştı sanki.. Ama peşini bırakmayacaktı.

Öğreniyorum sonradan, İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'a derhal emir veriyor, Diyarbakır'da ki bu zulmun soruşturmasını istiyor, olay yeri nedeniyle bir başka soruşturmayı da Çermik Cumhuriyet Savcısı, o güzel insan, o eşsiz yurtsever insan canım Doğan öz yürütüyor.. Bir tomar fotografı da olaydan hemen sonra Öz'e götürüp veriyorum Çermik'te ve Ankara'dan gelen iki Merkez valisi ve bir jandarma tuğgeneraline Diyarbakır'da ifade veriyorum, anlatıyorum tek tek bu zulmu. Sonuç, Musikan köyü yakınında canından edilen

Muğlalı jandarma on başısı Yılmaz Tahir Öncal, jandarma komutanının iddiasının aksine Haraba köylülerince değil, yakın dostu Musikan köyü ağası tarafından öldürülmüştür, gözümün önünde dövülen Haraba köylüleri suçsuz elbette ve artık hepsi özgür..

"Doğu İçin Özel Kalkınma Planı"

Babamın İsmet Paşası, Yemen Sana'da eczacı mülazım-ı sani Vasıf İbrahim'in (Kuruçeşme) yani kendisine eliyle ilaç içiren, iğnelerini vuran o zabitin oğlu olduğumu hiç öğrenmedi. Zaman zaman Sana'da nasıl hastalandığını, taş plaklardan batı müziğini nasıl huşu içinde dinlediklerini sanki ben de oradaymışım gibi anlattıkça, şaşkına dönüyor ve "Nerden biliyorsuuuun, yoksa askerliği beraber mi yaptık?" diye soruyordu.

Babamın "İsmet Paşası", Yemen San"da kendisinin iğnelerini yapan, ilaçlarını hazırlayan Eczacı Mülazım Vasıf İbrahim (Kuruçeşme) in oğlu olduğumu hiçbir zaman öğrenemedi, söylememiştim. (Fotoğraf: ULUS-Hüseyin Ezer)

Ve 1962'de Pembe Köşkte, doğudan her dönüşümde olduğu gibi anlattıklarımı dinledikçe şaşkına dönüyor, inanıyorum canı yürekten soruyor:

"Peki kardeşim, bak şimdi, sen başbakan olsan ne yapardın bu durum karşısında?"

"Paşam, hiçbir zaman başbakan olamam.. Ama madem sordunuz, şey, doğu ve güneydoğu için acilen beş yıllık özel bir kalkınma planı hazırlatır, uygulardım, ama acilen..'

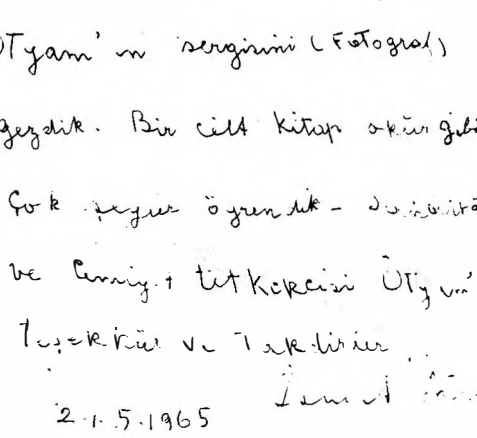
Aradan zaman geçecek doğuya 5 yıllık Özel Kalkınma Planı için paşa harekete geçecekti, ne ki Amerika ziyaretindeyken Başbakanlıktan düşürülecekti!. Düşen İsmet Paşa değil, Kalkınma Planıydı!. Kim bilir, ülkeyi bugünlere düşürmekten alıkoyacak doğu ve güneydoğu için özel 5 yıllık kalkınma planına hâlâ yanarım.. Ama, neye yarar?

Bir hakkı teslim etmek isterim. Aylar sonra bunu aramızda tartaşırken, Paşayı düşürenlerden Osman Bölükbaşı, bana aynen şöyle diyecekti:

"Ellerim kırılsaydı da o oyu kullanmasaydım, başı çekenlerden olmasaydım!."

"Umum Su Müdürü"

Harran köylülerinin deyimiyle, "Ankaralı Umum Su Müdürü Süleyman Beg" oralara olan tutkumu bildiği için olacak kendisi ve partisi için en ağır eleştirilerde bulunan bu satırların yazarını, her temel atma törenine, ama her temel atma törenine özel olarak "onur konuğu" olarak çağıracaktı.

CHP Genel Başkanı İsmet İnönü.. Başbakan İsmet İnönü her sergime gelir, her fotoğrafın üzerinde dururdu. bilgi alır ve giderken görüşlerini sergi anı defterine muhakkak yazardı.

Kısas Köylü Cafer

Kısas, köyü, Harran'ın gülüdür, kocaman bir köy, yarısı Alevi, yansı Sünni, kardeş kardeş geçinen.. Aksaray'da bağlarda, o güzelim, bugün nesli tükenen uzun mor erikleri ceplerimize "hırkızlâma" doldurduğumuz Fikret 'le buluştum Urfa Valiliğinde. O erik hırsızı arkadaşım Turgut Fikret Sayın şimdi Urfa Valisidir, bense gazeteci.. "Bak Fikret, olgunlaşmadan yediğimiz için almamız yasak edilen bizim bahçenin eriklerini helal etmem. Kısas'ı Urfa'ya bağlayan yol en hasından yapılacak, su işi halledilecek, okuluna derslikler eklenecek ve telefon bağlanacak!."

Adaşım, en kısa zamanda hepsini yapacaktı. 1960 yılında tanıdığım Kısas köylü Mehmet Kaya'nın evi, Kısas'taki evimdir ve çocuk Cafer, her gelişimde bavullarımı, makinalerimi taşır eve ve evimden rahat ederim bu evde. Cafer, Alevi!. Eline, beline diline mukayyet ol." Cafer evlendi, askere gitti, aynı inançtan muhtar

Mustafa, Cafer'in avradını hileyle boşandırdı ve aldı!. Ve bildiğim kadarıyla Cafer'in sekiz dokuz canı "ölüm atına" bindirmesi böyle başladı! Onu on beş yıldan fazla çeşitli illerde cezaevlerinde aradık, halini hatırın sorduk.

O, artık güney ellerinin "Canavarey Urfa Hat"ıydı, yani "Urfa Canavarı!." Ve Cafer, cezaevlerindeyken, dışartan kışkırtmalarla kendisini öldürmek isteyen üç kişiyi daha ölüm atına bindirecekti!. Ve Cafer bir mektubunda, "..Babo, para gönderme, eziliyorum, beı vesikalık fotograflardan kareleyip resim yapıyor, hapisanede yolumu buluyorum" diyordu. Sergilerimiz nedeniyle gittiğimiz Kuveyt, Danimarka ve Almanya'dan kendime resim malzemeleri alırken bir takım da Cafer'e alıyorduk, yağlıboyalar, fırçalar, pasteller ve Cafer yaptığı resimlerin fotograflarını salıyordu ardı ardına ve mektuplarının birisinde, "Babo, keşke, keşke yıllar önce elime tabanca alacağıma fırça alaymışım" diye hayıflanıyordu, son beş yıl içinde kimseyi ölüm atına bindirmemişti!. Keşke herkes eline yıllan önce fırça alaydı, asmayalım da besleyelim mi demeyip gepegenç insanlarımızı iplerde sallandırmasaydı!.

Ve Cafer "oğulluğumuz" aftan çıktı, elimizi öpmeye geldi Gazipaşa'ya. Büyük kızını ve on sekiz yılda iki kere gördüğü küçük kızını yanına almış, Gaziantep'te güzel bir apartman katı tutmuş, telefon bile bağlatmıştı, kahvecilik yapıyordu. Hasımlarıyla barışmak için bağlı oldukları Hacıbektaş'ta "Dede"nin yanına gitmişti Gazipaşa'dan ve bir hafta sonra Cafer'i makineli tabancalarla ölüm atına bindirdiler Gaziantep'te! Taa Hazreti İbrahim'den başlayıp günümüze kadar gelen, Cafer'in ailesinin etrafında dönen Harran'ı her yönüyle incelediğim "Harran Koçaklaması" kitabımı ki nesli çoktan tükendi, iyi ki onun sağlığında yazmıştım.

BEŞ ÖDÜL KAZANDILAR

Yılın gazetecisi
Fikret OTYAM

Haberde birinci
Ümit GÜRTUNA

İki ödül aldı
Sait A. TERZİOĞLU

İncelemede ikinci
Yılmaz GÜMÜŞBAŞ

FİKRET OTYAM YILIN GAZETECİSİ SEÇİLDİ

4 arkadaşımız 2 birincilik 3 ikincilik aldı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) Ankara Gazeteciler Cemiyetinin düzenlediği yılın gazetecileri yarışmasında gazetemizin Ankara Muhabirleri dört arkadaşımız 2 birincilik, 3 ikincilik kazanmışlardır.

Seri röportaj dalında «Ay Kurban» başlıklı seri röportajıyla Fikret Otyam, haber dalında «Sosyalist akımın gelişmesi planlanıyor» haberiyle Ümit Gürtuna birincilik ödüllerini kazanmışlardır. Bu arada «Ordu Anayasa değişikliğine hazır diyor» başlıklı haberi ile Sait Arif Terzioğlu haber dalında ikincilik ödülünü almıştır. Ayrıca, inceleme - araştırma dalında «Hava kirlenmesi» başlıklı araştırması ile Terzioğlu, ve yine gazetemizden Yılmaz Gümüşbaş «Dil sanat İşleri Hangi Yolda» başlıklı incelemesiyle ikincilik ödülünü paylaşmışlardır. Bu arada Fikret Otyam ile Oktay Ekşi yılın gazetecisi seçilmişlerdir.

(Arkası 8a. 7. SÜ. 5-de)

29 Temmuz 1970

Canın İçinde Candan Usanılınca!.

Yazılarımın en can alıcı bölümleri "ölüm atına" bindiriliyordu, canımın içinde canımdan usandırılıyordum, ne yapmalı, güneydoğuya gitmeli.. On iki günde 6 bin kilometre yolculuk, oralardaki tüm sevdiklerimi ziyaret.. Ne ki yazı makaslamalan sürüyor! Kara haberi Meclis dönüşü büroda aldım, sevgili Abdi İpekçi de "ölüm atına" bildirilmiş! Pek seviyorlarmış meğer (!) on sivil polis ve bekçi tarafından "Özel Yakın Koruma"ya alındık! O filinta endam gepegenç polisler, benden önce arabama giriyor, kontağı çeviriyor beş dakika sonra bana buyur ediyorlardı! Yani benim namı hesabıma onlar ölecekti! "Sayın valim, beni Kenndy'den iyi mi koruyacaksınız? Bana bir tabanca izni verin" hayret, o an kuşandırdılar, o zamanlar tabanca, bakkaldan sigara alınır gibi alınmıyordu şimdiki gibi.

"Alın atınızı.verin tımarımı" dedim, 1979 baharında kendimi "SSK'den İşçi Emeklisi" buluverdim, acıyla!. Ve uzun süre Urfa'dan, Harran'dan doğu ellerinden ayrı düşmenin acısı da bunun KDV'siydi..

Ve yıllar sonra MİLLİYET'ten bir röportaj önerisi, Allahını seven tutmasın ver elini Urfa.. Diyarbakır.. Atatürk Barajı.. Beritan aşireti, yedi yıl sonra Beritanlıların bir bölümü uğraşlar sonunda uygar bir yaşama kavuşmuşlardı, gözümü gönlümü bi güzel yudum..

Ceylanları da Nasıl Özlemişim?

Ve Almanya'dan sergiden dönende, bir TV söyleşisinde -sergi bahane hep Urfa'yı, yıllar önce başına Şanlı eklenen Şanlıurfa'yı.. Ceylanlarını. Karasevdam olan oraların sulanmasını- ardı ardına sıralarken "bir de ne var bilir misiniz, ceylanları da çok, ama çok özledim" demiştim.

Ve bir pazar, Ankara'dan telefon... O ona, öbürü bir başkasına havale, havale, aratan ve karşıma çıkan "Su Müvendizi Sülman Beg"; o, yine Başbakandır.. Güneydoğunun sulanmasının sevdalısı, bu işte ortağım!.

Uzun bir yarenlik.. Üç gün sonra bir çift ceylan bahçemizde özel yerindeydi ve 3 Haziran 1993 saat dokuza üç kala, bir dişi torunumuz hışıf gazalımız da oldu.

Sonra mı? Sonrası da ceylanlar kadar güzel.. Bu sefer Ankara'dan arayan "Su Müvendisi Sülman Beg" değil, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel.. Özel konuklan olarak çağrılıyız, "Özlediğini biliyorum, yine birlikte atalım temelleri" demişti ve 23 Mayıs 1994 Pazar günü doluştuğumuz uçaklarla Şanlıurfa Havaalanındayız, GAP uçağı Cumhurbaşkanını getiriyor..

(Geçmiş yıllara beni döndürmekten kim alıkoyabilir ki? İşte

toprak pist. Kerpiç meydan müdürlüğü, suyu soğuk tutan bir testi, başında bir maşrapa.. Pistin etrafında nazlı nazlı yayılan develer, develer.. Çift motorlu DC-3 güm diye iniyor toprak piste!)

Genç gazeteci arkadaşlar takılıyorlar, "Baba senin zamanında buralar hep deveyle doluydu değil mi?"

En hasından bir alan, yapılar.. Sekiz on tane uçak, tarım uçağı park yerinde!. Hem de Şanlıurfalıların, gıcır gıcır!.

Alan yöresinde yine de develer vardı, allı pullu, süsler içinde! Ne ki bunlar "kurbanlık".. Birinci vazifem Türk İstikbalini ve Türk Cumhuriyetini korumak ve kollamak ve de bu develeri!.

Kurtuldular!.

Fırat Nehri üzerinde ve Birecik'in 8 kilometre kuzeyinde sulama ve enerji amaçlı olarak yapılacak Birecik Barajı ve Hidroelektrik Santralı temelinin atılışında da bulunmak, o güzel, doyumsuz kıvancı yaşamak, bunu anlatmaya kâğıtlar yetmez.

Kambersiz Düğün..

"Kambersiz düğün olmaz" demişler, iyi demişler. Bendeniz, barajların temellerinin atılışının Kamberiyim!. Şimdi sıra Birecik Barajında..

Keban, Karakaya ve Atatürk Barajlarından sonra beş yılda tamamlanması planlanan Birecik Barajı, Fırat'a dördüncü küpe olacak. 672 megavat gücündeki Birecik Barajı ve Hidro Elektrik Santralı, Alman, Avusturya, Belçika ve Fransız firmalı ile TEK'in oluşturduğu bir konsorsiyum tarafından yapılacak. Baraj ve HES inşaatı 66 ayda tamamlanacak. (İnşaallah!) Baraj ve HES, 15 yıllık süreyle bu firmalar tarafından işletildikten sonra bütün malvarlıklarıyla birlikte Enerji Bakanlığına bedelsiz devredilecek. Birecik Barajı ve HES projesinin toplam yatırım bedeli ki temel atıldığı günün rakamlarına göre 2.066 milyon mark olarak tahmin

ediliyor. Finansmanın yüzde 85'lik bölümü Alman, Belçika, Fransa ve Avusturya'dan dış kredi olarak, yüzde 15'lik kısmı da öz sermayeden karşılanacak.

Barajın temel yüksekliği 62.5 metre. Santral binası her biri 112 megavat gücünde 6 üniteden oluşacak ve toplam güç 672 megavata ulaşacak. Eğer bazı aksilikler çıkmazsa ve baraj zamanında bitirilirse ulusal enerji ağımıza yılda 2.5 milyar kilovatsaat enerji sağlanacak. Baraj gölü alanı Şanlıurfa-Gaziantep Adıyaman il sınırlarında 56 kilometrekarelik bir alanı kapsayacak.

Firik Pilavı

Tören alanı.. Dağlar, taşlar.. Ağaçlar.. Her taraf, ama her taraf insan.. Kimse azdırmıyor bu insanlan, ama o coşkuyu görmek yaşamak gerek.. Bunun adı "umut"tur..

Kazanlar.. Kazanlar.. Buranın ünlü Firik Pilavı hazırlanıyor taze buğdaydan. Tören özel bir firmaya bırakılmış.. Gepegenç kızlar, delikanlılar aynı kıyafetler içinde oradan oraya seğirtiyorlar.. Tam deyimiyle, hizmette kusur yok.. Binlerce insan firik pilavına kaşık sallıyor, ben mi? Bermutat "firiksizim" üstelik kamım zil çalıyor ve gözüm kadim dost bakan Erman Şahin'e ilişiyor. Erman ki boğazcıdır..

"Erman, kabinede boş bakanlık var mı?"

"Hayrola?"

"Şey belki bendeniz de bakan olurum, bir tabak firik pilavı da bendenize getirilir özel olarak!."

İki dakika sonra o özlediğim firik pilavına kaşık sallıyordum!.

Rivayete Göre..

Rivayete göre temel atma töreni için 3 milyar harcanmış.

Tarih düşüyorum.

Barajın temeli 23 Mayıs 1994 pazar günü atıldı. Eğer ömrüm yeterse bunun da sıkı bir takipçisi olacağım ve o 3 milyarı helal sayacağım.

Neden mi?

Nedeni Şanlıurfa biberi kadar acı..

Tamamlanmasıyla başta güneydoğu olmak üzere Türk ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlaması hedeflenen GAP kapsamındaki 6 barajda ödenek yetersizliğinden meydana gelen gelişmeler, ekonomimize milyarlık zararlar getiriyor da ondan!.

Buyrun cenaze namazına:

Kralkızı Barajı 1 trilyon 400 milyar!. Batman Barajı toplam 510 milyar! Dicle Barajı yılda 20 milyar!. Dumluca Barajı 25 milyar dolayında!. Göksu Barajı 50 milyar!. Kozluk Barajı yıllık 50 milyar!.

Helikopterlere doluştuk, ardı ardına havalanıyoruz..

Mayıstır.. Toprak coşkulu.. Hertaraf yemyeşil..

Gün gelecek, toprak, yeşil için mayısı beklemeyecek..

Gün gelecek sular altında kalacak Nizip'in on, on beş köyü yerine yeni köyler kurulacak. Ne ki yeni köyler yapılır, ama Belkıs harabelerini artık kimse göremeyecek.. Baraj tamamlandığında Birecik, Nizip, Karkamış, Araban ve Yavuzeli ilçelerinde 97 bin 200 hektar tarım alanı bereketten nasibi daha sağlıklı, daha cömertçe alacak.

Balık Sever misiniz?

Devlet Su İşleri tarafından inşa edilen toplam 300 bin hektar genişliğindeki baraj, gölet ve düzenlenmiş doğal göllere yaklaşık 26 milyon yavru balık salındı. DSİ'nin baraj göllerindeki balıklanndırma çalışmalan sonunda çeşitli cinsteki balıklardan yılda 4 bin 500 ton avlanıyor artık..

Atatürk Barajında ise ilk başlarda yılda yaklaşık 4 bin ton balık avlanrnası hedeflendi, çalışmalar sürüyor.

GAP projesi içerisindeki diğer baraj göllerinin balıklandınlmasıyla bölgede yılda 9 bin ton balık sağlanması planlanıyor. DSİ, halen inşa halinde bulunan DSİ'ye ait su ürünleri etüt ve üretim istasyonlannın tamamlanmasıyla yılda 15 bin ton balık üretimini hedefliyor.

Gülyağı Çamurunu Sever misiniz?

Alıcı kuşlar gibi bizleri tören yerinden kapıp, Harran'a götüren helikopterler ardı ardına iniyor.. Pır pır uçaklan, yani ilaçlama uçaklan bu kelli ilaç değil, Isparta'dan özel olarak getirtilen gülsuyu fışkırtıyor gökyüzünden, ortalık gülistan oluveriyor!. Oluveriyor ya, ah, şu pervanelerin kaldırdığı asırlık Harran tozu toprağı olmasa!. Gülsuyuyla bi güzel ıslanıyorsunuz, sonra o anlatılmsız Harran tozu buna ekleniyor ve de sizler gülyağı çamuru oluyorsunuz!.

O kocaman karakıl çadınn önünde Cumhurbaşkanlığı forsu var.. Demirel'in gözlerine bakıyorum, tepesi güneşten daha bir kızarmış, gözleri mutluluk içinde.. Harran sevdalısı Demirel, burada da bir temel atıyor, "Süleyman Demirel Meslek Lisesi" Bu kelli el kesesinden değil temel atma, kendi kesesinden..

Öğreniyoruz ki Demirel şimdilik 5 milyar lira ayırmış bu liseye.

Kiminin parası kiminin duası.. Ben dua ediyorum.

Ve Şanlıurfa havaalanında, konuklan getiren uçaklar Ankara'ya dönüş hazırlıklan içinde.. Cumhurbaşkanı Demirel, boynuma sanlıyor, "Otyam Babo" diyor, "Siz Filiz hanımla kalıyorsunuz, dilediğin kadar hasret gider.."

TASTAMAN 40 YIL..

Tastamam 40 yıl. Rakamla 40 yıl.. Yazıyla kırk yıl!.

İlk işim Han-elbağrur köyüne gitmek oluyor, tastaman kırk yıl sonra!.

Tarifsiz heyecanlar içindeyim..

Arabanın dikiz aynasından kendimi izliyorum.

"Ben Harran'a Harran demem
Harran topraksızın olmayınca"
F.O.

GUTEN TAG HERNN RİCHARD STRAUSS!

27 Yaşında bir delikanlıydım Han-elbağrur'a ilk gelende!. 67 yaşı devirmeme ramak vardı Han-elbağrur'a son gelende!

Yamacı aşınca Han-elbağrur Kervansaray'ın tepesinde çalışan ustalar gördüm, bir de direk, dört yana avaz götüren hoparlörler çakılmış! Üstadım Evliya Çelebi'nin de konakladığı 724 yaşında ki Kervansaray, Urfalı taş ustalannca onanlıyor. Eski taşların üzerine oturdum, bir sigara yaktım, salıverdim kırk yıl öncesini özgürlüğe.. Ters dönmüş tencere evler.. Allı pullu, elvan elvan giysili kadınlar, bizim kadınlarımız, burunları hızmalı, ayak bilekleri halhallı, çocukları; ürkek çocuklar, yadırgı yadırgı bakan erkekler, çevirmen aracılığıyla söyleşiler, hep "may" üstüne.. Su.. Su.. Su..

Ben mi yanlış anımsıyorum, yoksa evler mi azalmış? Direkler.. Direkler.. Telefon direkleri!.. Elektrik direkleri!. Bir direkistan!. Düz evlerden birisinin kapısı açık.. Bir kadın mavi plastik leğende çamaşır yuyor..

"Erin evde mi yumma?" Başıyla işaret etti, ayakkaplarımı çıkarıp girdim işaret ettiği odaya.. Samanlı çamurla bi güzel sıvalı. Duvarda mavi beyaz çubuklu asılı pijamalar, birkaç gömlek. Yerde Urfa keçesi. Bir minder, iki üç yastık, minicik bir pencere. Başı egalli, entarili bir erkek, değirmi sakallı, hafif aka çalan.

Ve.. Ve.. Ve..

Ve kapının sağ yanında köşede ünlü Alman Besteci Richarda Strauss!

"Guten Tag Hemn Ricard Strauss."

"Guten Tag Auslandisch!."

Koca besteciye yakıştınmadım, bana "Günaydın yabancı" demesini, alındım o kadar!. Haklıydı da!. Neredeyim kırk yıldır, yakışır mıydı bana?. Gözlerim buğulandı. Köşedekine bir daha baktım, bu bir televizyondu ve de renkli ! TRT 1 yazıyordu ekranında sol üst köşesinde! Richard Strauss'un yaşamıyla ilgili bir dizi seyrediyordu Han-elbağrurlu ev sahibimiz! Han-elbağrur şimdi 7 hane!. Nüfus 16! Sekiz kadın 8 erkek, bebeler "hariçmiş".. "Su var mı?" "Yoktir.. Kuyyudan.." Televizyon var da, elektrik ayda bir

Bu bir rüya değildir.. Han-elbağrur köyünde 40 yıl sonra renkli televizyon da görecektim ve ev sahibi, TRT de ünlü Alman besteci Riechard Strauss'un hayatına ait bir diziyi izliyordu! (Fotoğraf: Filiz Otyam)

iki kere "geliy"!. "Telefon vardir, ama bir sennedir çalışmiy!" Kervansaray'ın tepesindeki dört yanı çevrik hoparlörler de cemaati namaza çağırmak için.. "Karataş. Koyunluca ve de taaa Ekbel teppesine kaddar.."

Ne ki Cumadan cumaya kılınan namaz "farz"mış. Hoca Hanefi imiş, cemaat 40'tan aşağı olduğu için "namazı kıldırmam" diyormuş. Hocanın Hanefi olması nedeniyle "cemaat çekildi" ve hoca efendi basıp gitmiş Şanlıurfa'ya!. Ev sahibimizin toprağı yok. Avradı "pambukta çalişiy".. En zengin ağanın "Onyeddibindir toprağı.." Yani 17 bin dönüm, "hisseli"

"Televizyoni seviym, ama çıplak avrat gösteriii, yakışık almiy!." "Biz Abdülkadir Ceylaniye bağliyik, avradım, o sülaleden gelmedir ve şıhtır bizim avrat.. Suriye de çekiy, orada sinema vaaar, Hazreti Ömer.. Eski savaşlar, Hazreti Ebübekir filan.. "Ev sahibemiz varzı yumma'ya (anneye) sorduk TV seviyor mu diye, "la" oldu yanıt, çıplak karılar yakışık almıyor, sonra bizim televizyon "Arapça konişmiyr" o da Türkçe "bilmiyr" ol nedenle hep Suriye TV'si izleniyor..

Ve Han-elbağrur da tanıdığım bir kişi kalmamıştı!

Eski Adıyla "Tüccari" Köyünü Takdim Ederim

Dağlar tepeler, son yağan yağmurlarda yıkılmış köprüleri yöresinden aşıp, bu yıl içinde bereket fışkıran tarlalardan geçip Tüccari köyüne ulaşabildik!. Oldum olası, bu isim değişikliğini tutmuyorum, köylerin adlarının değişiminden değil, köylünün kaderinin iyiye doğru değişmesini yeğlediğimden ve savunduğumdan ötürü inadım inat eski adıyla anıyorum köyleri.. Tüccari köyünde şenlik var.. Nakış-dikiş kursunu bitiren kızların bir yıllık marifetlerinin sergisi var köyün okulunda. Kızlar mı, tıpkı tabaklarımda olduğu gibi hepsi kara gözlü, takviye olarak kara

sürmeli, hepsi sağlıklı, neşeli ve cıvıl cıvıl, ardı ardına basıyorum denklanşöre!. Ama okumuş, kurs bayan öğretmeni tüm şiddetiyle karşı çıkıyor!. Terbiyesizlik mi? Arasıra ve yeri gelende ederim. Terbiyesizliğim de, "..Hocanım, hocanım, şu fotograflarını çektiğim kızların anaları babaları kadar açık ol, uygar ol. Sana ne oluyor be, çekil önümden!." Bu kadar!

Tüccari 120 hane ve "Yeddiyüz, sekkiz yüz arasi nüfislidir" Elektrik 1983'te geldi. Geççen seneden berri devamli olarak kesiliy" nedenini sordukları TEK ise "cevap dahi vermiy!" Köprü, ikinci kez on beş gün önce yıkılmış!. Yapımcıya demişler, su, bu köprüyü yıkar, o da yıkmaz demiş ve yıkılmış. Su işini, beş yıl önce "ölçme planına almışlar" ve ekliyorlar koro halinde "Gelecek deppo, gelecek deppo hâlâ gelecek, yok!. Samıç var.. Sarılıyoruz kaddin, çoccuk ihtiyar, arabayla alıyoruz, rezalet, sefalet.. Artezyen var mazot yoktir.. Neden yoktur mazot, devlet vermiyr, yoksa biz de pekakaya gidelim, bu mu isteniyr?"

"Kaç televizyon var?"

"Dört beş vardir.."

"Buzdolabı?"

"Vardır yirmiyeddi ottuz kadar.."

Cümbür cemaat Ali Erkılıç'ın evine gittik. İlk gördüğüm modern bir yayık makinesi. Sonra buzdolabı, sonra renkli bir TV.. Tavana kadar yükselen yorganlar, yataklar, allı güllü, kaçak ipekten. Ve boy boy çelik tencereler kaplar kacaklar, sanki lokanta!

"Kaç yaşındasın sen?"

"Yetmiş beş.."

"Yaşşaaa.. Allah bağışlasııın.. Şu duvarda resmi olan kim?"

Anlatıyor tek tek.. "Peki Hazreti Ali'yi çok mu seviyorsunuz

siz? Alevi köyü mü burası?"

"Değildir. Biz Şafiyik, ama severiz Ali'yi.."

Nüfus önemli mi? Hayır, "Yeddiyüz, sekkizyüz" ise seçmen sayısıdır! Köy "İkkibin nüfustir!.."

"Son seçimde nereye verdiniz oyunuzu?"

"Dogriyoladir."

Bir ihtiyar ki, yaşı 78'dir, adi Halil Tilki'dir.. "Ehlen ve sehlen" dedim, "kulakları duymiy, baresen" dediler.. Bağıra çağıra söyleştik! Halil, askerliğini 1945 yılında Sarıkamış'ta yapmış. Atatürk'ü bile görmüş, Şanlıurfa'da, Dersim zamanıymış, develerle yiyecek taşımışlar Dersim'e zamanın behrinde.

"Sorun bakalım, o zaman kaç yaşındaymış?" Ottuz falan" varmış. Sordu kırık tükçesiyle:

"Söyle bakalım, sen nereden geldin, neden geldin. Süleymani tanirsen?"

"Taniyrem, söyle bakalım Süleyman Begden ne istiysen?"

"Been? Ben, deppo.. Cereyanımız her zaman arizeli.. Artezyen her zaman arizeli mozat yok.. Köprü yok. Telefon var, ama yok, hep arızeli."

Halil, köprü yapımcısıyla sıkı bir iddiaya girmiş, demiş "köprüyü dört göz yapasen, yoksa su alır götürür, o demiş ikki yeter, dedi, yıkılırsa sanna bir karı alacam" Köprü yıkılmış, "mütaait" karıyı almamış! Yediği naneye bak!.

"Sende karı yok mu?" Varmış ama "iş" yapmıyormuş!. (Oda dolusu kahkahalar.)

"Bak şimdii, Demirel'e çok selam söle, gözlerinden öperem, şoşşsemizi yapsın, telefonu yapsin, deppoyu yapsin.. Bak hele, şeker dört yüz oldi, fakir ne yiyecek? Bize bakmaseee işimiz bozilir.. Ben oyumu doğriyola verdim, ama şimdi oldum egriyol! Bakesen,

vardir ikkibine yakin nüffus bunları Demirel'e söylemezsen hepsinin vebali boynuna!"

Muhtar eski ANAP'lı DYP'ye dönmeli imiş ve "yeddiköyyin muhtarı" imiş, inadına buraya bakmıyormuş, su depolarını kendi köylerine yapıyormuş! "Mezrelikte deppo yapıy, muhtarlıkta yapmiy... Dosyalar Ankaraya da gitti hep yatiy, hep yatiy, boş!. Deppo yapilmiy vesselam.."

Yetmişe yakın evde "FARFURA" var, yani tavan vantilatörü!. En çok TRT 1 izleniyor ve en çok da haberler. "Suriye çekmiyr.." GAP TV seyrediliyor, ama en çok "güzel bir film var, iyi oliyr!." Yok canım tarım hayvancılık falan da "iyidir, hoşumuza geliy" ve eklediler:

"Tarım iyidir, hayvan hastalaniy, ne yapmak lazım, fayda var kafamızın aldığında, ama onların dediği çare bizde nerde, laf!. En güzel TRT birdir burada, TRT bir.. Ha unuttuk diyesin Demirel'e, ebe de yoktir. Kocca bir bina yaptılar (kooperatif), ama memur gelmiyr, memur gelmiyr, yatiy para aliy! Hastane var, ebbe yok. Doğim (Doğumevi) vardir, Urfa yüz kilometre kadın yolda öliy, yol yoktir doğri dürüst, köprü yoktir, üç vasıta ile apartak Urfa'ya, öldü öldü yaşadı yaşadı, garantisi yoktir, bak şu arkadaşa Faraç, kadını doğimliktir, üç vasıta ile götürdü Urfa'ya ikki milyon gitmiştir!. Altı çocciği vardir Faraç Çoban'ın, ikizleri oldi şimdi."

Faraç aldı sözü anlattı başına geleni değil, getirilenleri, yolsuzluktan, ebesizlikten ve de köprüsüzlükten! ikizlerin birisi "kızmış"

"Bak Faraç, benim hanım ne diyor, çocuklar birer milyon. Şimdi kıza ne biçeceksin başlık parası, şimdi rayiç kaç?"

"Valla elli milyondur, bu büyüyünceye kadar olir yüz milyon!"

Köyün tek ilkokulunda yüzelli öğrenci var kızlı oğlanlı, ama bir, öğretmen var "yetmiyr.."

Şanlıurfa köylerinde artık elektrik var ve elektrikle işleyen tüm aletler.. Bembeyaz buzdolabının önünde, köyün, tesettüre uyan tek kadını, kara çarşafıyla.. Fotoğrafın adı, "Akla kara"dır.

Şimdi Ahmet Vardar gibi sesleneyim:

"Muhtar Halil Bey kardeşim, dört karını da al, aşiretinin arasından çık, mezrayı terk et artık muhtarlığını biraz da köyde yap, gelirsem oraya kulağını çekerim haaa, şimdilik..

Ey Sağlık Bakanı sözüm sana. (Bu da benden, sahi şimdi kim Sağlık Bakanı?) Köye ebeyi atadın atadın, yoksa fena yaparım ha!. Ebesiz dokuz doğurturum sana, bilesin.."

Bir sarışın hatun geliyor gözlerimin önüne, Urfa'dan yurttaşlara sesleniyor misal:

"Sevgili Bursalılar.. Ezaaan.. Kuraaan. Dolar. Doların ipine sıkıca asılınıiiiz. Kızlarınızın başlığını dolara endekleyiniiiz kurtuluşunuz bundadıiiiir."

Şimdiye kadar nasıl da akıl edemedi, hayret!.

Kız Kaçırmak Mı? Asla!.

Burada kız kaçırma falan yok, töreler böyle.. Kız kaçıran muhakkak, ama muhakkak öldürülür aşiretince! Sakın ola buraya gelip kız mız kaçırmaya kalkışmayın!. "Hem kadın öliiy, hem erkeği kesiyler.."

Habur Sınır Kapısı Kapanınca..

Köyde yirmiye yakın kamyon var, millet tarlasını, keçisini, koyununu, avradının altınlarını satıp kamyon almış, taşımacılık yapıyorlarmış, Habur kapısı kapanınca şimdi hepsi "yatiiiy.. Sefalet!. Perişanlık!."

Sıcaktı, hayret, elektrik de vardı, tavanda "farfuralar" dönüyor..

UMUT.. UMUT..

"Şu Attatürk Barajı bitecektir, bizim saffaletimiz de bitecektir bunu biliyoruz bunu söylüyoruz, okkadar.."

BU DÜNYANIN HESABINI BİR GÜN SORARLAR!

Helikopterle Harran Ovası üzerinde uçarken canım ovaya kalıntılara, su kanaletlerine, yeşilin binbir çeşitine, öbek öbek köylere doyamamıştım! Rüyalarımın gerçekleşmekte olduğunu gökyüzünden de görmenin anlatımsız keyfi içinde, "artık ölsem de gam yemem" diyordum!

"Seyrine doyamadım, bir uçak rica edebilir miyim?" Filiz'le ellerimizde fotograf makineleri kocaa Harran Ovasında o köy senin, bu köy benim sekiz dokuz saat dolanıp durduk.. Dertlendik.. Keyiflendik.. Murralar, ayranlar içtik, misk gibi Şanlıurfa yağıyla pişirilmiş bulgur pilavlarına kaşıklar salladık.

Her dileğimiz için başvurduğumuz Vali Yardımcılarından Hasan Duruer'in notunu bulduk konukevinde:

"Uçağınız, istediğiniz gibi saat 17.00'de alanda sizi bekliyor."

Şanlıurfa tarımcılığı için bir uçak filosu kuran Celal Özdilek, Avustralya'dan uçarak gelen, çikolatadan çıkmış oyuncaklara benzeyen gıcır gıcır ilaçlama uçaklarından birisini işaret etti, "Buyrun, ne zaman emrederseniz uçaklar emrinizde" dedi. Ben yaşta, ben sakallı Avustralya'lı pilotla hemen havalandık. Harran Ovası tüm gün yanmıştı sanki, ama biz havalanırken hiç beklenmedik yağmur bulutları ortalığı karartmaya başlamıştı! Uçağın kapak mikası yeşildi, renkli fotograf için büyük engel. Pilot, üç dakika kadar açabileceğini söyledi Harran İlçesi üzerinde dolanırken, bu saatler fotoğraf için biçilmiş kaftandır, gölgeler uzar gider, ışık yumuşaktır, ama yukarıdaki aynı fikirde olmamalı ki,

Bir uçak rica edebilir miyim? Bu sözleri Şanlıurfa'da söylüyorum. Ve uçağım hazır, iki ihtiyar ben ve pilot Harran göklerine vuruyoruz kendimizi! (Fotoğraf: Filiz Otyam)

hafiften hafiften yağmur başlattı. Harran'a bereket, bana mı? Beni boş verin, seksen kareye yakın fotoğraf çekmiştim değişitk üç kamerayla...

Yağmur taneleri cama vuruyor ve vurmasıyla gidiyor.

Anılar da sanki yağmur damlaları.. Biri geliyor, öbürü gidiyor..

Kendimi 40 yıl önce Birecik'te, Fırat kenarında buluyorum.

Fırat ki, batı sınırını 270 kilometre üzerinden boylar ve Birecik'te 700 metrelik köprüyle, güney sınırında da Carablus Köprüsüyle geçit verir.

Arkamızda kalan Harran Kenti 639 da Müslümanlara teslim olur ve Emevi halifeleri Harran'ı bi güzel donatırlar ve bu dönemde

inanmışların din ve kültür merkezi olur... Sabit bin Kurra ve torunları astronom Battani gibi aydın bilim adamları, o zamanlar YÖK gibi bir kuruluş olmadığı için bi güzel yetişmişler ve yetiştirmişler öğrencilerini!. Özgürce etmişler laflarını, bilimsel araştırmalar yapmışlar!

İlkyaz, yeşillere bürünür bu topraklar, yeşile keser koca ova, sonra hemen sarıya dönüşür, biter yeşilin saltanatı, artık gelecek ilkyaza kadar hep sarıdır buralar, hüzün sarısı.. Köyler vardır, araları birer cigara içimlik, ters dönmüş tencere gibi evler, seyri doyumsuz, içleri serin olur.

Bereketli, bereketsiz toprakların çoğu ağaların elindedir ve köylüler bu topraklarda marabadır.. Yarıcıdır, yövmiyecidir ve doymaz karınları, yazları ovada işler bitince dökülürler yalın yapıldak bir başka bereketli ovaya, Çukurov'ya pamuk devşirmeye, çoluk çocuk genç ihtiyar... Sonra gözlerinin ferı, dizlerinin dermanı tükenmiş ve de sıtma yüklü dönerler Harran topraklarına..de Çoğu tastaman hakkını, elinin emeğinin alnının ter hakkını alamadan, dilleri yetmez zaten haklarını istemeye!.

Gün gelir yaşamaya çalıştığı köyle birlikte satılığa çıkarılır ve satılırlar tıpkı koyunlar gibi!. Bir yudum su, bir avuç serinlik için yine yollara düşerler hayvanlarıyla birlikte Tektek Dağlarına.

Suriye güneydedir ve arada demiryolu ve sınır boyu uzayıp giden mayınlanmış topraklar kilometrelerce ve nice insan, nafakasını, başka seçenek olmadığından kaçaktan çıkarmaya çalışır.. Bir gecede binlerce koyun akar geçer Suriye topraklarına tıpır tıpır, ihbar olursa ve de anlaşma olmazsa silahlar patlar, vuruşulur karşılıklı, bedenler düşer mayınlı topraklara.. Mayınsa basınca değil, ayak kalkınca patlar, kol bir yana, bacak bir yana uçar gider.. Kadınlar dul, bebeler öksüz kalır.. Hısımdır, kirvedir çoğu, akrabadır.. Sıcaktan ve de yapacak başka iş olmadığından insanlar giderek çoğalır her zaman yüklüdür kadınların karınları ve elbette

zamanla topraklar da ufalanır, bölüm bölüm bölünür de hiç doyurmaz olur insanları!.

USA - Türkiye

Bindokuzyüzellilerde Türk ve Amerikan elleri tokalaştı!

Bir makineli tarım tutkusu sarmıştı ülkenin her bir yanını, tüm tuzukurularını! Tokalaşan Türk ve Amerikan ellerinin damgasını gösteren, simgeleyen Amerikalı "Marshall Aga"nın traktörleri çoktaaan homurdanmaya başlamıştı topraklarımızda ve daha niceleri. Bindokuzyüzkırklarda bin almışaltı olan traktör sayısı bindokuzyüzellilerde otuzsekizbine ulaştı! Marka marka, cins cins, boy boy!. Biçerdöverler, mibzerler, patozlar.. Harran Ovasını da sardı bunların homurtusu..

Büyük ve her yönden güçlü toprak sahipleri, salt onlar daha da büyüdüler, sürdüler topraklarını homuzularla.. Yetmedi, daha önce borçlandırdıkları fukara köylülerin topraklarına da el attılar; zulumla, baskıyla, hileyle, para gücüyle kaptılar toprakları!. Sürdüler.. Sürdüler.. Yetmedi, otlaklara el attılar, dağlara el attılar, .bayırlara el attılar!. Sürdüler sürdüler!. Yetmedi, hazine topraklarına girdi allı yeşilli koca aletler homurtalarla!. O homurtulu aletler ki güçlü, kuvvetli, tıpkı sahipleri gibi! Bereket saçtı sahiplerine ve yallah edildi fukara köylüler marabalar, yevmiyeciler, şunlar bunlar makine görüyor her işi, makine görüyor, yapıyor, salt çocuk hariç.. İnsana gerek yok, gerek yok insana, yallah gidasın!. Ve zengini daha zengin, fukarayı daha fukara etti bu aletler!.

Topraklarını ağalara kaptırmamışlar yine karasabanın ardında, o gün gün büyüyen, çoğalan topraklar üzerinde homurtularla çalışan traktörlere, patozlara, mibzerlere, ilaç atan araçlara, yeşili daha yeşil yapan yapay gübrelere baktılar arzular içinde! Başaklı bankadan aktı geldi krediler oluklardan akan sular

gibi, büyük toprak sahiplerinin ceplerine, kasalarına.. Paralar toprak oldu, paralar makine oldu Harran Ovasında da!

Ne tapu dinlemişti makinaler, ne zilyet.. Ne şahıs malı, ne hazine demedi bu makinaler, homurtularla dizelendiler, sürdüler, sürdüler ve de biçtiler! Gün gün tüm yeşil kesti boz Harran toprağı! Sonra dönüştü altın sarısına, başaklarsa tastamam yüklü. Gün oldu süne böcüleri uçup geldi komşu ellerden, devlet baba bastı parayı toplattı süne böcülerini ellerle tek tek, alev saçan makinaler yaktı kavurdu Tektek Dağlarındaki yuvalarını, yavrularını, binlerce fukara çocuk, kadın erkek ellerinde torbalar süne böcülerini topladılar, buldular nafakalarını onlara da bu iş düşmüştü bereketli Harran düzlüğünde!.

Yabanıl otlara ilaçlar attı pır pır uçakları Harran göğünden taa Diyarbakır topraklarına kadar, her şey değişti büyük toprak sahipleri için, tek değişmeyen de vergi rakamları, zaten soran da olmuyordu! Harran toprakları toplandı beş on büyük elde, paraya doyanlar, doymayanlar attılar kendilerini büyük kentlere, yerlerine vekillerini, kâhyalarını bırakıp!. Harran'ın buğdayı, mercimeği, arpası, çavdarı, pamuğu para olup aktı büyük kentlere sahipleri gibi.. Banka oldular, fabrika oldular, ticarethane oldular, dükkan oldular, han hamam, apartman oldular ve de ağalar, senatör, milletvekili!.

Tokuşan Traktörler

Sarıp gitti makineli tarım tutkusu ülkeyi, bizde neden olmasın diyenlerin develeri, mandaları, keçileri ve koyunları ve atları ve karılarının altınları traktör oluverdi! Eskiden manda dövüştüreler, şimdi traktör tokuşturur oldular!.

Sürülünce taaa Tektek Dağlarına kadar dağlar bayırlar, otlaklar tüm düzlükler, o sürülerle gezen ceylanlar dişleyecek bir

tutam ota hasret kalınca, döndüler dolaştılar ve attılar kendilerini mayılı topraklardan ötelere, pasaportsuz pasavansız geçiverdiler, geçiverdiler Suriye topraklarına!.

Sonra mı?

Sonraları daha az yağmur düşer oldu Harran topraklarına!. Millet yağmur dualarına çıkar oldu! Bozulup kaldı nice traktör Harran düzlüğünde.. Yedek parçaları bulunmaz oldu, güçlüler bastırdılar paraları karaborsasına, salt bunlar çalışır kaldı. Bulamayanlar bakakaldılar bu demir leşlerine!. Asıldılar yine karasabanlara kaldıysa halları.. Yine elden çıkar oldu fukara toprakları, onlara hiç akmadı banka kredileri, tarım kredileri.. Ödeyebilmek için borçlarını yine ucundan ucundan sattılar topraklarını ve de gün geldi baktılar ki toprak kalmamış ellerinde, el değiştirmiş ağalardan yana!

Ve binlerce Harranlı daha düştüler Çukurova topraklarına, pamuğa inşaatlara!..

Bakıyorum uçaktan, yeşiller içinde ak kanaletler uzayıp gidiyor..

Bindokuzyüzelliyedilerde görmüştüm beton künkleri, kanetleri Harran Ovasında.

Acı murra kahvelerimizi içerken ev sahibi sormuştu:

"Sülüman Begi tanırsen?" O göndermiştir bu boruları, su akitacaktir!"

"Tanımam be ammo, koca Ankara'da belki yüzbin Süleyman var, nereden bileyim senin Sülmanı?"

Bihoş oldu, şaşırdı:

"Nassil tanmiysan, adam Angara su müdiridir, öyle demişlerdir!"

Bunları yazmıştım Ulus gazetesindeki bir röportajımda ve

Adalet Partisi Genel Başkanı seçilmeden altı ay önce tanımıştım Harranlının su müdürü Sülman begini. Morrison şirketinin temsilcisiydi. Harran üzerine vurmuştuk sözün gözüne gözüne, ayaküstü.

"Bilir misiniz, sizin Harran üstüne olan kitaplarınız başucumda Kuran gibi durur, ben Harran'ın susuzluğunu, acısını sizden, yazılarınızdan öğrendim."

Utandım.. Bihoş oldum.. Sonra.. Sonra Harran'da neler yapılması gerektiğini anlatmıştı dakikalarca, bihoş oldum, acep doğru söylerdi, olacak şeyler miydi anlattıkları cezbe halinde?

Sonra Adalet Partisi Genel Başkanı olmuştu, sonra Başbakan Yardımcısı, sonra Başbakan!.

Ve Bahar Patlamıştı Güney'de

Ve bahar patlamıştı Güneydoğu Anadolu'da, yüzbinlerce kuzu meleşti 1977'nin Nisanında.

Ve davullar gümbürdedi, bandolar oynak havalar vurdu, yüzlerce ayyıldızlı bayrak, baharın yeliyle dalgalandı Urfa dağlarında, Urfa düzlüğünde.

Ve bir uçak havalanmıştı Ankara'dan ve kemerler çözüldü ve sigaralar yakıla ışıkları yandı.. Bir adam geliyor ön taraftan, iri elli elleriyle eller sıkıyor ve hal hatır soruyor gülümseyerek, koltuklarından kalkmak isteyenleri o iri elleriyle bastırıyor, çökertiyor yerine!

Toplu halde oturan gazeteciler de kıpırdandı o adam yaklaşırken ve eller sıkılıyordu ve soruluyordu tek tek!

"Nassınız? Eyi misiniz?"

Ve yanıtını da "gendi" veriyordu:

"Eyisiniz.. Eyiii.."

Bırakmamıştı birisinin elini, sanki dolu gözlerle bakıyordu elini bırakmadığı gazetecinin gözlerine, kardeşleri ve GAP dışı icraatı için Allahın günü ağır eleştirilerde bulunan gazeteci elini çekmek istedi ama o, bırakmadı, döndü baktı gazetecilere:

"Beyler" dedi, "hepiniz misafirimizsiniz, tamam mı? Ama bu, bu arkadaş benim şeref misafirimdir!."

Yanlısı gazetecilerden şakayla, alayla karışık "Oooo"lar

Sayın başbakan, sizden ilk kez bişey isteyeceğim. Keban'da istimlak edilecek yerlerin paralarını, göçecek otuzbine yakın insanı ve Muş ovasını rica ediyorum Başbakan Demirel şaşırmıştı, "Napceksin?" "Modern, çağdaş bir çiftlik, kooperatif kuracağım efendim. "Demirel bir an düşündü, "Bunlarla devlet kurulur devlet, öyle yağma yok !.." Ve kocaman bir kahkaha atmıştı. (Fotoğraf: İbrahim Özçelik-Milliyet)

yükselmişti.

"Eveet.. Şeref misafirimiz, onsuz olmazdı bu tören ve biz gendisini zorla getirebildik, eğer bugünü gördüysek bu arkadaşın hizmetlerini de görmezlikten gelemezdik, tamam mı beyler? Hoş geldin, sevindim geldiğine, harcı birlikte goyalım temellere, tamam mı gardaşım?"

Uzaklaştı eller sıkarak, o iri elleriyle omuzlar bastırarak..

Salt sulamayla ülke ekonomisine yılda yedi yüz milyar lira katkısı olacak GAP'ın bazı yan yapımlarının temeli atılacak, temelleri atılacak başka yapımların da!. Şanlıurfa düzlüğünde bayraklar dalgalanıyor, keskin bıçaklar pırıldıyor Tektek Dağlarında semirmiş koyunların boyunlarında, mezbahaya dönüyor ortalık!.

Ses yükselticiden banda alıyorum söylenenleri, ağzımda, akıl almaz güzel "keyif cıgarası."

"... İnsan sevindiği zaman gözyaşı dökebiliyorsa, gün bugündür. Bize soruyarlar, bu tüneli doyuracak suyu nereden bulacaksınız diye? Gerekirse bu tüneli sevinç gözyaşlarımızla doldururuz.

... Yaptığımız iş Fırat ile Dicle Nehrini birleştirmektir.. Bir nehir yatağı açıyoruz, tünel onun başıdır. Şu gördüğünüz yerden, bayraklı yerden kanallar açılmaya başlanacak ve o kanallar Karacadağ eteklerinin yamaçlarını yalayarak gidecek, taa Cizre'ye kadar gidecek.. Düşünün, taa Cizre'ye kadar.. Aşağıda ne kadar ova görüyorsunuz onlar da başka yerden sunulacak.

... Ve böylece bu güzel topraklar senede üç mahsul verecek hale gelecek, yirmi dönüm toprak bir aileyi zengin yapacak.

... Fırat Nehri ovaya akacak.. Yaptığımız işin adı odur."

3 Nisan 1977'de, tepesi saçsız, iriyarı o adam, kürsüden

yuvarlanırcasına indi, toz toprak ve sevinç zılgıtları arasında şantiye binasına girdi çöktü olduğu yere, ağlıyordu..

Anı defterinden cümleler:

"... Dağlar değil, çağlar delinmektedir.

... Fukaralığa, işsizliğe, çaresizliğe son vermek için girişti̇ğimiz bu büyük hamle başarıya ulaşacaktır.

... (Halil İbrahim bereketi) bu tünelden ovaya akacaktır.

S. Demirel, Başbakan."

"Gerekirse bu tüneli sevinç gözyaşlarımızla doldururuz.." İlk damla benden düşmüştü.

Başbakan Demirel Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Atatürk Barajının da temelinin atılacağını kürsüden müjdeliyor, televizyon da bana aktarıyor bu müjdeyi..

Ve artık emekliyim, gazetem yok ve olanağım. Üç ayda 18.600 lira alan birinci dereceden emekli fikir işçisiyim bir yıldır!.

Başbakana bir telgraf çekiyorum:

"Lütfen bir mala harç da benim için koyunuz."

Hayaller Gerçekleşiyor

"Ankara, 9 Temmuz 1980

5 Temmuz 1980 tarihli telgrafınızı aldım.

Güneydoğu Anadolu Fırat ve Dicle müştereğmizdir. Yıllardır böyle olmuştur. Hayaller gerçekleşiyor.

1966'da temelini attığımız Keban hizmette. 600 bin kw kapasiteden 1 milyon 200 bin kw kapasiteye çıkarılıyor.

1976'da temelini attığımız Karakaya yapılıyor 1 milyon 500 bin kw takatindeki türbin jeneratörler imalat halinde.

İnşaat için yeniden 260 milyon dolar bulduk. Tamamlanması teminat altına sokulmuştur. Şimdi sıra, 2 milyon 400 kw kapasiteli Atatürk Barajı'nda. 2 milyar dolar dış para lazım. 7 Temmuz 1980 günü müracaat sona erdi. İhale yürüyor.

Kadirşinas milletimizin büyük Atatürk'ün 100. yıldönümünde onun medeniyetçilik davasına armağan olacaktır Atatürk Barajı.

Urfa tüneli inşa ediliyor.

Fırat, Basra, Körfezine gitmeden önce, Anadolu'dan götürdüğü suların bir kısmını, Güneydoğu Anadolu topraklarına bırakacak.

Fırat'ın, Güneydoğu Anadolu'ya borcudur bu. Bir nevi geçit hakkı gibi.

Tünelden sonraki kanalın birinci kısmı ihalede. Bu kısım, tünelle Urfa-Mardin ayrımına kadar olan kısmıdır.

İkinci kısım ihalede, bu kısım, ayrımdan Harran'a kadar olan kısımdır.

Üçüncü kısım, ayrımdan Mardin'e kadar olan kısım olacaktır.

Fırat üzerinde dördüncü tesis Fındıklı Barajıdır. Beşincisi Karkamış'tır. Dicle barajları projelendiriliyor.

Kralkızı ve Ilısu en önemlileridir. Böylece, Dicle-Fırat'a 7 küpe takmış olacağız. "7 Küpeli Gelin" deyişimizin sebebi vardı. Gelin küpelerini alacak.

Herkesin bir sevdası var. Allah şahittir ki, bizim ki Türkiye sevdasıdır.

Tarlalar sulunacak.

Çatlamış topraklar yeşerecek.

Bereket olacak. Halil İbrahim bereketi.

İnsanlar refah ve saadet içinde olacak.

Mesut olacak.

Fukaralık canına tak etmiş insanlar, bolluğun ve zenginliğin başka bir dünya olduğunu görecekler. Kaderin, Meşakket ve çile olmadığını anlayacaklar.

Kavga budur.

Kavgadan dönenin kaşığı kırılsın.

Sevgi ile gözlerinizden öperim, muhterem eşinize saygılar sunarım. Süleyman Demirel. Başbakan."

Kaşık!...

Ve 11/12 Eylül 1980'de kaşık kırıldı, kırdılar!.

"Bizim sevdamız Türkiye sevdasıdır" diyen o iri cüsseli insanı poşetlediler Zincirbozanlı ettiler!

Atatürk Barajında neler olup bitiyor?

Zaman zaman televizyondan izliyorum, basından izliyorum.

"... Baraj gerçekten muazzamdı.

Bu yörenin derdini otuz yıl yazmış olan Fikret Otyam (Barajı kim gerçekleştirdi) tartışmalarının basitliğinden uzakta, dizginleşmiş Fırat'ın üstünden bana el sallıyor gibiydi."

13 Temmuz 1987 Pazartesi "Şeytanın Gör Dediği" ana başlıklı yazısında Çetin Altan, böyle diyordu. yazıyı duyguyla okuduktan sonra Fırat'a ve Çetin Altan'a el salladım Gazipaşa'dan.

Sonralan Milliyet gazetesinden röportaj istekleri gelince, Allahını seven tutmasın, üç gün sonra Filiz'le Atatürk Barajındaydık, Karakaya Barajındaydık. Bu öneri, tastamam "hasret kavuşturan" olmuştu.

BİR SES

Kulağımda birtakım sesler.

"Yeees.."

Pilot soruyor, Urfa üzerinde bir tur mu atalım, inelim mi?

Oyuncak uçağın tekerleri sessizce piste vuruyor.

Fotoğraflar Pırıl Pırıl

Güzel dostum Naci İpek'in kitapçı dükkânında çaylarımızı içerken saatime bakıyorum, evet kırk beş dakika sonra, çektiğim fotoğraflar pırıl pırıl basılmış elimdeydi, rengi ışığı hepsi harika, kocaman bir "Yaşşa" çektim kendime.. Bu da bir mucizeydi Şanlıurfa'da, evet bir saatten önce elimdeydi fotoğraflar, renkli!. On beş, yirmi yıl önce Urfa'da fotoğraf filmi bulamamış taa Gaziantep'ten getirtmiştim!.

Şanlıurfa'nın yerel iki televizyonunda yerel iki radyosunda ardı ardına konuşmalar yaptım, anılarımı anlattım! Bunlar da mucizeydi benim için, başkalarına doğal gelen!.

Bir Tarih Düşürme

1957'de Urfa'nın biçok yerinde türküler derledim, "billor" (kaval) çaldırdım dostum Metin And'ın bu işler için verdiği ses alma aracıyla, minicik, ceylan yavrusu gibi hassas, narin bir aletti. Sonraları 35 kiloluk bir aygıtla yaptım aynı işi 1960 yılında!. Bunları konuşurken Şanlıurfalı bir dost. "Bilir misiniz" dedi, "ses alma aracı buraya 1964 yılında gelebilmişti!"

Evet, şimdi özel TV'ler, radyolar var burada da!.

Adını siz koyunuz!

Ve bugünlere de yağdan kıl çekilir gibi gelinmedi..

"Billor" kavalı çalıyordu bir Harranlı o yılların (1957) en son model ses alma aracı da Metin And'daydı ve derlemelerim için hiç düşünmeden bana emanet etmişti aracını..

Yag Dedim de

Muhabbetin hası, baldan tatlıdır.

Neredeyse kırk yıllık dostum, Şanlıurfa'nın basından, yayından onuru; devrimci, akıl savaşçısı gazeteci Naci İpek can o güzelim Urfa ağzıyla, ünlü –inanın hâlâ var!– Urfa yağını ve marifetlerini anlatıyor:

"Pilav için Nisan ve Mayıs ayının yağları kullanılır. Toprak tuzlu olmayacak, elvan elvan çiçek çıkan toprak olacak ki, yağ• zahiyalı olsun tuzlu olmasın hafif olur bu yağ, biraz da kahvaltılıktır.Temmuz, Ağustos ayının yağları sert olur, kahvaltılığa gelmez. Nisan yağını biz, yumurtalı çiğköftede, pilavda, bir de söğürmede kullanırız. Hatırlarsın, yirmi beş, otuz yıl önce özel

baklava fırınları vardı, baklava her fırında pişirilmezdi, fırıncı geceden yakardı fırını sabaha kadar sıcağı tutardı. Fırında; közü bir yana toplar ve tepsileri dizerdi, o hararet hamurun suyunu giderirdi, hamur kabarırdı belki kırk kat, kehribar gibi olurdu. Şimdi baklava geliyor, akıtı (şerbeti) iki yandan akıyor, olmaz bu akıt öyle konulacak ki, siniye akıt düşmeyecek, çatal değse bile! Baklavada porsiyon olmaz tepsiden yenir ve bu baklava kaşıkla yenmez, ya çatalla ya elle, baklavayı tepsiye değen yerden damağına getireceksin, dilinle ezeceksin, baklava budur ve baklavanın iyisi evde nisan mayıs yağından yapılır, bizim baklavaya çatal batmaz, bol cevizli, fıstıklı bir de peynirli; kaymaklı olursa bu katmerdir. Katmer soğumasın diye yemek saati ayarlanır ve anında getirilir, yani tam sırasında."

Şanlıurfa'nın Değil Urfa'nın İlk Pastanesi

Urfa'nın bir Belediye Başkanı vardır, yenilikçi, uygar kafalı, uyanık Ömer Bey, bazı ilerici fikirlerine karşı kimileri sevmez, 1948-50 arası yapmış Belediye Başkanlığını. Başkan olmadan önce sık sık uğradığı İstanbul'da kadınların, erkeklerin gittiği, çayların, kahvelerin, saleplerin içildiği, pastaların yenildiği yerler görür, inceler. Urfa'ya dönüşünde Belediye Başkanına der, yahu biz de açalım böyle bir yer. İki Urfalı İstanbul'a gönderilir, pastanede eğitim görürler ve Urfa'da ilk pastane açılır, bu Ömer Beyin "marifetidir", İstanbul'da ne yenilik görse, Urfa'ya getirip uygulatan (Necmettin Cevheri'nin dayısı).

"Neyse efendim, şurda bir bina vardı, şimdi yıkıldı, berber Serseri İbrahim'in dükkânı, ilk pastane açıldı, her yeri gıcır gıcır. Kekler, pastalar, muhallebiler, ama kimse gelmez, gelmek ne kelime bakmazlar bile, tabi her gün zarar. Bizim bir milletvekili vardı Atalay Akan, Bir gün bu gelir Urfa'ya, Ömer Bey evde en hasından Urfa yemekleri baklavalar yaptırır, ziyafeti pastanede

Kadim dost gazeteci Naci İpek, Erdoğan Bayındır vurduk muhabbetin gözüne gözüne.. (Fotoğraf: Filiz Otyam)

verir, pastanenin durumunu anlatırlar, yahu kimse gelmiyor!. Urfa o zaman otuz bin nüfuslu falan, halk utanıyor, onlar girecekler orada bişeyler yiyecekler, gelen geçen görecek olacak şey değil. Milletvekili dinler, sıra baklavaya gelir, Atalay Bey baklavayı ardı ardına neredeyse yutar, sonra "yahu Ömer Bey sen ne saf adamsın, bu baklava bu kadayıf varken muhallebi pasta yenir mi?" der.

Şimdi, Şanlıurfa'da neredeyse sokak araları dahil her köşe başı bura deyimiyle "Pastahana"dır. Ömer Bay, kabrinin ışığı eksilmesin.

24 Mayıs 1993

Balıklıgölün yöresi yeniden düzenleniyor, tarihsel değeri olmayan evler, yerle bir ediliyor, kutsal balıkların korkusuzca salına

salına dolaştığı Halil-Ürrahman gölü, göle bitişik olmasına karşın 278 yıldır ayakta duran, Osmanlıların Rakka Valisi Rızvan Ahmet Paşa tarafından yaptırılan Rızvaniye Camii, ki seyri doyumsuz, kim bilir daha bir görkemli görünecek bu yeni düzenlemeyle. Kimse alınıp darılmasın, düzenleme projesini sevmedim. Yıkım alanına yapılacak çok amaçlı işhanı dilerim Şanlıurfa'ya "mimari" ve şehircilik yönünden" yeni bir çirkinlik kazandırmaz. Nazım Hikmet Ustanın bir şiirinde dediği gibi "Yaman meraklanırım olacaklardan.." Hele bu yapı o canım, kesme, Şanlıurfa taşlarından da yapılmazsa siz seyredin çirkinliği, felaketi! Bu işe de gönül veren, buraların kültürümüze, tarihimize yaraşır bir biçimde, çağdaş ama o güzellikleri yok etmeyecek bir biçimde yeniden düzenlemesi buyruğunu veren Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel başta olmak üzere, en büyüğünden en küçüğüne kadar tüm ilgilileri, kuruluşları bu kez de bu yazıyla uyarmayı bir Şanlıurfa sevdalısı olarak görev biliyorum.

Balıklıgöl yanında Vali Fuat Caddesinde, Selahattin Eyyübi Camiinin batısında 104 yaşında nefis bir Urfa evi, Urfa taşından yapılmış. Haremlikleri, selamlıkları, Urfa evlerinin vazgeçilmez öğelerinden ortası havuzlu hayatıyla, gezenekli (balkonlu) odalarıyla, zerzembe (kiler) leriyle, tandırlığıyla (mutfak) kuş takalarıyla (kuş evleri); içinde doğulacak, yaşanılacak ve ölünecek bir güzel Urfa evinin önünde bir sabah davullar ve zumalar çalınıyor. Bu konak Şanlıurfa Valiliğince satın alınmış, 1992'nin Ocak ayında restorasyonuna başlanmış "Konukevi" olarak, şimdi açılışı var, kapısına kırmızı beyaz kurdelalar gerilmiş. Devlet Bakanı Necmettin Cevheri etrafına bakındı, "Burada bir Urfa sevdalısı var, Fikret Otyam, bir de yeni bir sevdalı Behruz Çinici onlar varken kurdelayı kesmek bana düşmez" dedi. Kırmızıyı ben, beyazı Çinici kesti, "Hayırlı olsun"larla girdik içeri, başkasını bilmem, burası benim için resmen ve alenen bir "cennet"ti. Gerçeğe hû...

Şanlıurfa Biberi Kadar Bir Acım: Şanlıurfa Tünelleri

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin yani GAP'ın candamarıdır Şanlıurfa tünelleri. Tünel zamanında bitirilmezse sulamadan yana tüm düşünceler "fos"tur, koca Atatürk Barajı haldır haldır elektrik üretir, hem de Keban Barajı kadar, neye yarar sulama olmazsa? GAP'ın fahri "UMUM TEFTİŞ VE TAKİP MÜDÜRÜ" olarak –sanki üzerime vazife!.– tünellerin temelinin atılmasından bugüne kadar adım adım ve de dikkatle ve de tastamam tarafsız olarak izledim her safhasını. Hiçbir yapımcı firmayla uzaktan yakından ilişiğim, çıkarım yoktur, bir çıkarım var elbette; ülkem adına, bu büyük, bu eşsiz projenin zamanında yaşama geçirilmesi, nimetlerinin halkıma, insanlığa zamanında sunulması. İşler iyi mi?

Hayır, tünel işi aksıyor, projenin yaşama geçirilmesi sırf bu tüneller yüzünden gecikiyor, trilyonlarca –bunun belki daha fazlası vardır, trilyonlar demem yeter bile– lira zarar doğuyor!

Bunun takipçisi elbet salt ben değilim ellei dert görmesin -şimdileri çoğu genç elbette- nice meslektaşlarım da bunun acısını duyuyor. İşte, konuyla ilgili bazı gazete haberlerinin başlıklarından bir aylık Özet, evet ÖZET:

• *"Urfa Tüneli 25 milyar Rica Ediyor. GAP'a bağlı Şanlıurfa tünellerinin yapımını üstlenen firma dolara endeksli anlaşma yaptığı için nakit sıkıntısına düştü. Firma yetkilileri devletin 25 milyar lira temin etmesi halinde projeyi zamanında bitirebileceklerini söylediler"*

• *"Şanlıurfa Tüneline (şeytanca) çözüm. Hükümet, Şanlıurfa Tüneli Müteahhidine fiyat farkı vemek için kılıf buldu. Müteahhide çimento fiyat farkı verilmesi düşünülüyor. Böylece, sorumlu bakanların Yüce Divana giden ANAP'lı iki*

eski bakanın durumuna düşmesi de önlenecek."

- *"Urfa Tünelinde işbaşı yapılıyor."*
- *"Urfa Tüneline kredi."*
- *Harran'a su, para bulunursa."*
- *"Urfa Tünelinde Sorun Çözüldü."*
- *Urfa Tünelinin gecikmesi Demirel'i kızdırdı."*
- *Kumbaracıbaşı'ndan Urfa Tünellerinin yapımcısına:*

YA İŞE BAŞLANIR YA DA ANLAŞMAYI FESHEDERİM

Bayındırlık Bakanı Onur Kumbaracıbaşı Şanlıurfa tünellerinin yapımcısı firmanın iş yapmadan para istediğini belirterek, iş yapmayan adama para veremeyiz. İstihkak yapacak şu işleri yaptık diyecek parasını alacak. DİS'nin para problemi yok. Ancak firma işi durdurdu."

Ve Bir Gazete Manşeti:

- *"İ N S A F...*
- *Urfa Tünelini yarıda bırakan müteahhit, Akdeniz kıyısında iki süper tatil köyü yaptırdı.*
- *Akpınar Firmasının iki eski yöneticisi, şirket sahibi Ünal Akpınar'ın Urfa Tünelini yarım bırakıp inşaat için aldığı paraları iki tatil köyü ve bir iş merkezi yapmak için kullandığını iddia etti.*
- *Müteahhidin, parayı daha kârlı işlere kaydırması üzerine, milyonlarca insana iş imkânı sağlayarak Güneydoğuya hayat getirecek proje yarım kaldı.*
- *90 milyar borç taktı.*
- *400 milyar kredi istiyor.."*

Yoruma gerek yok!

Firma, işi aldığından bu yana, beni haklı çıkarmıştı!.

Keşke çıkmasaydım!.

Şimdi DYP'den soruyorum.. Başbakandan soruyorum. Bayındırlık Bakanından soruyorum, DSİ'den soruyorum:

Korkunun ecele faydası var mıdır? Neden, kimden ve niçin korkuyorsunuz? Kesin çözüm için neden, neden harekete geçemiyorsunuz ve bu dünyanın hesabının bir gün, ama bir gün, mutlaka sorulacağını dahi düşünemiyor musunuz?

Tüneller Neden Gecikmiş?

Tünellerle ilgili ne zaman "bişeyler" yazsam, yapımcı firmanın sahiplerinden Ünal Akpınar telefon eder, yine haksızlık ettiğimi söyler! Bu kez de öyle oldu, telefon edip yazılarımdan yakındı! Yine tekrarladım, "Yazılarımın yayımlanması sona erdi, artık Allah lilllah aşkına geniş bir açıklama yapın siz de, söz veriyorum kitabıma aynen koyacağım."

Suçlular: Bülend Ulusu.. Özal..
ve Yusuf Özal ile DPT imiş!.

"Sayın Fikret OTYAM,

URFA TÜNELLERİNE haksızlık ettiniz. Milliyet Gazetesinde "40 Yıl Önce 40 Yıl Sonra" isimli yazı dizisinin 7. ve 8. bölümlerinde yayımlanan yazılarınızda şahsımı ve firmamı manen fevkalede taciz eden haksız, insafsız eleştiri ve kanaatlar yayımlanmıştır.

Urfa Tünellerinin gecikmesinin suçu firmama yüklenmek istenmiştir. Kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi açısından

aşağıdaki hususların açıklanması zaruretini duymaktayım.

1.) Urfa Tüneli Bülend Ulusu ve sonraki Özal hükümetlerince ve Yusuf Bozkurt Özal'ın başkanı olduğu dönemdeki DPT tarafından geciktirilmiştir. Sadece Atatürk Barajı GAP'ın tümü gibi görülmüş, bu projenin Urfa Tünelleri ve Harran Sulamalarıyla entegrasyonu ihmal edilmiştir. Sadece Atatürk Barajına mali imkânlar sağlanmış. KOF'a bağlanmış; Urfa Tünelleri ve Harran Sulamaları ise ikinci plana bırakılarak yeterli tahsisat verilmemiş, 1994'e kadar KOF'a bağlanmamıştır. Urfa Tünelleri KOF'ca destenlenmeyen tek iş olmuş, kısıtlı bütçe olanakları yeterli olmamış, bu durum zaman zaman işin durmasına, mali sebeplerle tıkanmasına sebep olmuştur. Eğer hükümetler Atatürk Barajı gibi Urfa Tünellerine de ehemmiyet verseler idi 1992 senesinde Tüneller tamamen bitmiş, Harran Ovaları sulanmış olacaktı.

2.) Urfa Tünellerine devletin yaptığı zamlar da verilmemiş, inşaatı Müteahhidin finanse etmesi gerekmiştir. Uzun senelerdir devam eden bu hal halen de devam etmektedir. Misal olarak bugünkü fiyatlarla bir ton çimento için DSİ'nin ödediğinin dışında 25 $ karşılığı ilave finansman temin etme durumundayız. Ekli yazı ve raporlardan da anlaşılacağı üzere idarenin ödediğinin dışında şirketimizce diğer kalemlerde de ek finansman sağlamak gereği vardır.

Kısaca tünellerden birini DSİ yaptırmış diğerini müteahhit finanse etmiştir.

Görüldüğü gibi Urfa Tünellerinden başka yatırımlara ayrılacak bir kaynak yoktur. Urfa Tünellerinin kendisi halen dahi Danıştay 1. Dairesinin 16 Mart 1988 tarihli ve 1988/74 ile Urfa Tünellerine fiyat farklarının verilmesi gerektiği hakkındaki Danıştay İdari İşler Kurulunun 1993/102 Esas, 1993/52 Sayılı kararlarına rağmen fiyat farkları ödenmediği için takviye kaynağa muhtaçtır.

Devletin mal ve hizmetlerine yaptığı zamların müteahhide ödenmediği tek iş, Urfa Tünelleridir.

3) Urfa Tünelleri toplam 58.8 km. uzunluğunda, kazı çapı 9.5 m. (yer yer 11.5m.) olan dünyanın en uzun ve en büyük su tünelidir. Senede 10 km tünel açılmış ve betonlanmıştır. Müteahhitliğimiz 3500'e varan çalışanı ile dünya rekoru kırmıştır. Ebatları devasa olduğu gibi ihtiyaçları da devasadır. Firmamızın Urfa Tünellerine temin ettiği ilave finansman 160 milyon $'dır. Bu bedelin devletçe ödenmemesi üzerine hukuk yoluna başvurulmuştur.

4) Urfa Tünellerinin beher kilometresinin şirketimize maliyeti 8 milyon $'dır. Devlet (Urfa Tünellerine üvey evlat muamelesi yaptığı için) 5 milyon $ civarında bir bedel ödemektedir. Benzer tünel inşaatlarından Bolu Dağı Tünelleri için 80 milyon $ ödenmektedir. Keza diğer tünel inşaatları ve otoyollar için de 4 ile 17 kat fazla bedel ödenmektedir

1 m^3 kaya dolgu baraj için dünya fiyatları

5-6 $ iken Atatürk Barajına beher m^3 için 15 $ (3 katı) ödenmiştir. Müteahhitlerine 400 milyon $ avans verilmiştir. Atatürk Barajı çok rahat mali şartlarla yapılmıştır.

Heykeli dikilecek olanlar Urfa Tünellerinde çalışan işçi ve mühendislerdir.

Sayın Fikret Otyam,

Memleketine hizmet, aldığı işi mutlaka başarmak aşkı ve azminde olan firmamız mutlaka Urfa Tünellerini bitirecektir. Konuyu takip eden ve memleketini seven gazeteci arkadaşlardan istirhamımız artniyetli yönlendirmelere ve dedikodu üretenlerin oyununa gelmemeleri, işin aslını araştırarak kamuoyunu doğru bilgilendirmeleridir.

Ekli yazı ve belgelerin de tarafınızca incelenerek şahsım ve firmamın haklı imajının yansıtılmasını özellikle rica ederim."

İnsanlar olsun, firmalar olsun verdiği sözde durmalı. Ben durdum.

EY TÜRKİYELİ, ATATÜRK BARAJIYLA ÖVÜN!

"Tüm ilgili ve yetkililerin dikkatine:
ATATÜRK BARAJINI LÜTFEN
DAHA CİDDİ KORUYUNUZ."

URFA'DA ÖLMEK..

Yaşamak, elbette doya doya yaşamak, özgürce, zalımsız, zulumsuz yani insan gibi yaşamak. Ama yaşamanın ucu, insan eşitliğinin tek olduğu, paylaştığı, kaçınılmaz ölümdür. İnsanoğlu, istediği yerde de ölemez bu da ayrı konu.

Dostum, arkadaşım, Ressam Pavli Moshakis, şimdi 78 yaşında.. Dededen, dededen tam bir İstanbullu Rum asıllı bir Türk vatandaşı!. 6-7 Eylül de canının içinden canından usanmış, kendi kendini sürgün etmiş Atina'ya.. Aşağı yukarı her mektubunda, "Fikret be, neredeyse öleceğim, öleceğime yanmıyorum, cesedim gâvur ellerinde kalacak.." der. Vatanında ölmek ister hep!. Pavli'yi üç kez konuk ettik ülkesinde ve Gazipaşa'da.. Yerini bile hazırladım, herifin ölmeyeceği tuttu! Mersin'e götürdüm ameliyat ettirmeye, ameliyatında bizzat bulundum, narkozdan önce kulağına eğildim:

"Vire Pavli, bak bu son fırsat.. Öldün öldün, eğer bu kez de ölmezsen benden günah gitti!"

Bizim Pavli yine ölmedi, ben neyleyim?

Üç yaşındaki, Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı 20-24 Ekim 1993 tarihinde Şanlıurfa 3. Kültür ve Sanat Haftası düzenledi. Filiz ve ben, Dünya Güzel Olmalı fotoğraf sergimizden Urfa'ya ait fotoğraflarla katıldık şenliğe.. Ama illa geleceksiniz dediler ardı ardına. Şart koştum, Valilik Konukevinde yatarsak geliriz. O kocaman odada ilk kez biz yattık Padişah

Abdülhamid bile böyle keyif sürmemiştir.

Yine tarihi bir Urfa konağı olan Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde davullarla, zumalarla, Şanlıurfa halk oyunlarıyla açıldı sergimiz, Avrupalar dahil hiçbir sergimiz böyle görkemli açılmamıştı.

DSİ Konferans salonunda, sahneye dizilendik adımız okununca, Şanlıurfa Valisi Ziyaeddin Akbulut vakıf Başkanı olarak da ŞURKAV Kültür Ve Sanat Ödülü"ne değer bulunanlara ödüllerini verdi, yetmedi boyunlara birer de madalya taktı! Sonra bir başta tören, sergimiz nedeniyle eşim Filiz'e ve bana anı tabakları, tümden işlemeli.

Vefa'nın, İstanbul'da bir semt adı ya da bozası olarak kalmadığını ispatlayan Şanlıurfalıların karşısında elimden geldiğince çaktırmadan ağladıysam, kime ne? Zaten, ağlamak, yiğit başınadır.. Pul biberin, bura adı "isot"tur. Şenlikler arasında olan isot ve çiğköfte yarışmasıyla, ertesi günkü Yemek Yarışmasında isteyerek ve azimli ve kararlı olarak bulunmadım. Şu Urfa Tünellerinden suyun ciddi olarak aktığını görmeden Şanlıurfa dahil hiçbir yerde ölmek istemiyordum; bol cevizli baklava, fıstıklı baklava, kaymaklı baklava kaçamaklarım kan şekerimi 316'ya çıkarıvermişti!

Ver Elini Atatürk Barajım..

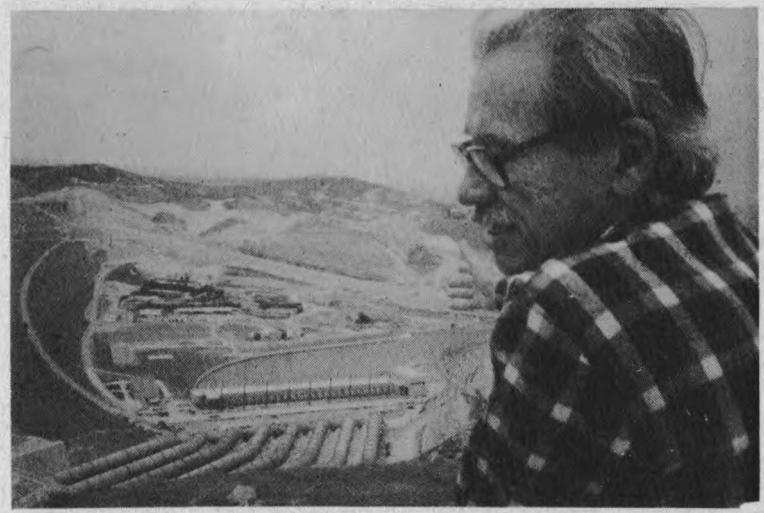
Ey Türkiyeli, övün, Atatürk Barajıyla. Ey Türkiyeli güven.. Ey Türkiyelim çalış halkımız ve insanlar için, bütün bu aradıkların Atatürk ilkelerinde ve adını taşıyan Atatürk Barajında GAP'ta (Tüneller hariç) mevcuttur.

Heykeli Dikilecek Bir Adam-gerçek Bir "adam"

Adı: Erdoğan. Soyadı: Bayındır. Doğum Yeri: Ödemiş..

Doğum tarihi: 6.6.1928 Mesleği: Yüksek İnşaat Mühendisi. Şimdiki işi: Atatürk Barajı Şantiye Sorumlusu. İşe başlama Yılı: 1984. İkamet ettiği yer: Atatürk Barajı Ata İnşaat lojmanları. Medeni hali: Evli ve çocuklu. Gözlüklü, çıdırgı gibi, yani dal gibi ince. Bizi gördü mü kıvançtan dellenir, bırakır işini gücünü, inşaatı saatlerce gezdirir. Programı bozulmamıştır öylesine hazırlanmıştır ki, sanki o devasa aygıtlar bir ıslığıyla çalışır durur. Böyle bir adam daha vardı, emekli oldu, "Paşa Rahmi" kulakları çınlaya.

"Bak Erdoğan. Nazım Hikmet, Bakü'ye ikinci gidişinde, Darülfununda büyük bir törenle karşılanmış, orada yaptığı konuşmada diyor ki, sanırım çok övmüşler, ("... Hiç kimseyi yüzüne karşı övmeyiniz.. Övene değil, övülene zordur.") Ben seni zora koşmayacağım, zor durumda komayacağım, muhabbet baldan tatlıdır derim her zaman ve muhabbet hem farz, hem sünnettir. Bak, yanımızda eşim Filiz var, ortak dostumuz Naci İpek can var, vuralım muhabbetin gözüne gözüne, tamam mı?"

Erdoğan Bayındır, on yılını geçirdiği Atatürk Barajı tepelerinde.. Heykeli dikilecek adam..

Erdoğan Bayındır seksenli yıllarda Mekke'de inşaatlar yapar, dönüşte, Urfa Tünellerinin yapımını yüklenen zat, "aman ağabey" der, "gel şu için başına", istemeyerek evet der, bir haftalığına bari demelerine inanarak. Bir haftalığına gelir, ama şantiye şefi, Erdoğan'ın deyimiyle "tüyünce" tüneller ve işleri başına yıkılır.. "Urfa Tünelleri o tarihte, parasızlıktan ilk krizini geçiriyordu, işçiler de isyan halinde. Yediremiyorum kendime işi bırakmayı. Atatürk Barajı ihale edilmiş patronlar gelmiş, Atatürk Barajının bölge müdürü rahmetli İsfendiyar Beyle de sık sık.."

"Sözünü kesiyorum ve o güzel insanı da saygıyla, rahmetle anıyorum evet Erdoğan?"

"görüşüyorum, Onun yanında gördüm Atatürk Barajının patronlarını Ahmet Cemal Kura eskiden tanıdığım, ne aradığımı sordu buralarda, anlattım, sen gel bize dedi, 3 Kasım 1983, işe başladım."

"İyi ki başlamışın be!."

"Hıııı. (Erdoğan Bayırdır neredeyse her kelimenin başında bir hıı ya da haaa der) hıı, Atatürk Barajı Türkiye'de bugüne kadar ihaleye çıkarılan en büyük proje hıı, gerek yapım rakamları olarak gerekse parasal olarak en büyük proje. Bunun çok daha küçüklerini şimdiye kadar hep yabancılar yapmış, bu nedenle Atatürk Barajını bir yerli müteahhidin almasına tahammül edemediler. En küçük yapımları hep yabancılar aldı da böyle bir projeyi Türk müteahhitler aldı, yabancılar daha küçük projeler olan diyelim Keban'ı, Karakaya'yı, Seyhan'ı, Sarıyer'i, Hirfanlı'yı aldı da bunu neden alamadı? Çünkü bunların finansmanını Dünya Bankası karşılıyordu, bu nedenle Türk müteahhitlerini engellediği gibi heee, Dünya Bankası iştirakçileri seçer, şunlar girecekler der. Dolayısıyla Türk firmaları böyle bir işi başarma şansını elde edemedikleri gibi bir yerli müteahhidin rekabeti olmadığından ötürü de bu projeler çok daha pahalıya mal olmuştur. Atatürk Barajında neden yerli müteahhitler

oldu; şundan, parası Dünya Bankası tarafından karşılanmadı, şansının birisi de şudur: Türk ekonomisinin en canlı olduğu zamanda ihaleye çıkarılmıştır. Döviz vardı yerli kaynak vardı hıı, onun için Dünya Bankası kredisine başvurulmamıştır. Bankaya yahut diğer dış finans kaynaklarına başvurulmuş olsa dahi, kredi alınamazdı. Çünkü herkesin bildiği gibi Atatürk Barajı ihtilaflı sular üzerinde inşa edilecekti. Keban da Karakaya'da Fırat üzerinde inşa edilmişti, ama Karakaya'nın ve Keban'ın Fırat'ın suyunu çalmak gibi bir fonksiyonu yoktur, tam tersine Fırat'ın suyunu düzenleyen fonksiyonları vardır, çünkü hidroelektrik santrallarından geçen su daima düzenli akacaktır. Fırat'ın otuz yıllık akım ölçmelerini dikkate alırsak çoğu yıllar Fırat'ın suyu seksen beş metreküp saniyeye kadar düşer, Suriye ve Irak'a giden su seksen metreküptür, bu demektir ki, Suriye ve Irak'a giden su seksen metreküptür halbuki Keban ve Karakaya'dan ötürü en az altı yüz metreküp su vermek zorundasınız eğer bu iki santralı çalıştıracaksanız.. Bu yüzden Dünya Bankası gerekli krediyi seve seve verdi. Atatürk Barajında da hidroelektrik santralı var, ama sulama vaaar, yani Fırat'ın suları tutulacak. İşte kıyamet o zaman koptu, ne var ki para yerli kaynaklardan sağlandı, bu nedenle Dünya Bankasının, müteahhitleri seçmek gibi bir durumu kalmadı, DSİ seçti, şunlar şunlar yapar diye, ihaleyi üç firmadan oluşan ATA Şirketi aldı ve yabancı firmalar bunu hiç hazmedemediler, iki yıl takip ettiler bizi, ha bıraktılar, ha bırakacaklar diye, sonunda barajı yapacaklar anlaşılan dediler ve artık kimse gelip gitmez olmuştu. Biz hiç bir yabancı firmanın düşünemediği kadar bir zamanda ve çok ucuz fiyatla bu işi onurla yaptık, bitirdik..."

"Adım adım izledim Erdoğan, bu başarının sırını senden de duymak istiyorum."

"... 1992'nin Temmuz ayından beri elektrik üretiyoruz ve bugüne kadar 5.5. milyar kilovat saat enerji üretildi. Bunun karşılığı da 5.5 trilyondur. Türkiye'de hiçbir proje, büyüklü küçüklü bu kadar

kısa zamanda inşa parasını geri ödemeye başlamamıştır. Bunun sırrı nedir mi?

... Asıl başarımız Türk müteahhitliğinin ve mühendisliğinin dışa karşı onurunu korumak olmuştur. İklim uygundu, on iki ay durmadan çalıştık.

Ata İnşaat bizlere şu talimatı vermiştir: Maliyet söz konusu değildir, kaça mal olursa olsun, yeter ki hızlı ve iyi yapın, biz de maliyeti düşünmeden çok iyi ve rahat çalıştık. En yoğun zamanda mühendis adedi 237'ye, işçi sayısı 7800'lere ulaştı, taşaronlarla 9000'e çıktı, belki bunlar da israf bile olmuştur, ama çok kuvvetli çalışılacaktı, patronlar böyle demişti, maliyeti düşünmeyin, zamanında ve en kaliteli olarak yapıldı.

Bu bonkörlük devletten değil, ondan çıkmıyor şirketten çıkıyor tabii.. Malzemeye gelince, anlatamam size, neden? Biran evvel bitireceksiniz, bu Türk müteahhitliğinin onur projesidir, şantiyeyi yöneten bizler için de bu şans olmuştur. İki makinenin olduğu yerde dört makine var, on işçi yerine, on beş işçi var, patronların sağladığı bu olanaklar da çalışanların ayrı bir mutluluğu olmuştur.

Bu projeyi en iyi şekilde bitirmekle Türk müteahhitleri için de başarı sağladık, bundan böyle şu işi Türkler yapamaz diye bir şey kalmamıştır, dünyanın her yerinde bu onurlu bayrağı dikebiliriz Türk müteahhitlerinin onur bayrağını, her işe sıvanabilir ve yaparız bu dünyada tescil edilmiştir...

Atatürk Barajının önemi, topladığımız Fırat'ın suyunun Urfa Tünelleriyle Harran'a akıtılmasıdır kendi haliyle, cazibeyle yani. Urfa Tünelleri 1976 yılında başladı, eğer 1995'te biterse hep beraber şükredelim, uydurma yollarla su akıtılmasına inanma, işler tam bittiğinde tünellerle Harran Ovasına saniyede 330 metreküp su akacaktır kendiliğinden ve 700 bin hektar arazi sulanacaktır, Atatürk Barajının sulayacağı arazi 1 milyon 700 bin hektardır, geri

kalan 1 milyon hektar da pompaj yoluyla sağlanacaktır, bu da çok zaman ve çok masraf demektir.

Atatürk Barajının bir şansı da sözleşmedir. Türkiye'de ilk defa olarak yerli yapımcılara hitap eden bir sözleşme böyle büyük bir barajın yapılmasını mümkün kılacak şekilde düşünülmüş ve yazılmış olmasıdır. Yoksa klasik sözleşmelerle Atatürk Barajı gibi çok büyük bir projenin yapılması mümkün değildi. Tabii bu şansı temin eden de Devlet Su İşleri'dir. Bakınız, bu söylediklerimi okuyanlar, bize hak versinler ya da vermesinler Atatürk Barajının sonuncu şansı da ATA Şirketi gibi bir yapıcıya verilmiş olmasıdır."

Biraz da Rakam

Rakamı oldum olası sevmem, ama, sevmiyorum diye de şu rakamları vermemezlik edemiyorum:

"Atatürk Barajının gövdesi 85 milyon metreküptür. Bunun 55 milyon metreküpü orta yeridir, suyu bir taraftan öbür yana geçirmeyen bölüm, 13 milyon metreküp kil dolgu vardı bazalt dolguyla kil dolgu arasında da birtakım malzemeler vardır, hepsinin toplamı da 85 milyon metreküp bir gövdedir ki bu gövde dünyada dördüncü büyük gövdedir. Barajlar türlü şekillerde büyüklük sırasına girerler, bir gövdenin büyüklüğü ile, birisi de arkasında biriktirdiği suyun miktarıyla, ki bizimki 50 milyar metreküptür ve dünya sıralamasına göre on iki, on üçüncüdür, ürettiği enerjiyle ki biz aşağı yukarı, eğer Havran'a su vermeyeceksek yılda 9 milyon kilovatsaat enerji üretiriz, ama bu rakamla dünya sıralamasına pek giremeyiz. Haa bir de bunun yanında 3.5 milyon metreküp de beton var. Nedir bu 3.5 milyon metreküp beton? Düşünün ki Karakaya Barajı topu topu 2 milyon metreküp beton ihtiva eder, gövde betondur. Biz, 85 milyon metreküp gövde inşa ettiğimiz gibi, ki bizde beton tali kalemdir, ikinci kalemdir, 3.5 milyon metreküp beton döktük, yani Karakaya Barajının bir buçuk katı kadar beton döktük tali kalem

olarak düşünün!. Kocaman bir gövde, bu da önemli değil, gövdenin oturduğu temelde ve yamaçlarda, zemin su kaçırabilir, işte oralarda suyun geçirimsizliğini dolayısıyla zeminin sağlamlaştırılması temin etmek için enjeksiyonlar yaptık, yani taaa iki yüz elli metre derinliğe kadar inen delikler açıp o deliklerden çimento şerbeti zerkedildi yüksek basınçlarla, işte bunun için aşağı yukarı 1.5 milyon metre uzunluğunda delik açılmıştır, Türkiye'de bu kadar, barajlarda ve diğer yapımlarda yerli yapımcıların yahut devletin açtığı deliklerin aşağı yukarı beş mislidir! Biz bu deliklere ikiyüzbin ton çimento zerkettik."

"Ne kadar ne kadar?"

"İki yüz bin ton çimento, sırf bu geçirimsizliği ve iyileştirmeyi sağlamak üzere!. Şimdi insanlar merak eder değil mi? 85 milyon metreküp gövde ne demektir? 3.5 milyon metreküp beton ne demektir? Biraz açıklayayım.. Bizim bugüne kadar sarfettiğimiz çimento aşağı yukarı 1.5 milyon tona yaklaştı, bu bir buçuk milyon ton çimentoyla herhalde iki defa İstanbul inşa edilir! Barajlardan örnek vereyim, örneğin Türkiye'de yapılan ikinci baraj Seyhan Barajı, Sarıyar Barajı beton barajdır döktüğümüz betonla dört tane Sarıyar Barajı yapılırdı, diyelim ki Seyhan Barajı 6 milyon metreküp gövdeyi içerir, bizim Atatürk Barajı gövdesiyle 15 adet Seyhan Barajı yapılır!..

Ben ilk barajcılığımı Nazilli Kemer Barajında yaptım 1955-58 arası, orası bir beton barajdır 1 milyon metreküp betonu vardı. Fransızlar yapıyordu, Türkiye'de kıyametler koptu Türkiye'nin en büyük barajı falan diye ve ürettiği enerji yılda 145 milyon kilovat/saatti, kıyaslayalım buradaki üretim 9 milyar kilovat saattir!. Yani oradan 60 defa daha fazla bir eneji üretiyoruz.. Şimdi Kemer Barajının ürettiği enerji İzmir'in bir mahallesine dahi yetmez!.

Senin ilk gözağrım dediğin Keban Barajı da 8 milyar kilovat

saat enerji üretir, Atatürk Barajından az olmakla beraber yine de çok yakındır. Karakaya da öyledir. Hep enerjiden söz ediyoruz, Atatürk Barajını büyük kılan Fırat'ın suyunun sulamaya ayrılmasıdır, Atatürk Barajı GAP'ın bir anahtar ünitesidir, enerjisini küçümsüyoruz bunu Karakaya da Keban da yapıyor, ama hiçbirisi Fırat'ın suyunu kullanmıyor, kim kullanıyor, Suriye kullanıyor, Irak kullanıyor. İlk defa biz Atatürk Barajının gölünden su alma olanağına sahip oluyoruz. Bu iki yolla olacaktır, birincisi Urfa Tünelleri aracılığıyla Atatürk Barajındaki su kendi haliyle ki buna cazibe deniyor, cazibeyle Harran Ovasına akmasıydı ve Urfa Tünelleri 1976'da başladı, şimdi 1993.. 1995'te biterse razı ol!. Belki birtakım uydurma baypasarla belki de 1994yılında su akıtılır Harran Ovasına, buna inanmayın. Urfa Tünellerinin tam olarak işlev görmesi zannediyorum 1995'i bulacaktır. Bittiği takdirde Urfa Tünelleri marifetiyle Harran Ovasına 330 metreküp /saniye, yani saniyede 330 metreküp gibi çok büyük bir su kendiliğinden akacaktır. İşte bu, kendiliğinden akan suyla Harran Ovasında aşağı yukarı 700 bin arazi sulanacaktır. Atatürk Barajının sulayacağı arazi 1 milyon 700 bin hektar arazidir, geri kalan 1 milyon hektar da birtakım pompajlamayla sulanacaktır."

Suriye ve Irak

Komşularımız Suriye ve Irak'la su yüzünden aramız hoş değil. Onların istediğinden fazla su veriyoruz, ne ki onlar bu miktarın adının konmasını bir anlaşmaya bağlanmasında ısrar ediyorlar, sorun buradan çıkıyor, zira Türkiye bu miktarın adını koymak istemiyor herhangi bir anlaşmayla.

Erdoğan Bayındır, bu konuda da şöyle diyor:

"..Biz diyoruz ki, Fırat'ın ve Dicle'nin suyu ile Mezopotamya'nın sulanması yanlış olmuştur, aynen Adana'da olduğu gibi, Ceyhan Seyhan sulamalarıyla canım Çukurova

toprağını bozduk, Çukurova toprağı yavaş yavaş tuza dönüşmekte.. Neden? Hep yanlış sulama, yanlış sulama!. Kaldı ki biz Çukurovanın toprağını otuz kırk senedir suluyoruz. Oysaki Mezopotmaya, Fırat ve Dicle'nin Suriye ve Irak'ta suladığı araziler yüzyıllardır sulanıyor.

Hele Irak topraklan tamamen tuzlanmıştır, yanlış sulamadan ötürü. Yanlış sulama dediğimiz şu, bitkinin istemediği kadar su vermektir. Suyu alabildiğine veriyorsunuz, bitki alıyor fazlası aşağı iniyor, burada Harran'da da var, bir buçuk, iki metre altında tamamen tuzlu, kireçli bir tabaka var.. Aynı durum Suriye'de de var, Irak'ta da var. Harran Ovasının şansı, bundan sonra bilimsel olarak sunalacak olmasıdır.. Talihimiz bugüne kadar sulayamamamızdadır.

Bakın, Türkiye'nin en eski sulaması Çumra sulamasıdır.. Kimin aklına gelmiş diyeceksiniz, şöyle olmuş. Almanlar bindokuzyüzonlarda Bağdat demiryolunu yaparken, biz şu demiryolunu yaparken Çumra Ovasını da sulayalım demişler ne çakallık düşündülerse, Osmanlı da sulayın demiş!. Kanallar açılmış falan.. Şimdi Çumra'ya gidin, nereye geldik diye şaşınrsınız. Tamamen tuzlu bir arazi, tamamen... İşte yanlış sulamanın sonucudur bu!. Yani, şimdi biz diyoruz ki Suriye ve Irak'a, bırakın miktar üzerinde anlaşmayı, artık topraklanmızı bilimsel olarak sulamanın zamanı gelmiştir, burada büyük kayıplar var.. Onun için biz Türkiye güneydoğudaki sulanabilir arazileri, Suriye'deki sulanabilir arazileri, Irak'taki sulanabilir arazileri bilimsel olarak nasıl sulanz, önce bunun anlaşmasını yapalım, göreceksiniz ki, bu Fırat'ın suyu daha çok araziyi sulamaya yeter!. Bu zamana kadar olduğu gibi al sana su istediğin gibi arazine sal dersen belki Türkiye'ye de yetmez, Suriye'ye de, Irak'a da.. Biz, çok akıllıca, gerçekten bilimsel bir öneride bulunuyoruz, fakat karşı taraf buna razı olmuyor, dolayısıyla anlaşma olmadan da bu sürüp gidiyor, ama çok şükür ki Atatürk Barajı yapılmıştır, Fırat'ın suyu Harran Ovasını ve de

pompaj yapabilirsek çok daha geniş ovaları sulama olanağını bize bahşetmiştir.

Dicle'ye gelinceee.. Irak'ı asıl ilgilendiren malum Dicle'dir. Dicle'nin üzerinde Kral Kızı, Batman, Dicle, bir daha var, inşa halinde dört baraj var, 1985'lerde ihale edilmiş, ama bu barajların ne zaman biteceğini kimse bilmiyor!. Parasal sorunların yanı sıra terör belası geldi, böylelikle Dicle'nin suyunun kısıtlanması, böylelikle Irak'ın bundan zarar görmesi gibi bir durum yok.. Dicle'nin suyu da az değildir Fırat'ın adı çıkmış, ama Dicle'nin suyu da üçte iki mertebesindedir, sanırım debisi 600 metreküp saniyedir ortalama Fırat 900'dür."

Merakı Salt Rakam Değil

Erdoğan Bayındır bir teknik adam, rakam adamı. Hayır, eşi az bulunur bir sanatsever.. Okuma hastası.. Yeşilcidir, çevrecidir.

İşverenler, kendi keselerinden, istediğiniz kadar harcayın demişler ya, Allahını seven tutmasın!. Herkesin, başta inşaatta çalışanların elbette, faydasına sunar beş bin cilttlik bir kitaplık, her konuda kitaplar.. Yılda iki üç kez tiyatro grupları şantiyenin konuklarıdır.. Köylere camiler.. Köylere okullar.. Yollar.. Şanlıurfa Güzel Sanatlar Galerisine en hasındarı citlerle resim kitapları.. İşverenlerin, "yararlı olacak ne varsa yapın yörenizdeki insanlara" buyruğu sekiz yıl içinde en hasından yaşama geçirilir.. Dikilen ağaçların sayısını Erdoğan da anımsayamıyor, yöreleri bir ağaç cennetidir, evet bunun adı ağaçlık değil, resmen ve de alenen "orman"dır.. Ki, Orman Bakanlığının dikmesi gereken ağaçlardan kat kat fazladır Erdoğan'ın önderliğinde dikilen ağaçlar.. Sahi Orman Bakanlığı diye bir bakanlığımız vardı değil mi? Gelin görün ki Atatürk Barajı yöresinde Orman Bakanlığı diye bir bakanlık yoktur, bu ise utanç verici bir durumdur.. Erdoğan'ın ulaşamadığı tepeler keldir, yeşilsiz, bozumsu, o kel tepeler utanç tepeleridir..

Baktıkça utandım, acep başka utanan çıkarm'ola?

Saatler süren baldan tatlı, insanı heyecanlandıran, umutlandıran, kıvançlayan, geleceğe umutla baktıran hemi farz, hemi dü sennet olan söyleşimizin minicik özeti bu kadar. Atatürk Barajının böylesine onurla bitirilmesinde, bitmesinde gerçekten talih de rol oynamıştır "Türlü-çeşitli" ben bir başkasını ekliyorum yalansız dolansız ve de içten, bir talihi de Erdoğan Bayındır'dır, Nazım'a uyup bunu yüzüne karşı söyleyemedim, buradan söylüyorum ve Erdoğan Bayındır'ın buraya bir heykeli dikilmelidir, emeği geçen yapımcılar adına, tüm emekçiler adına, tüm mühendisler, mimarlar adına emeği geçen herkesin, ama herkesin adına..

"Bugün Bana Yarın Sana"

Şanlıurfa mezar taşlarının çoğunda "Bugün bana yarın sana" yazar.. Yitirdiğim dostlarımın, sevdiklerimin mezarlarını ziyaret ettim.. Sazcı Aziz Çekirge reyhan çiçeğini çok severdi.. Mezar taşına kazımışlar ki: "Reyhan Ektim Duvara / Kimsem Yokki Suvara / Ben Küçük Yarim Küçük / Ancak Mevlâm Suvara" .. O güzel ses, o güzel insan Tenekeci Mahmut Güzelgöz de bizi terk edeneler arasında, Ona da merhaba dedim.. Ver elini Kısas beldesi. "Urfa Canavar" dedikleri Cafer Kaya, evlerine yakın bir tarlada tek başına yatıyor mermer mezarlığında.. "Yirmibir vilayet hapis dolaştım / Nice engeleri çiğneyip aştım / Demir parmaklıklan keserek kaçtım / Namus yarasıdır yanının adı / Kalmadı dünyanın lezzeti tadı / Fatiha.. Kemal Yahya oğlu Cafer Kaya D. 1952 Ö. 23.8.1991."

Eski Dostlar..

Dost.. Dost..

Ne güzel, ne hoş bir sözcüktür bu.. Dost.. İnsanın ağzı

doluyor dost derken.. Halk şiirinde, halk türküsünde, özellikle Alevi-Bektaşi deyişlerinde ne boldur. Türkülerde en candan, en içten, en yalansız, dolansız "dost" diyen halk ozanı Âşık Feyzullah Çınar'dı, otuz yıla yakın gözlemledim bunu.. Sevdiğin, inandığın, güvendiğin, acılarını, kıvançlarını üleştiğin insan.. Böyle bir dostluk da çarşıda pazarda satılmaz ki.. Ağulardan süzülür, yıllanır, zenginleşir, ayrı düşersen hep duyarsın özlemini ararsın, ne güzeldir dost zengini olmak, olabilmek..

Onları aramak, onları bulmak, kucaklaşmak, kimi zaman gözleri buğulandıran..

Korkarım ilkin, lafı dolandırıp sorarım, bazı şeylere kendimi alıştırarak!

Sami'yi de böyle sordum.. Bi güzel insan da eski kitapçı gazete bayii Sami Barlas'tır.. Kaç kez andım yazı dizimde.. Sanırım bin yaşında.. Sağ mıdır, diyemezsiniz.. İçiniz bi hoş olur.. Sorarsınız, "ne yapıyor?" Eğer göçmediyse dostlarını geride bırakıp yanıt hemen gelir, "Eydir, sağdir çok şükür.." Ya da bir an sessizlik olur, anlarsınız, yüreğinizden bişeyler kopar.. "Sen sağolasen, ölmiştir!." gibilerine.

Sami Barlas'la kavuştuk, yine yıllar sonra..

Urfa'nın o camın evlerinin dizilendiği daracık, dolambaçlı sokaklarda Urfa'nın yöresel oyunlarını en güzel oynayan, herkesin yardımına koşan bir hizmette bulunmak, bulunabilmek için etrafınızda her daim pervane gibi dönen "kadim dostum" İsa Barak'ın evini arıyoruz.. Yanıtı almıştım, yeminli!. Sorduğum kişi "Valla eydir" demiştir.. Ve pat diye çıktı karşıma!. Ak sakallı bir adam.. Kolay mı tanımak? "İsa Barak merhaba." Bir an duraksadı ve kollarımız kavuştu, gözlerde mi? Gözlerde kıvanç damlaları.

özlem giderdik.. Bir gece önce Şanlıurfa halk oyunlarını izlemiştik bir törende.. İçim burkuldu.. Yozlaşmadır bunun nedeni.. "İsa" deyip buyrukladım:

"Bu işe el atasen, ne biliyorsan hepsini en hasından öğret, Urfa'yı, Urfalını seviyorsan ki elbette seversin.."

"Başım gözzüm üstüne.."

Tek yanıtı bu oldu.

İçim rahatladı.

İşi sağlama bağlamak için ertesi günü, bu işlere önem veren Vali Akbulut'la tanıştırdım İsa'yı..

"Baldıcan"

Ta kuşluk zamanı bir patlıcan köz kokusu sarar Şanlıurfa'yı.. Daha önce, yani sabahın köründe, eline üç beş yeşil biber alan dizilenir fırınların kapılarına.. Biberler hemen közlenir fırında, bir ekmekle verilir sahibine, alan hızla uzaklaşır, közlenmiş biberle taze ekmeğini yiyerek.. Tıpkı Diyarbakırlı tıpkı Hataylı.. Samandağlı gibi Şanlıurfalı da "Baldırcan"sız edemez, bu yerin insanları, resmen ve alenen birer patlıcan bağımlısıdır!.

Hep şunu merak etmişimdir, şu güzelim Urfalılar nasıl oldu da patlıcanlı baklava yapmayı akıl edemediler?

"Peki Neden Gazipaşa?"

Zaten hep sorarlar, "madem bu kadar çok seviyorsunuz Urfamızı, neden Gazipaşa'ya demir attınız?" Şanlıurfa radyo ve televizyonlarında da haklı olarak ardı ardına bu soruyu yönettiler.

"Tam yeri ve sırası.. Bre kardeşim eğer öyle yapsaydım.. Burada, en sevdiğim bostana salatasını.. Patlıcankebabını.. Sabah gün doğarken Balıklıgöl yöresinde cartlakkebabı yemekten, ardından mercimek çorbasını içmekten.. Çorba, ama ne çorba.. Hele üzerine mis kibi Urfa yağını caş diye dökerler ya toz naneyi hafifçe yakıp.. Elimde kameralar sokak sokak dolaşıp fotoğraf ve

film çekmekten.. Akşamları sıra gecelerine gitmekten.. En önemli binlerce kitabını kendi adını taşıyan kitaplığa bağışlayan kadim dostum Prof. Dr. Abdülkadir Karahan'ın kitaplığına bağımlı kalmaktan.. Harran Ovasında bıkmadan usanmadan, yıllardır olduğu gibi bıkmadan usanmadan deli danalar gibi dolaşmaktan.. Aziz Çekirge'nin, Mahmut Güzelgöz'ün oğullarının sazlarını seslerini dinlemekten ve daha yüzlerce nedenden, vakit bulup yapmak isteyip de yapamadığım resimleri yapmak, yazmak isteyip de yazamadığım yazıları ne zaman ve nasıl hayata geçirebilecektim eğer buraya demirleseydim? Gazipaya'da günde deliksiz on saat çalışıyoruz, çalışıyoruz da gün yine yetmiyor, tamam mı?"

Kardeşlik Günü

20 Ekim 1993.. Şanlıurfa'da "Kardeşlik Günü" var. Çok hoştu Şanlıurfalılarla omuz omza el ele yürümek Valilik önünden Balıklıgöle kadar.. Coşkuluydu "Dostluk ve Kardeşlik Yürüyüşü".. Hoştu halk konserlerinde halk oyunları gösterilerinde bulunmak. DSİ Konferans Salonunda Harran Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sermet Armağan'ın yönettiği ve şair M. Atilla Maraş edebiyatçı Adil Saraç, Sanat Tarihçisi A. Cihat Kürkçüoğlu, Müzikolog Mehmet Özbek'in katıldığı "Şanlıurfa'da Şiir, Edebiyat, Mimari ve Halk Müziği ile Bunların Geleceği" konulu panelde bulunmak, bir başka gün sabah sabah seksen yaşına rağmen akıl almaz bir yemek sevdalısı da olan Karahanı Hocanın "Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Güneydoğu Anadolu ve Şanlıurfa'nın Tarih, Kültür, Edebiyat" konulu konuşmasını dinlemek ve en güzeli Şanlıurfa'da olmak, hele hele Valilik Konukevinde konaklamak. Hele hele halis bir Şanlıurfalı Sabri Kürkçüoğlu arkadaşın unutulmaz ilgi ve sevgisiyle olmak. Sabri Kükçüoğlu'nun, altı ay arayla iki kez yaptığım Şanlıurfa gezilerimde gösterdiği o, Şanlıurfalılara has dostluğunu elbette unutamam, bunun adı

"vefa"dır, o candan, o yalansız, dolansız ilgi ve dostluklarıyla en güzel vefa örneğini göstermişlerdir, bu unutulur mu?

Efil efil fesleğen kokan, o daracık Şanlıurfa sokakları.. Ara sokaklarda, nesilleri giderek tükenen el dokuma tezgâhlarının tıkırdadığı işleklerden çıkan ipek işlerini seyretmek ne hoştu?

Gazipaşa'daki evimizin bahçesine dikmek için fesleğen tohumları toplamak, gül çelikleri kesmek ne güzeldi. Şanlıurfada.. O tadı doyumsuz bostana salatası için nar pekmezi almak ve katıksız Urfa peyniri..

Kırık yıldır derlediğim türkü bandlarını, kasetlerini, burayla ilgili yazdığım kitapları, çektiğim fotoğrafları, süper 8 renkli ve sesli filmleri gönül rahatlığıyla ŞURKAV'a bağışlamak ne güzeldi. Şanlıurfa'da..

Cumhurbaşkanı demirel, Ankara Resim Heykel Müzesine açtığımız sergide en çok Harran tablolarım üzerinde durdu, Şanlıurfa tünellerinden yakınca "Akacak.. Akacak" dedi. (Fotoğraf: İbrahim Demirel)

O güzelim ceylanlar ki, Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliğinde özel korumaya alınmakla sayıları neredeyse iki bine ulaşıyor, bahçemizdeki özel bölümde de üremeye devam ediyorlar. 3 Haziran 1993'te saat dokuza doğru bir dişi torunumuz oldu. O torun, 6 Haziran 1994'te bize bir erkek torun getirdi! İlk ana 19 Mayıs 1994'te sabah beşte ikiz doğurdu. Birinin adını 19, diğerinin adını Mayıs koyduk. Ne ki 19, özel bölümden dışarı çıktı, tutup yerine koydum, başka çarem yoktu!.

Insan Kokusu

Ana, insan kokusunu maalesef almıştı. Yol arkadaşımın dediği "öyle bir nazlıdır ki, tıpkı medeni gibi.." Çok nazlıdır ceylanlar, o benim elimin insan kokusu yüzünden dışladı yavruyu, emzirmedi!. Zaten ikiz olduklarından biraz da ufak doğmuşlardı.. Annelerinin memelerine zor ulaşıyorlardı, duvar dibine yatıp kaldılar. Ha bugün, ha yarın emzirir diye bekledik merakla, gece gündüz gözledik, kimi zaman emzirir gibi oluyordu ama nafile, ikisini de dışladı ve on gün sonra ardı ardına öldüler, biberonla beslememiz de yarar sağlamadı.

6 Haziranda doğanı tutup sevebiliyoruz, doğduktan beş altı gün geçmeden insan kokusu almamalı, biz yirmi gün bekledik, arasıra biberonla keçi sütü veriyoruz alıştırmak için, bizi de ana bellesin diye..

"Şanlıurfalı" ki, ona kısaca "Urfalı" diyoruz kendileri siyah beyaz bir tavşandır kırk günde bir, bize beş torun veriyor!

"Bu Bir Eminedir"

Ankaralı siyah beyaz tavşanı, el kadardı Ankara'dan aldık, özel kafesinde besleyip kocaman ettik, el bebek gül bebek. Evin bir parçası oluverdi. İngiltere'den, yurtlarından usanıp Gazipaşa'ya

yerleşen İngiliz dostlarımız tavşan da besleyip sattılar, geçimlerini sağladılar!

"Konrad" dedim, "şu Ankaralının cinsiyeti ne?"

Baktı, düşündü ve yanıtı yapıştırdı:

"Bu bir Emine'dir!."

Dişi diyemediği için o an, çaresini buluvermişti... Bu bir Emine'dir ve Ankaralının adı Emine kaldı!.

Samandağlılar

"Samandağlılar" bir çift tavustur. Samandağlı kadim dostumuz Zeybekoğlu'nun armağanıdır. Üç yıl bekledik torunlarımız olsun deyu!. Olmadı!. Her yem verişte kahrediyordum, dişi bir aydan fazla kayboldu ve bir gün arkasında iki torunla arzı endam eyledi! Erkeğin başından kuyruğuna uzunluğu iki buçuk metreyi buldu, ah kendi gibi sesi de güzel olaydı ya!.

Şanlıurfa'dan aldığım fesleğen tohumları fışkırdı topraktan, yeşile durdular, sonra ak ak çiçeğe.. Şanlıurfalı gül kalemleri kökleşti bahçenin çeşitli yerlerine diktim, allı pembeli çiçeğe durdular..

Sık sık bostana salatası yapıyoruz.. Kasetçalarda Şanlıurfa hoyratları dinliyorum resim yaparken, yazı yazarken, hele hele Kılıçlı makamından türküler! Denizkenan Gazipaşa'da, Şanlıurfa'yı yaşamak –biraz komik de olsa yetinmeye– özlem gidermeye çalışıyorum.

Bir mısra düzeyim bir şiirden esinlenip:

"Ben Urfa'da değilem

Urfa benim gönlümde"

Gariboğlu'nun bir deyişinin şimdi tam yeri ve sırasıdır:

"Ne kadar çok otursak

Sonu gitmektir

Dostlar sefa ile gönderin bizi"

Öyle yapmışlardı..

Barajlar.. Barajlar.. Üniversiteler.. Fakülteler.. Uçak alanı gibi asfalt yollar. Çelik direkler enerji taşıyan.. Telefon direkleri taaa köylere kadar uzanan, ayda yılda bir çalışsa da varsın olsun.. Köylerde biçki dikiş kursları.. Köylerde doğumevleri, ebesi olmayan, ama varsın olsun.. Fışkıran, bereket saçan artezyenler, kırk yıl öncesi gibi su için, bir yudum su için birbirine giren insanlar.. Su var, dışarı çıkartacak motoru mazotsuz!. Varsın olsun..

"Şu Atatürk Barajı bitecektir, derdimiz de bitecektir, buna inanıyoruz, buna güveniyoruz.."

Bu umudu.. bu güveni.. Bu inancı yok edecek her şeye lanet olsun..

Kırk yıldır. usanmadan, bıkmadan söyledim, yazdım.. Gün gelecek benim yazdığım yazıları artık kimse yazamaycak!. Gün gelecek benim çektiğim o insanı kahreden fotoğrafları kimse çekemeycek!. Ve gün gelecek o yaptığım tabloları kimse yapamayacak!

Onlar mı?

Onlar ne mi yapacak? Onlar, kocaman alanlardan kalkan kocaman kocaman uçak kuşlarının fotoğrafını çekecek GAP'ın ürünlerini yedi düvele taşıyan.. Onlar masmavi havuzlarda yüzen oynaşan bebelerin fotoğrafını çekecekler.. Onlar, filinta endam kızların,delikanlıların fotoğrafını çekecekler.. Onlar, doğumevlerinde analarının, ak sütü gibi beyaz çarşaflar içinde yeni bebeler getirmiş anaların fotoğraflarını çekecekler, analar ki, o

40 Yıl Önce...Urfa, Ceylanpınar..

41 Yıl Sonra.. Gazipaşa (Antalya)..

zaman artık ellerinde, yüzlerinde dövmeler de olmayan.. Hiçbir ana doğuma giderken katır sırtında, eşek sırtında, traktör naylonunda ölmeyecek..

Suyu, yeşili gören ceylanlar, yine pasaportsuz pasavansız bu topraklara dönecekler.. Toprak anlaşmazlığı yüzünden, su yüzünden artık insanlar birbirlerini öldürmeyecek..

Elektrikli trenler havayı kirletmeden yollarına düşecek Şanlıurfa'dan.. Gökten gidenler salt yeşil görecek.. Cetvelle çizilmiş gibi su kanalları.. Su kanaletleri.. O yeşiller içinde insanlar gibi sağlıklı hayvan sürüleri otlayacak.. Kim bilir belki de artık o insanın içini buran, kahreden hoyratlar da çığrılmayacak eller çenelere atılıp!. O ters dönmüş arı kovanına benzeyen Harran'ın cânım evleri korumaya alınacak.Belki, belki değil elbette, ben olmayacağım o zamanlar..

Nazım Ustanın dediği gibi "Yaman meraklanırım olacaklardan.. Seksenbeş çok mu?"

Seksenbeşime daha onbeş yıl var..

Kırk yılda nereye geldik, nasıl geldik bunu adım gibi biliyorum ve olacakları da, gerisi mi? Gerisi umurumda bile değil.. O güzel olacakları şimdiden yaşıyorum ki, adam olana yeter de artar.

Şanlıurfa gerilerde kalırken hep bunları düşündüm..

Tüm dostlarla kucaklaştım.

"Gidip de gelmemek / Gelipde bulmamak var"ı aklımdan hiç çıkarmam ki..

Gerçeğe hû....

SONSÖZ

HER EVE LAZIM: BOSTANA

İÇİNDEKİLER: (İki kişilik) irice 2 domates, 2 acı yeşil biber, 1 kuru soğan, yarım demet maydanoz, 2 yemek kaşığı zehir zıkkım Ş. Urfa pulbiberi, zamanıysa 3-4 dal pirpirim (semizotu), zamanıysa, yarım, ayıklanmış nar tanesi. Yarım bardak nar ekşisi ya da koruk suyu. 3-5 tane taze nane yaprağı, 1 salatalık. (Bazı Urfalılar bu son ikisine şiddetle karşı çıksalar da bakmayın, bendeniz böylesini çok seviyorum).

YAPILIŞI: Maydanoz, kuru soğan, yeşil biber, salatalık, Ş.Urfalıların deyimiyle "Sinek ya da kalebek

kanadı inceliğinde" iyice, ama iyice kıyılır. Domateslerin kabuğu soyulur, ya elle sıkılır ya da rendeden geçirilir, bunlara tuz, acı pulbiber, nar ekşisi ya da koruk suyu eklenir, temiz ellerle bir güzel ezilir. Ardından semizotu ve nane yaprakları eklenir, kibarca biraz karştırılır. İsterseniz, salatayı koyacağınız kâseye birkaç parça buz da atabilirsiniz, zamanıysa ayıkladığınız yarım narın tanelerini serpiştirirsiniz.

Afiyet olsun.

Yapıp da yiyeceklerin DİKKATİNE:

Muhakkak kaşıkla tıkınınız efendim.

F.O

GELİN CANLAR
BİR OLALIM

BİLMEYENLER BİLSİN BENİ
BEN ALİYİM ALİ BENİM
BİLMEYENE SÖYLÜYORUM
BEN ALİYİM ALİ BENİM.

"Şu gurbetin bitmez derdi çilesi
Yadellerde yavrularım acısı
Yüreğimde yanar vatan hasreti
Şu Almanya yüreğime dert oldu!."

KÖLN

"Keyfete hoşe Sabire Ano?"

Fersiz değil, dostluk dolu, sevgi dolu ferli gözlerinin içi ışıldadı "Hoooşee " dedi, "Hoooşeee kurban, hoşe can, hoşe mihman.."

"Sabire Ano bağışla beni, sorması ayıp değilse, yaş kaç derim?"

Bir an düşündü, gitti gidebildiği kadar gerilere sanki:

"Var doksan beş."

"Oğlun Binali de yüz iki diyor ama?"

"Yüz iki? Doğridir belki.."

"Kaç yıl oldu gurbettesin, Almanya'da?"

"Yigirmi."

"Vatanı özlüyorsun değil mi?"

"Gider gelirem."

"Neyle, uçakla, arabayla?. Uçağı seviyor musun?"

"Severiiim.. Kimi uçakla, kimi araba, vatanı elbette özlerim.. Köyümü.. Kızım orada, oğullarım burada.. Torun mu? Torun var on üç.."

"Peki, bunlar?"

Sırtının arkasında cıvıldaşan iki dünya güzeli bebe cana çevirdi başını "Bunlar mı?" İkisini de kucakladı bağrına bastı:

"Bunlar, torunlarımın torunu!"

Şu Almanya

Şu Almanya, bizim de ekmek teknemiz oldu nerdeyse!., Neredeyse yılda iki sergi açar olduk Alman ellerinde!. Okuma günleri.. Konferanslar, paneller ol neden ver elini Alamanya..

Bitlis'te Beş Minare

Otuz mu, otuzbeş mi, anımsamıyorum artık, tüm anılar, tüm olanlar geride kaldı, hepsi üst üste çekilmiş fotoğraflara döndü, otuz mu, otuz beş yıl önce mi yolum yine Bitlis'e düşende, Avcılar Demeği İkinci Başkanı terzi Selahattin dostun dükkânına yıkılanda, gıtlama çaylan devirirken –zira çay ikramı on beş, yirmi bardaktır da!.– Selahattin hane halkımı sormuş, babamın öldüğünü, iki eczanenin de ağabeylerime geçtiğini anlatmış, "ya sen?" deyince "Kardeşlerde pişer, ellaaam bana da düşer" diyende Selahattin dost her zaman yaptığı gibi bir öyküyle durumu açığa çıkarmıştı!.

"Bir padişah var imiş, üç de oğlu.. Günü gelende, padişah ölüm döşeğine uzanmış, el etmiş yanındakilere, vasiyette bulunmuş, sen büyük oğul demiş, hanlarım, hamamlarım, kervansaraylarım senin! Sen ortanca oğul, tüm para servetim sana, hepsi sana!. Son küçük oğul, can oğul, sen de ayağına bir demir çank alasın eline bir asa, var dolaş her gittiğin yerde kendine bir yurt edin, ev edin.. Öyle

olmuş, küçük oğul düşmüş yollara, gide gide bir yere varmış, selamlaşmış.. Sormuşlar, kimsin, nicesin? Anlatmış.. Duygulanmışlar, küçük oğlanı evlerinde mihman etmişler, yedirmişler, içirmişler, günü gelende küçük oğul izin istemiş, helalleşmişler, bilesin demişler, ne zaman yolun buralara düşerse aha işte tüm evleri kendi evin bil! Küçük oğul, yıllarca dolaşıp durmuş her gittiği yerde evler edinmiş ve elbette dostlar.. Zaten dost demek ev demek, açılan kapı demek. Yani diyeceğim Fikret can, sen şimdi bu duruma göre, padişahın küçük oğlusun!."

Padişahın Küçük Oğlu Fikret

Her şey Terzi Selahattin canın dediği gibi oldu, ne ki ayağımda demir çarık değil, bildiğimiz papuçlar, çizmeler, makosenler, elimde asa değil, kalem kâğıt, fotoğraf makinesi ve sonraları büyüklü küçüklü ses alma araçları oldu.. Dünyanın yedi iklim dört köşesini dolanıp durdum, her gittiğim yerde gavuru müslümanı dostlarım ve evlerim oldu; dil, din, ırk, mezhep , renk, kadın erkek ayrımı yapmadan onların evleri de benim evim, bizim evimiz oldu, bizimki de onların. Yıllardır bu minval üzerine geçinip gidiyoruz. dostça, kardeşçe, barış içinde, sevgi yiyip sevgi içere'

Bir Ali Aşkıyla Başedemezken
Nereden Çıkıyor Bu "Binali"ler?

Köln ve Çevresi Alevi Kültür Merkezinden bir çağrı gelir ve de uçak biletleri, Alevi Kültür Günlerinin ikincisinde konuşma yapmanız istenir ve kendinizi beş bine yakın canın bulunduğu Köln-Deutz Sporthalle'de bulursunuz, yanımızda dostlar vardır, Nejat Birdoğan, Rıza Zelyut, Musa Ağacık ve solakların en güzeli en hası Arif Sağ.. Yavuz Top, hoşsesli Canan Başkaya, Sebahat Akkiraz, Mahmut Demir taa Paris'ten gelmiş. Saz çalan, deyiş söyleyen Fransız eşi Franceuis'la ve daha niceleri.. O beş bin için

de sanırım iki sünni var, ben eşim Filiz!. Bu bir Alevi-Bektaşi hoşgörüsüdür. Sünni Fikret, yani padişahın üçüncü oğlu Alevilere Aleviliği, Bektaşiliği anlatacak, buyrun bakalım erenler sofrasına!. Unutulmaz beş gün beş gece.. Beş bine yakın yeni yürek, yeni dostlar, yeni evler cabasıdır.

Binali Gülçiçek'i burada tanıdım.

Dünya Küçük

Düsseldorf havaalanında karşılanacaksınız, kim karşılayacak belli değil!.

Hayret, hayret ki bin hayret!. Alman polisi, Alman gümrükçüsü gülücükler dağıtır, pasaportunuzu uzaktan gösterir kendinizi dışarda bulursunuz ve dışarda kırk yıllık bir dost bulursunuz sevecen bakışlı, Maraşlı Perçenek köyünden Alevi Halk ozanı Mahzuni Şerif'in can yoldaşı Sünni ozan Osman Dağlı, bu bir rüya mıdır? Değildir, neden olsun Osman sarılır boynunuza son görüşten belki yirmi yıl geçmiştir, özlem gözlerde damla olur, birikir, birikir, elin Alamanı ne bilsin bunu, bu dostluğu, yadırgı yadırgı bakarlar. Ve o toplum içinde sünni ve de adı Osman olan bu canın nasıl saygın bir yeri olduğunu yadırgamazsınız bu bir Alevi-Bektaşi hoşgörüsüdür bizim Osman sanki bir dede!.

Insan Dediğin Kuş Misali

Atladın mı Antalya'dan uçağa, iki saat kırk dakika sonra Köln-Bonn havalimanında sizi bekleyenlerin boyunlarına sarılırsınız, bu geliş Köln serginiz içindir açılışta nice canlar cem eylemiştir, sergi bahane, maksat hasret gidirmek ve Binali Gülçiçek, sizi kapar arabasıyla, BMW!. Sonra modern bir site, pırıl pırıl asfalt yollar, ağaçlar, çiçekler, alınsın diye -o gün toplama günüdür- bırakılan koltuklar, kanapeler, eski TV'ler, radyolar, halılar, kimi yerde

çamaşır makineleri buzdolaplan!. Zira yenileri alınmıştır burada mukim Türkler tarafından, bu nedenle eskilerin hükmü yoktur gayn!. Asansör üçüncü katta durur, papuçlannızı çıkanrsınız kapıda, ev mi tam bir cümbüş!. Duvarlarda büyük resimler.. Atatürk.. Hz. Ali ve Uğur Mumcu.. Bayanlar, baylar, çocuklar, illa onlar.. Ceylan yavrusu sürüdür bu.. Mutfaktan memleket tereyağının hoş kokusu uzanır burnunuza ve et..

Ve muhabbetin gözüne gözüne vurursunuz.. 102 yaşlı Sabire Ananın ellerini öpmek istersiniz, o sizden tez davranır kapar elinizi dudaklanna götürür öper sonra gözlerinize kondurur dudaklannı, töre budur da..

Sıvas Ellerinden Kölün Kentine

Burada ona "Ali Rıza Gülçiçek" diyorlar, yanındakiler de "Binali".. Binhali Sıvas'ın İmranlı ilçesinin Karacaören köyünden kopar gelir 1969'da inşaat sektöründe ter akıtır, emek satar ve ardından Alman Sendikalar Birliğine bağlı Yabancı Konutlar Sitesine yönetici olur ve halen bu işi sürdürmededir. 1972 yılında Sosyal Demokrat Parti'ye (SPD) girer ve girişinden bu yana da partinin çeşitli kurumlarında aktif politika yapar. SPD Köln Yönetim Kurulu üyesidir. Yetmez, İl Kurultay Delegesidir. Yetmez, son olarak Federal SPD Kurultay delegeliğine seçilir. Yetmez, Köln Şehir Meclisinin Eğitim İşleri Komisyonu üyesidir aynı zamanda.. Yetmez, Sosyal İşler, Kültür İşleri ve Genel Yönetim Komisyonlan Çalışma Grubu üyesidir.

1984 yılından bu yana Köln'de seçimi yapılan Yabancılar Meclisinin ikinci Dönem Seçimlerini kazanmıştır, yetmez aynca Köln'de dört derneğin Genel Başkanıdır! Köln ve Çevresi Alevi Kültür Merkezi, Türk-Alman Dostluk Derneği, Çokuluslu Kültür Derneği ve Türk-Alman Kültürel Merkezi başkanlıklan! Üstelik sendikacıdır ve bir dizi çalışma komiteleri üyeliği!.

Binali, geldiğinden bu yana çalışan eşinden dört çocuklu. İki kızı evli, onlardan ikişer torun sahibi. Bir kızı üniversitede okuyor, diğeri lise ikide..

Babası 1963'ten beri Almanya'da, emekli ve 62 yaşında annesi de 1964'te gelir Sıvas ellerinden "Kölün" şehrine.. Ve Babaanne Sabire Hatun ise başlannda.. Yaşı üzerinde tartışmalar var, 102 mi, 103 mü? Çıkılamadı içinden! Binali'nin diğer kardeşleri de Almanya'da, Köln'de. Yedi kardeşin işi gücü var, halliceler mark bastıran, mark devşiren!.

Site sanki Sıvas'ın İmranlı İlçesi ya da ona bağlı Karacaören köyü.. Köln havalimanına üç kilometre uzaklıktaki bu modem ve yeni yapılarda elliye yakın, hısım, akraba, aile var!. Site iki bin hanelik!. Ve burada tabii Alman aileler de oturuyor, çoğu Alevi olan Türklerle sızıltısız dınltısız bir komşuluk bir birliktelik yaşanıyor.. Bizim Binali, Sıvaslı Binali 1984-1989 dönemlerinde Alman evlerini de tek tek gezerek SPD'li partidaşlanna oy toplamış.

Binali Oy Toplar – Almanlar Seçilir!

Binali oy toplamaktan başka ne yapsın? Zira seçme seçilme haklan yok ki!.

1994'te Köln'de yerel yönetim seçimleri yapılacak, şimdi bizim Alevi Binali'ye korkunç bir baskı var, illa Alman vatandaşlığına geç, Köln İl Genel Meclisine seçilebilirsin..

"Peki Binali, açık söyle, bunu kabullenecek misin?"

"Bakın, benim kişi olarak, tek başıma seçme ve seçilme hakkına kavuşmamı, bunu ret de etmem doğru bir davranış olmaz.. Ne zaman ki Almanya'daki tüm yabancılar bu hakkı elde ederlerse o zaman gönül rahatlığıyla bu hakkımı kullanınm.."

"Ali sofrası" kuruldu, cem olduk, demler sunuldu.. Baba Gülçiçek sazı döşüne astı.

Bir hüzünlü ses, rakı kokusunu da bastırdı:

"Yıkılası şu gurbette dururum

Gurbet bana, ben gurbete alıştım."

"GELİN CANLAR BİR OLALIM" MI YOKSA "GELİN CANLAR BİR OLMAYALIM MI?"

Sıvas ellerinden "Almanya" ellerine göçüş, inşaat sektöründe alınteri akıtma, sonra yöneticilikler ve politika.. Bu uğraşlar içinde, inancına pek zaman ayıramamış bizim Binali Gülçiçek..

"... Alevilikle 1991'den bu yana ciddi olarak ilgilenmeye başladım, daha doğrusu bu tarihe kadar ilgisizdim, yetmediii üstelik ilgi duyanları da yadırgıyordum.. Ama günün birinde bir gerçekle karşı karşıya kaldım 1972 yılından itibaren Köln'de solcu, gerici, faşist şu bu ayrımı yapmadan her kesimden, her görüşten insanlarımızla sosyal ilişkilerimi sürdürüyordum ve binlerce ailenin konut sorunlarının çözülmesine yardımcı oldum, katkıda bulundum ve Alevi olduğumu demokrat bir solcu olduğumu da hiçbir zaman saklamadım, söyledim açık açık, benden kaçmadılar, çekinmediler, kınamadılar.. Özellikle Sünni inançlı yurtdaşlarımız, arkadaşlarımız.. Yıllar içinde tanık olduk ki Alevilik konusunda asırlardır süregelen önyargılar, yanlış bilgilendirmeler, sürtünmelerin muhakkak giderilmesi gerekiyordu. Alevilerin gerçek yönünü, anlamını buradaki insanlara anlatmak zorunluğunu hissetmiştim, her iki kesim arasındaki tatsızlıkları ortadan kaldırmaya büyük özen gösterme zorunluluğu duydum, bu nedenle Alevi Kültür Merkezini kurdum, uğraşlarıma bir yenisi eklenmişti. Bu iş, yoğun, ciddi bir çalışmayı gerektiriyordu.

1990 yılından bu yana Almanya'da federasyon haline gelmiş 30-40 dernek var. Bu federasyona bağlı derneklerin dışında Köln, Hamburg, Berlin, Hanofer gibi büyük kentlerde olan bu dernekler bu federasyon içinde yerlerini almadılar bu da bazı farklılıklar yaratıyor, çünkü federasyon bizim anlayışımıza göre çok daha tutucu bir yöntemle savunuyor Aleviliği, yani Alevilik İslamın özü ve buna benzer bir dizi görüşler ve yöntemler. Oysa biz diyoruz ki

Alevilik bir yaşam biçimidir. Bir kültürdür ve bu kültürü geliştirmek, yaşatmak gerekir, bizler bu yönden farklı görüş ve düşüncelere sahibiz ol nedenle başta Köln, Berlin, Hamburg gibi büyük kentlerde ayrı bir çalışma kurulu oluşturarak uğraş veriyoruz, bazı birliktelikler oluyor. Biz, cem dediğimiz zaman bizim cemimize Sünniler de girmeli diyoruz, bizim cemimizde kadınlarımız erkeklerimiz ayrı oturmasınlar diyoruz.. Federasyonun görüşü bu açılardan bize ters geliyor, daha kapalı bir toplum anlayışı taşıdıklan için anlaşamıyoruz. Bu, salt burada değil, Türkiye'de de böyle... Orada da bir cem vakıf, bir Semah Vakfı oluşturulmuş, onlar da ayrı bir Alevilik savunuyorlar. Bu nedenle Türkiyemizdeki farklılıklar elbette buraya da yansıyor, aktarılıyor. Biz ülkemizdeki Semah Vakfına daha yakınız, onlarla çok ciddi ilişkilerimiz, çalışmalarımız var, daha akılcı, daha çağdaş, daha ileri ve elbette daha demokrat.

"Biricik Oğlumuz Murat'ın" Sünnet Düğünü

"Biricik Oğlumuz Murat'ın Sünnet töreninde sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyarız. Anası Fatma.... Babası Bayram... Tarih ve saat.. Yer: Alteshaym Rhone Str1 Corbaylar..."

Sünnet düğünü çağrısında "BİRİCİK" tükenmez kalemle kapatılmış, yetmemiş, üzerine beyaz bir kâğıt konmuş! Murat çocuk; Fatma bacıyla, Bayram canın oğulları, ne ki Bayram canın ölen eşinden otuz yaşlarında bir oğlu daha var.. Çağrıdaki bu "Biricik" sözcüğü gönül kırmış anlaşılan ve bu tatsız hata bu yolla düzeltilmiş! Büyük oğul, küçük Murat için koşturup durdu, sünnet düğünün her şeyiyle o uğraştı.. Sünnet düğününün yapıldığı yer, bir Alman iyiliksever bayanın kurduğu huzurevinin toplantı salonu.. Koskocaman, ağaçlar, çiçekler içinde pırıl pırıl bir yapı, her yanından temizlik fışkırıyor.. Anlaşıyan bu iyiliksever Alman hatun, toprağı bol ola, muhakkak Müslümandı.. Çünkü El nezafete minal

iman.. Temizlik imandan gelir, iman da salt biz sayın Müslümanlarda olduğundan buranın temizliğinin ana kaynağı da bu ellaaaam!.

Masalar dolusu bay bayan genç ihtiyar.. Çoluk çocuk, hele onlar hele onlar cıvıl cıvıl, koşturup duruyorlar neredeyse iki dönümlük salonda!. Karşıda bir sahne, en hasından ses iletme aygıtları, beş altı kişilik bir orkestra.. Üç video çekimcisi.. Masalarda kola türünden aklınıza ne gelirse var, leblebiler, fındıklar fıstıklar, dut kuruları, kayısı kuruları.. Beyaz smokinleri içinde bir delikanlı şarkılar, türküler söylüyor ve iki dakikada bir, yeni çıkan kasetinin reklamını yapıyor, ama dinleyen? işte o yok!. Herkes kendi dalgasında!.

Ali Rıza Gülçiçek'in emekli babası sıla özlemi, yurt özlemi dolu şiirler okuyor arada.. "Orada bir köy var uzakta.. Bu köy bizim köyümüzdür..."

Düğün müğün, insanlar yaşamasız, insanlar keyifsiz, yemek içmek bile keyifsiz, düğün evi değil, sanki ölü evi!. On beş, yirmi arası kızların giyimi Alman kızlarının giyiminden farksız, hepsi de ama hepsi de "kuaför"e gitmiş, orta yaşlılar takıp takıştırmış.. Beyaz smokinli delikanlı da işin farkında, ne söylese boş, en son moda türküyü, şarkıyı avazlasa bu Alevi toplumuna bişey diyemiyor ve onun da çaresini buluyor aklınca:

"Aliyi gördüm Aliyi..."

Bu yaşamasızlığı koca Ail de, Alilerin en hası, en güzeli de kurtaramıyor!. Öğreniyorum, delikanlı, Coşkun Sabah'ın hemşehrisiymiş, Mardinli..

Masamıza Saygılı kardeşler geliyor.. Necla Saygılı, ceylan gözlü bir hanım kız.. Bağlamayı kucağına almasın, avazladığı zaman insanı alıp götürüyor başka "âlem"lere.. Birkaç gece önce bir dost evinde, bir Ali sofrasında çalıp söylemiş kendimi zar zor tutmuş, sonunda patlamıştım:

"Kız yetti be, yetti!. Ben kör müyüm, sağır mıyım, kafasız mıyım, aptal mıyım be? Yürek diyorsun yüreğini gösteriyorsun.. Baş diyorsun başını gösteriyorsun!. Gök diyorsun göğü gösteriyorsun!. Zülüf diyor saçlarını gösteriyorsun.. Yetti be yetti, hay Zeki Müren'e, hel hele hay Emel Sayın denen hatuna!. Bak bacım ya işaretsiz çal söyle ya da halkı aptal sanan Emel Sayın ayağında devam et, ama ben yan odaya geçeyim, olur mu?"

Necla, can, bir an duraladı, yavaşça, utanarak, sıkılarak, "Bağışlayın hocam" dedi, sizin yanınızda bunu bir daha yapmayacağım..."

"Asıl sen beni bağışla, ama haksız mıyım?"

Necla, sazını döşüne bastı, harika bir gezintiden sonra o tadına doyumsuz sesiyle yürekten avazladı:

"Şu gurbetin derdi çilesi

Yadellerde yavruların acısı

Yüreğimde yanar vatan hasreti

Şu Almanya yüreğime dert oldu..."

Ali sofrasındaki o birbirinden güzel aşlar hüzünlendi, bardaklar, kadehler hüzünlendi, perdeler, halılar, masalar, iskemleler hüzünlendi ve sofra sakinleri bir başka can oldular..

"Sen getirdin yakın:ma ölümü

Sonumuz ölümdür ne hayaldesin?"

Necla yumulmuştu sazına.. *Ruhumda bir sıkıntı var/Gitsin diyom gitmiyor ki"*

Necla'nın, zaman zaman ağabey Saygılı'nın sazından, sesinden başka ses yoktu odada...

"Yıkılası şu gurbette dururum

Gurbet bana, ben gurbete alıştım.."

"Derdimi dökeyim bilmem kimlere / Başım alıp gidem nereye / Şu Almanya yüreğime dert oldu./

Gelin canlar gelin diyordu, Necla.. Baba Gülçiçek yazmış sözlerini, Hasret Gültekin de müziğini yapmış.. *"Gelin canlar birlik olalım / Birlik dünyasında geçip gidelim / İnsanı sevip kardeş olalım / Kardeşse bir demden içip gidelim / Hey dost hey dost hey dost içip gidelim."*

Güzel dilekler var türküde:

"Sömüren, sömürülen kalmasın yeter

Olmasın yeter

Zulum işkenceler kalmasın yeter

İnsan insanlıktan yozmasın yeter

İnsanlık yolunu açıp gidelim

Açıp gidelim...

Her yerde her çağda her doğan günde her doğan günde

Barışla sevgiyi dostlar cihanda

Yürekten yüreğe saçıp gidelim

Şu insanlık yolu bir hoşça yoldur

Halbuki bu dünya cennetir güldür

Dünyada gülleri biçip gidelim, hey dost biçip gidelim

Bir günlük dünyada sevip gülmeli

İnsan doğduk, insan geçip gidelim..."

.....

Sahneden, Saygılı kardeşleri çağırdılar.. Necla, ağabeyiyle masadan kalktı, utanarak sıkılarak yaklaştı, "Hocam" dedi, "sahnede elimi kolumu oynatabilir miyim?"

"İçinden geldiği gibi yap.."

Ve alkışla inletti koca salonu.. Alevi kızı Necla sahnedeydi, insanları kucaklıyordu kollarıyla, sesiyle; o suskun, o buruk insanlara bişeyler oldu, bu kendi sesleriydi, yalansız dolansız, anlatımsız bir coşku kapladı ortalığı ve semah çalınıyordu, yediden yetmişe semaha duruldu, "Hûşû" içinde, erkekli kadınlı... Semah, dini bir tapınmadır, yücelere ulaşmaktır, bir coşkudur, bir arınmadır semah..

Ne ki, ayrılık burada da patlayıvermiş Alevi toplumunda!. Gerçek İlim Dergisinden bir alıntı:

"Alevi toplumu düğün ve eğlence amacında yapılan semah gösterilerine karşı!

Alevi semah çeşitlerinin çeşitli sosyal etkinliklerde, yabancılara ve kendi toplumumuza tanıtılmasına taraftar olduklarını belirten birçok Alevi birliği yetkilileri ve Alevi vatandaşlar aynı zamanda düğün ve nişanlarda eğlence amacıyla semah dönülmesine karşı olduklarını, semahın yozlaştırılmasından endişe duyduklarını bildirdiler.

Semahın bir oyun olmadığını ve Alevi inancında önemli bir yeri olduğunu belirten yetkililer, "Birçok kişi semah oynayalım diye düğünlerde nişanlarda vs. birbirlerine hitap ediyorlar. Bu çok yanlış bir hitaptır. Semah oynanmaz, semah bir oyun değildir, semah dini bir ibadettir, semah seyir için, eğlence için değil, Hak aşkı için dönülür"dediler. Gerçek İlim Dergisi Redaksiyon Başkanı Muhsin Cevahir ise Hünkâr Bektaş Veli'nin:

"Haşa ki bizim SEMAH'ımız oyuncak değildir, ilahi bir aşktır, salıncak değildir..." sözlerini hatırlatarak bundan sonra daha dikkatli davranılması ve Alevilerin uygun olmayan yerlerde semah dönülmesine razı olmamalarını istedi."

- Peki, bu coşku nasıl engellenecek, Nazım Hikmet Ustanın deyimiyle "Yaman meraklanırım."

TÜRK TÜRKÜ SEVMİYOR
ALMAN NEDEN SEVSİN?

Antalya İli Alanya İlçesi bizim ışık komşumuzdur. Alanya Gazipaşa arası 45 kilometre.. Alanya, geceleri ışıl ışıl görünür bizim Gazipaşa ilçesinden.. Alanya'da, TL'den çok DM geçerlidir!. Yemek listeleri Almancadır, esnaf, önüne gelene Almanca seslenir, neredeyse tüm duyurular da Almancadır! Yakın bir gelecekte, sokak adları de Almanca olursa şaşmayacağım. Alanya, Almanya'nın yazlık kentidir da ondan! Alman hatunlarının gevşek, sıkı, küçük, büyük, iri, sarkık, dik, esmer, sarışın, iri uçlu, üzüm uçlu, memelerini en çok Alanya plajlarında görebilirsiniz. Nasıl ki Almanya'daki insanlarımız gurbete, gurbet de olara alıştıysa, biz Akdeniz kıyı insanları da Alman hatunlarının bin çeşit memelerine alıştığımızdan yadırgamıyoruz. Alanya'ya indiğim zaman kendimi Almanya'da sanıyorum.

Ya Köln'de?

Almanya'nın Köln kentinde de kendimi Türkiye'deki gibi rahat hissediyorum, sanki Türkiyemizin herhangi bir büyük kentine gelmişim! Beş yüz metre öteden gelen insanın benim insanım olduğunu şıpıdanak anlıyorum, kılığı kıyafeti kostak kostak yürüyüşü, kokusu, davranışı, sigarasının kokusu.. Neredeyse adım başı dönerciler, lahmacuncular, bakkallar, marketler, lokantala., imbisler, har malın satıldığı dükkânlar, halıcılar, seyahat acentaları tıp doktoru tabelaları koca Köln kentine adım adım yayılmış..

1993'ün ciddi verilerine göre Köln'de 163.000 yabancı var, bunan 74.000'i de Türk,..

Bu verilere göre yaş dağılımları da şöyle:

0-3	Yaş arası	4784
3-6	" "	4299
6-10	" "	4180
10-15	" "	6614
15-18	" "	5069
18-25	" "	13127
30-55	" "	6271
55-60	" "	2900
60-65	" "	963
65-70	" "	293
70-75	" "	89

Bakkallar Kadar Değilse de..

Bakkallar kadar değilse de, Allahın ipine asılan din kardeşlerimiz Köln kentini mescitistan yapmışlar, yapmadalar... Ellimetre kare seccade, halı, alabilecek bir mekân, bir mescit olabiliyor, cemaat mi? Olmasa da olur, maksat mescidin olsun..

Alteburger Str, Köln'deki mekânımız. Asilliği yeğlemiş, dazlaklığı yeğlemiş, deliler gibi azmayı bir yaşam biçimi olarak seçenlerin cem olduğu; meyhanelerin, kafelerin, pastanelerin kümelendiği bir muhit.. Cumartesi pazar geceleri sabahlara kadar şamatanın, naralann eksik olmadığı, bira şişelerinin duvarlarda parçalandığı, motorsiklet gürültülerinin hemen hemen hiç eksik olmadığı, kilise çanlarının da pek sık duyulduğu Alteburger'in dibinde kocaman bir işhanın küçücük bir dükkânının kapısında bir tabela:

"Veysel Karani Mescidi"

Kapısından pirinç bir plaka:

"İtiniz."

Bunun Almancasını da yazmışlar. Türkçe çevirisi ise şöyle

"Çekiniz"

Fukara Alman, inanıyorum ki içeri bitürlü girememiştir, itilip açılacak kapı, çekmekle açılır mı? Buna ne Japon, ne de Alman mucizesi kadirdir!..

Cuma Namazı

Müslüman din kardeşlerim –Aleviler dışında- türü çeşitli tarikatlara bölüm bölüm bölünmüş din kardeşlerimin en büyük sıkıntıları, Cuma namazı edasının tastamam iş saatine, çalışma saatine raslaması.. Gel de çık işin içinden. Alman Gâvuru ne bilsin Cumayı, onun yüceliğini? Bilmez, o işlerin bantların tıkır tıkır yürümesini bilir salt..

Zaman Sana Uymuyorsa Sen Zamana Uy..

Çare tükenir mi? Tükenmez. Şimdileri yavaş yavaş yaygınlaşan bir uygulama var. Cuma namazları, tatil günü olan Pazara alınmış!. Gavurlar kiliseye, Müslümanlar camiye, mescide!. Ne denir? Oldu da bitti maşallah!

1956-1993 arası, Alman ellerine kaç kere gittim anımsamıyorum.

Yirmi beş yıl kadar önce, Münih'e bir saat uzaklıkta Prien Goethe Enstitüsünde güya Almanca öğrenir iken, zamanım, enstitüden çok, özellikle Güneydoğu ve Doğu Anadolulu işçi dostların arasında geçmişti. Ya onlar arabayla gelir alır ya da trene

atlar ver elini Münih der, Gaziantepli Adnan'ın evine yanlardım.. Gelsin Gaziantep yemekleri, türküleri. Sokaktan birisi "Adnaaaan.. Adnan.." diye bağırıyordu. Baktım. Son model bir Mercedes, yanında bir yurttaş, elinde büyük bir mağazanın naylon poşeti.. Adnan, "Seslen, yukarıda gelsin" dedi. Adam geldi, merhabalaşıldı. Adnan paketi açtı, gözler ışıldadı.. Pakette bir koyun kellesi, dört koyun ayağı ve biraz temizlenmiş bir işkembe vardı!. Öteki pazar, Denizlili bu yurttaşın evine yemeğe çağrıldık. Ev sabihebimiz bayan da eski "Alamancı"lardan.. Kocaman, ama kocaman bir masa.. Kuş sütü eksik, fazlası yirmiye yakın çeşitli et yemeği!. Hanım Yozgatlıymış.. Denizlilinin eşi Türkiye'de, hanımın eşi de Yozgat'ta.. Çocuklarsa bunların.. Birlikte yaşıyorlar, imamların bir görevi de nikâh kıymaktır herkes yaşamından hoşnut! On beş yaşlarında ki –o zaman bunlara ilk kuşağın veletleri deniliyordu– bu velet onca yemeğe karşın mızmızlanıyor, anasına Almanca diretiyor, patates kızarmasıyla tavuk gril istiyormuş!. Çabuk öfkeleniyorum, demek o zamanlarda bile şekerim varmış ki, "Ulan eşşoğlueşşek, bunca yemek varken ne grili?" diye patlamış, anası da "Hay yaşa Otyam Bey, bu çocuk böle işte" demişti..Her şey ne güzeldi, o leş kokusu olmasa!.

Sonunda öğrendim elbette. Bizim Denizlili, civar çiftliklerden koyun alır, ormanda keser, temizler, artıkları oraya gömer, derileri de köşkün bodrumunda tuzlar kurutturmuş, bu koku oymuş!. Günlerden bir gün, ak Mercedes'in çamurluğunda bir iki damla kan gören Alman polisi, bizimkini çeker karakola.. Alman usulü söyletir, bir yandan da laboratuvurdan tahlil sonucu beklenir, kan, koyun kanıdır. Nerde çarptın, niye çarptın ve sonunda söyletirler, hepiciğini söyletirler, ormana gidilir gömülü artıkları çıkarttırırlar!. "Biz Müslümanız, gâvurların kestiği hayvan, koyun da olsa zinhar yenmez, ben bizzat kesiyor, sonra Türk ailelerine satıyorum.."

Gereği düşünülür ve gereği uygulanır..

Ormanda koyun kesmeler de Türk ve Alman tarihinin gerilerinde kaldı!. Çok, ama çok büyük Türk firmaları, tamamen Müslüman kasaplarca kesilen etleri, sucukları, pastırmaları en çağdaş biçimde, artık her yere ulaştırıyor.. On binlerce dönerci, istediği kiloda hazırlanmış döneri takım taklavatıyla bir telefonla işyerine getirtiyor.. Türk fırınlarında pişen 1 DM fiyatlı pidelerin bile bir müşterisi de Almanlar, hem ucuz hem lezzetli.. Evlerine çağıran Alman dostlar bile pide ikram ediyordu, Almanya'da o güzelim, neredeyse kırk çeşit Alman ekmeğine hasret kalıyorduk!.

Binlerce Türk işyeri.. Fabrika yapan fabrikaların sahipleri Türk, Almanlara satıyorlar icat edip yaptıkları makineleri!. Milyarlarca mark cirolar... Son gözlemim, araba üstüne.. Türk işçisi, Türk insanı artık o iki yüz, üç yüz marka satılan arabalara bakmıyor, elbette almıyor, üstelik iki üç yıl kullandığı BMW'sini, Mercedes'ini satıp en son modelini alıyor!.

Ve Türk insanı resmen ve alenen Almanya'ya el koymuş!.

Bazı genç Türklerin altındaki akıl almaz marklarla alınmış, Japon motosikletleri Köln sokaklarında cirit oynuyor!. Bunlara karşın, özellikle dinsel ve tarikatsal bölünmeler başta, nice nedenle artık Türk de Türkü sevmez olmuş, peki ama Alman neden, niye sevsin ki? En güzel arabaları satın alan onlar, en güzel konutlarda oturan onlar, milyonlarca markı bankaya koyan onlar, en gözü pek üçüncü kuşaktan çeteler onlar, neden sevsinler onları? Greve katıldıkları için Alman ayrım yapmıyor, Türk artık Alman dilini çatır çatır konuşmada, hakkını çatır çatır aramada.. Aklının almadığı iş karşısında bayrakları açıp caddeleri doldurup yürüyüş yapmaları iş değil.. İşsizlik, sığınmacılık markları tıkır tıkır...

İstedin mi ekmek elden su gölden, Türk Almanı neden sevmesin?

Atatürk'e sövmek istediğin kadar serbest!. Bir spor salonuna tutup sekiz on bin yandaşını toplayıp, başta Atatürk'e, gerekirse

Türk ulusuna ana avrat sövmek serbest!. Dini ortaya atıp o saf insanlardan ayda milyonlarca mark yürütüp, işyerleri kurmak, market zincirleri kurmak, adım başı ibadethane açmak Alman yasalarına göre yasak değil, Türk, Almanı neden sevmesin? Ama hangi Türk?

Fakat yine de, Almanya'da suyun ısındığını sezenler çoğunlukta..

Şimdi ne olacak?

Birinci ve ikinci kuşak Türkler her zamanki acılar içinde.. İş tutanlar, ev alanlar, ev kuranlar.. Bunlar işin farkında.. Avrupa da bir şeyin farkında resmen olmuş olmamış Türk, Avrupa Topluluğuna artık girmiş!. Rakamı oldum olası sevmem, sevenler, bilenler Türk insanının ne denli para ciro ettiğini korkuyla gözlüyorlar, artık Türkü durdurmak gerek.

Bildiri Savaşları

Şu Almanya cavuristanında kâğıda baskı işleri çok kolay ve de ucuz.. Renklisi renksizi, her boydan şıpıdanak hazırlanıyor.. Sanırım bunun da etkisiyle, buralarda bildiri bastırmak, derdini bildirilerle anlatmak, dağıtmak yolu pek geçerli..

Arşivime bakıyorum, bildiriler dosyasına.. Bir iki örnek:

Ginsheimer Str 48, 6095 GUSTAVSBURG, tel: 06134/51469

Kamuoyuna Açık Bildiri

Değerli Canlar I..."

Bildiride, federasyonun amaçları ve çalışmaları uzun uzun açıklanıyor, örnekler veriliyor, "Canlar, Bacılar, Sevgili Aleviler" ara başlığından sonra, savunmaya geçilerek şöyle deniliyor özetle:

"... Alevi Birlikleri Federasyonu olarak, yaptığımız her çalışmanın, Alevi halkından bize verilen her desteğin maddi ve manevi her türlü hesabını vermeye hazırız. Ancak; federasyonumuzun aleyhine her türlü yalanı, iftirayı ve kuzu postuna bürünmüş, aslında Aleviliğe hiçbir katkısı olmayan, yazdıkları bildirilerin altına imzalarını dahi koyamayacak kadar yürekliliği gösteremeyen YOL DÜŞKÜNLERİNİN de, Alevi geleneğini, inanç biçimini, sahte belgeler sergileyerek tarihi çarpıtanlar da, yıllardır Aleviliği bir sömürme aracı olarak görmektedirler."

Birinci sayfa burada bitiyor, antetli kâğıdın altında ise şu bilgi var:

"Banka Hesap No: Kreisseparkasse, 6090 Rüsselsheim Konto no: 100 84 08, BLZ: 505 52 553"

Bildirinin sonlarına doğru da şu görüşlere yer veriliyor:

"Bugün tüm Türkiye halklarının verdiği vergilerden devlet bütçesinden en büyük payı alan ve Anadola Aleviliğini de yok sayan Diyanet İşleri Başkanlığı ve ona bağlı Rabıta ortaklı Müftülükler, imamhatip okulları, ilahiyet fakülteleri ve Kuran kursları laikliğin ve cumhuriyetin dostu olmadıkları gibi, tüm cami hocalarının da tüm Türkiye halkının verdiği vergilerden de maaş almaları Laik cumhuriyet devletine bir yüktür. Ülkemizdeki siyasal iktidarlarsa bir taraftan bu manzaraya şirin gözükmektedirler, diğer bir taraftan da irtica yuvası olan bu kurulaşa çanak tutmaktadırlar.

Siyasi partilerimiz ise, Alevileri ve onların köylerini seçimden seçime hatırlayan Türkiye Alevilerinin dört buçuk milyon oylarını kendi sandıklarına aktarmak isteyen, ama devletin radyosunu, televizyonunu, ulaşım araçlarını, eğitim araçlarını da Sünni İdeolojisi olan kesime sunan ve yaşadığımız çağın gerisinde olan bir manzara arz etmektedirler."

Semah-Köln ve Çevresi
Alevi Kültür Merkezi Neden Kurulmuş?

Merkezin neden kurulduğu da, bir başka bültenle özetle şöyle açıklanıyor:

"Alevi Kültür Merkezi, İnsan Hakları Beyannamesinin "herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü vardır" ilkesinden hareketle kuruldu.

Alevi Kültür Merkezi, Alevi kültürünü felsefesini ve inancını yaşatmak, kamuoyunda tanıtılmasını sağlamak için kuruldu.

Alevi Kültür Merkezi, fiili olarak yok sayılan inançlarından dolayı maddi ve manevi baskıya uğrayan Aleviler üzerindeki bu baskının sona erdirilmesi ve dileyenin

korkmadan, çekinmeden "ben Aleviyim" diyebilmesi için kuruldu.

Fiili olarak yok sayılan Aleviler bugüne kadar "Diyanet İşleri Başkanlığı"nda hiçbir biçimde temsil edilememiş, "Diyanet İşleri" yalnızca Sünnileri temsil eden bir kurum olmuştur. Alevi Kültür Merkezi, bu haksız uygulamanın sona erdirilmesi ve devletin laiklik gereği "Diyanet İşleri"nden desteğini çekmesini, Türkiye'deki bütün mezheplerin bu anlamıyla da Alevilerin de özgürce kendi inanç ve kültürlerini, gelenek ve göreneklerini, kendi olanaklarıyla yaşatmalarını sağlamaya katkıda bulunmak için kuruldu. Gerçek laikliğin de gereği budur.

Aleviliğe Yönelik Yanlış Şartlanmalar ve Önyargılar Kırılmalıdır!

Alevi Kültür Merkezi, Aleviliğe yönelik bilinçli olarak empoze edilen yanlış şartlanmaların ve önyargıların kırılması için kuruldu.

Alevi Kültür Merkezi, bu anlamda Alevi, Sünni, Şafii, Şii bütün mezhepler arasında yeni ayrılık tohumları ekmek için değil, düşmanlıkların yok edilmesi, herkesin kendi gerçekliğini karşılıklı kabullenerek, eşitlik temelinde kardeşçe, dostça bir arada yaşamaları için kuruldu.

Alevi Kültür Merkezi, yabancı düşmanlığının yaşandığı Almanya'da yukarıdaki anlayış çerçevesinde, Alevi-Sünni, Katolik-Protestan, her mezhep ve ulus arasında, insan haklarına ve demokrasiye saygı temelinde bir araya gelişlerini hızlandırmak için kuruldu.

Güçlü Bir Kültür Merkezi İçin Elele!

Alevi Kültür Merkezi'nin kapısı, Alevilik felsefesini, kütürünü ve inancını tanımak isteyen, insan haklarına, halkların kardeşliğine, din ve vicdan özgürlüğüne, kadın-erkek

eşitliğine, demokrasiye saygılı herkese açıktır.

Alevi Kültür Merkezi, bütün Alevileri, cem evinden folklora, folklordan kütüphaneye, sportif olanaklara kadar geniş bir Kültür Merkezi kurulması, kültürümüzün hakkını vererek yaşatılması için birleşmeye çağırır.

İnsan sevgisini, dostluğu, kardeşliği kılavuz edinen Alevilik felsefesini yaşatmak için, "ben olmasam ne olur" diye düşünme, unutma; sensiz bir kişi eksiğiz!

Gelin canlar bir olalım!

Köln ve Çevresi
ALEVİ KÜLTÜR MERKEZİ
Yönetim Kurulu

Yazışma adresi: Konrad-Adenauer-Str. 22, 500 Köln 90, Tel: 02203/37439"

Şimdi tam yeri ve sırası:

"Gelin canlar, artık gerçekten BİR olun."

Ne güzeldir eline, beline, diline hâkim olma. Buna bir şey daha eklemek isterim:

Ve "Ensene!"

Bir "Binali" Daha!.

1962'de Türkiye genelinde Alevi ve Bektaşi topluluğunu incelerken tek uğramadığım yer Samandağ olmuştu. "Hû Dost" başlıklı yazı dizim Cumhuriyet'te yayımlandığı zaman akıl almaz bir ilgi topladı. Alevi kesimi, bir Sünniden –nüfus kâğıdıma birileri, sanki bana sormuşlar gibi Hanefi yazdıysa suç bendemola?– böylesine yazıların çıkmasına hayretle, sevgiyle, saygıyla ayıptır yazması ama "şükran"la karşılamışlardı.. Samandağlılar bu ihmalimi unutmadılar, hatta sanırım affetmediler şişe kırın, gönül kırmayın. Dört yıl önce, kırdığım gönlü onardım, "Ey Samandağ Samandağ"

yazı dizisi de büyük ilgi gördü. Posta kutumda kocaman bir zarf duruyordu, Almanya'dan.. İçinden bir kaset, bir poster bir de çok güzel bir yazıyla kısacık bir mektup, "Sayın Otyam" diye başlayan. Almanya'ya göçmüş bir Alevi ailenin kızıymış, lisede okuyormuş, Samandağ yazıları aileyi çok duygulandırmış, armağan olarak bize türkü kaseti gönderiyormuş, eğer bir gün yolumuz Ratingen'e düşerse evleri evlerimizmiş.. Adres ve telefonlarını da yazıyordu. Hicran Bozkurt'a yeni çıkan kitabımı gönderdim teşekkür edip. Bir ay sonra sergimiz için Köln'deydik, Ratingen seksen kilometre ötemizdeydi. Telefon ettik, ertesi günü akşam Ratingen'deydik, sokağı bulduk, numarayı kodunsa bul!. Bahçe gibi bir yerde insanlar çalışıyordu, kimisi tuğla taşıyor, kimisi harç karıyordu, merhaba deyip güleç yüzlü birine Hicran Bozkurtların evini sordum, bir and durdu, "Şurdan içeri girin burası" dedi.. Girdik.. Tertemiz bir salon, her şey gıcır gıcır, duvar kâğıtları yeni yapıştırılmış.. Koltuğun arkasında, iki saz ucu görülüyor.. On dakika sonra yedi sekiz can girdi salona, yıkanmışlar, yeni giysilerini çekmişler.. Bizi buyur eden kişi koşarak geldi boynuma sarıldı, ama nasıl sarılma, gözleri doluydu, "Ben" dedi, "Hicran'ın babasıyım, Binali'dir adım.." Heyecandan titriyordu, artık resmen ağlıyordu.. "Bilir misiniz ben sizi yazılarınızdan yıllardır tanıyorum, sizin için nice şiirler yazdım, defterler dolusu, kadere bak ki kızım aracılığıyla tanışmak varmış, eee hoş geldiniz."

Binali de Almanya'ya neredeyse ilk gelenlerden.. Eşi de çalışıyor hâlâ.. Çocuklar okuyor, hepsi okuyor, damatlar, torunlar.. Evi yeni almışlar, biraz da bankaya borçlanıp.. Türkü, Kürdü her daldan usta var, imeceyle onarıyorlarmış.. Hepsiyle tanıştık... Sonra mı? Sofralar kuruldu ve oğul sazı aldı, Hicran söyledi, ana söyledi, baba söyledi, dostları söyledi.. Saat sabahın üçü olduysa suç bende mi? Tüm telaşları yukarıdaki yatak odasını bitirmekmiş, bize ayırdıkları "odamızı." Onlar Köln'e geldiler sergiye.. Yirmi beş yıldır Almanya'da okuyan, sonraları çeşitli televizyonlarda, radyolarda

programlar hazırlayan bizim Adanalı Yüksel Uğurlu, on üç yaşlı Volvo steyşini gazladı, ibre yüzle, iki yüz arasında kıpırdıyordu ve ilk kez "yavaş sür" demiyordum, yirmi dakika sonra Alburger Str'deydik, Yüksel'in evinde, "Baba nereden bulursun böyle güzel, candan, dost insanları?" dedi.. "Yıllardır öylesine hasretim ki böyle güzel insanlara.." Çantasından ses alma aracını çıkardı, düğmeye bastı. Hicran ve o güzelim ailesi şimdi Köln'de Yüksel'in evindeydiler.. Elbette çoğu Alevi deyişleri, ama en çok yurt vatan özlemi, gurbet, sıla sözcüklerinin bol geçtiği Türkçe, Kürtçe havalar..

"Ben, Doktor İsmet Turanlı"

Leverkusen sergimiz. Galeriden, ayrılıyoruz yemek molası için.. Karşıdan iki Alman geliyor, usulen selam verdik, durdular gözlüklü olanı elini uzattı, "Ben doktor İsmet Turanlı" dedi, "Arkadaşım doktor...." Köln'den gelmişler, sergiyi gezdiler ve Köln'e yemeğe çağırdılar. Diğer doktor ayrılmıştı. Turanlı da otuz yıldır Almanya'da.. Sohbet saatlerce uzadı, yüze yakın ortak dostumuz çıkıverdi, en başta hocam Bedri Rahmi Eyuboğlu.. Doktor, durmadan hocanın şiirlerinden okuyor, sonra Nazım'a geçiyor, hem Türkçe, hem Almanca, yetmedi ve de Kürtçe!. Duygu yüklü bir sofraydı, doktor işyerini, biz sergiyi unutmuştuk, öylesine!.

"Bizim Marika'nın Babası"

Binali geldi sergiye.. Ertesi günü illa yemeğe çağırıyor, bahçede ateş yakacakmış, etlar hazırmış, dostlar hazırmış.. Yüksel Uğurlu çoktan hazırdı.. Bahçedeyiz.. Binali, yalvarıyor, "Yahu baba, çağırmak istediğin kimse yok mu?" İki üç dost çağırıyoruz en yakını yüz kilometre öteden.. "Haa sahi, doktor İsmet Turanlı'yı da

çağıralım.. "Binali şaşırıyor, "Ne, İsmet Turanlı mı, onu tanıyor musunuz? Biz yıllardır onun ününü duyarız, ama tanışmamıştık, bizim Marika'nın babası.. Hemen çağıralım, acaba lütfedip gelir mi?"

Bir yanlışlık olmalı.. Turanlı'nın eşi Alman Anni.. Çocuklarını tanıyoruz, Marika diye kızları yok!. Binali telefon etti heyecanla, sesi de içeri verdi, doktor "Geliyorum" dedi..

"Binali, doktorun Marika diye kızı yok, bir yanlışlık olmasın?" Güldü:

"Var, var.. Bizim Yunanlı dostlarımız var, on iki yıldır evliler, bir türlü çocukları olmadı, tüm Avrupa'yı dolaştılar, İngiltere dahil gitmedik doktor, klinik bırakmadılar hepsi boş.. Dedik, yahu bizim burada Türk doktor varmış bir de ona gitseniz.. Bunlar dudak büktüler falan, sonunda razı oldular. Turanlı Bey kadını tedaviye aldı, uzatmayalım derken nur topu gibi bir kız doğdu adını Marika koydular.. Turanlı Beyin adı geçince biz Marika'nın babası deriz.."

Marika'nın babası da geldi, her gelen mihmandır, Ali'nin ta kendisidir, adı, dini, rengi, ulusu ne olursa olsun..

Bizim Turanlı, ünü çok yaygın bir tüp bebek "ustası", Almanya'da bile çığır açan, kliniğinde nice Alman doktor çalıştıran.. Şan onda, şöhret onda, para da onda, ne ki şu yurt vatan özlemi yok mu, gözü kör olsun.. Doktor, memleketi Adıyaman'ı özlüyor, dağlarını, ovalarını, illa insanlarını, sık sık gelip gitmeler yok mu? Var, ama yetmeyen, illa vatan, illa vatan, türküleri dinlerken bu gözyaşları bundan, şiirler bundan.. Turanlı, tam bir romanlık.. Doktor.. Filozof.. Şair.. Resimsever, operasever, konsersever, kotrasever, kayakçı, hepsi hepsi var, iş tutmuş başarılı oğullar, kız. Ne yok? Vatan..Malatya'yı İlla o..

"Dom Kadetral Kilisesi"

Milliyet gazetesinin sevimli fotoğrafçısı Musa Ağacık'a,

"Musa" dedim, "buraya kadar gelmişken Dom Kadetralini görmeden gitme, hele o canım vitraylarını, yürü bakalım.."

Musa da karşılığında fotoğraflarımı çekti Kadetral önünde.. Otuz yıl önce ilk gurbetçilerden birisinin bir türküsünü anımsıyorum, "Kölün şehrinde Dom Katedral Kilisenin önünde yanlız kalmışam" gibilerine. Musa'dır, bayıldı gülmekten, her konuşmasında kullandığı sözcüğü de patlattı "Demokrasi adına..." Sonra bu fotoğraf Milliyet'te öyküsüyle çıktı.. On gün sonra Düsseldorf'tan bir mektup isim yok, adres yok!. Çalakalem yazılmış:

"Çoktur dostun beyden paşadan / Birkaç dostunda kenar köşeden / Bu varlık eksilmesin başından / Dost Kölünde yalnız değilsin / Filiz Otyam Fikret Otyam / Biri bacım, biri amcam / Çala kalem hep yazacam / Dost Kölünde yalnız değilsin / Yaşamın ağır aksak faturası / Ne güzel olur insan çabası / Bu resim Kölün hatırası / Dost Kölünde yalnız değilsin / Sevginiz var bilirim yolumuza / Gülden taht kurdunuz gönlümüze / Kucak kucak selam size / Dost Kölünde yalnız değilsin."

"Ulan Adını Bile Yazmamış"

Aylar sonra sergimizde, Binali "Otyam baba, baba seni burada da çok seviyorlar" dedi.. "Öyledir zaar, aylar önce bir şiir aldım, ulan adını bile yazmamış bir teşekkür bile demedim, bak şu şiire.. "Binali şiiri aldı, okudu.. Eşi de aldı "Aaaa" dedi, "Binali, bu senin yazın!."

Gönderen açığa çıktı, boynuna sarıldım, Binali ağlıyordu.

Doğacak Tüp Bebeği Gördüm!

İsmet Paşa, Pembe Köşkün bahçesinde biz gazetecileri kabul

etti, kocaman bir "ooo" çekti. "Gel bakalım, seni çok özledim.." Eyvah çektim içimden, bilirim bu özlemleri! Çıdırgı gibi elleriyle başımı tuttu, eğildi, öpecek. Hayır, gözümden yaş geliyor. O öpermiş gibi yapar, ama kulak mememi ısırır!. Ve ısırdı!. "Buyur bakalım".. Ağaçlar, ağaçlar, iri bir dalı tutmuş, "buyur geç bakalım!. "Siz buyrun Paşam.." Israr ediyor geçmem için!. Sonra kendi öne geçiyor, arkasındayım ve birden o yay gibi gergin dalı bırakıveriyor ve dal gürp diye göğsüme çarpıyor ve Paşanın kahkahası!. Bayılırdı bu numalaralara!. Gazetci arkadaşlardan birisi sordu:

"Kaç yıldır şeker hastasısınız Paşam?"

"Otyam'ın yaşı kadar."

O zaman kırk yaşındaydım.. Ve Paşa, şeker hastalığı ve hastaları hakkında epey bilgi vermişti.. "Güzel hastalıktır, insanın ömrünün uzatır.."

Elbette bunun koşulları var.. İlla şu..... boğazına dikkat edeceksin, baş koşul bu.. Yediğine, içtiğine dikkat edeceksin.. Paşadır, ikramı sever, bana en büyük kazık ikramı da, bir fincan sıcak süttür, eh içilir, içilir sabah sabah ama yansına kadar tozşekerli olmasa!. Israr eder, "Beş tanede çikolata ye bakalım.." Yenir.. Paşa ikramcıdır. "Kardeşim, lokum yemedin, beş de lokum!." Evet, Paşa bir yazıma kızmıştır, bu ikramlar bunun belirtisidir! Demez olaydım "Tatlıyı severim Paşa, ama orta şekerli tatlı olmalı." Vay sen misin bunu diyen!.

Yıllar geçecek, bizim "şeker" de yedi yıl önce bir Kuveyt sergimiz sırasında açığa çıkacaktı!. Yedi yıldır 140-260 arası dolaşan!.

Dr. Turanlı, Köln'den faks çekmiş, "Bizim oğlan Amerika'da, evi boş, muhakkak burada kalacaksınız, bekliyoruz.." Ne ki, Bonn Büyükelçimiz Öymen ve eşi bize on gün önce el koymuşlardı.. Doktoru kırmamak gerekir. Ona muhakkak bir iş vermeli:

"Doktorlar rakıyı kestirdiler, gebelik testi hariç, yaptıracağın genel kapsamlı bir test evden daha çok makbule geçecek, sağlığım sana da emanet"

Mikroskoptaki Bebe..

Doktordan önce kliniğindeyim.. Verilen talimat üzerine, kilosu de kendisi gibi sevimli bir hemşire iki tüp kan aldı, yine verilen talimat üzerine hazırlanan kahvaltıya buyur etti. Çeşitli kahveler, çaylar, sütler peynirler ve de on beşe yakın reçel!. Ölüm ölüm bir ölüm deyip reçellerden de tattım, reçel bile olsa kimseyi kırmamak kitabımızda yoktu da.. Sonucu öğrendik, şeker 140 çıktı!. Çünkü bir haftadır, Alamanya toprağında ne kadar yiyecek varsa diabetikler için, 11 derece şarap dahil hepsini tadıyordum.

Dr. Turanlı, "Gel" dedi, "sana bir şey göstereceğim."

Bir Alman uzman bayan doktor, yandaki beyaz dolaptan bişeyler aldı dikkatle, mikroskoba koydu, baktı, sonra güler yüzle Turanlı'ya işaret etti, sonra o da bana.. Baktım, cıvıl cıvıl bişeyler.. Doktor "Sayabilir misin?" dedi, saydım "Sanırım dört.."

Tamammış.. Dün ikiymiş, sabah üç, şimdi de dört olmuşlar.. Neydi bunlar, iki camın arasında kıpırdaşan?

Öğrendim.. Kadında yumurta geliştiği zaman, bunun hormon tahlilleri yapılıyor ya da ultrason ile izleniyor bunlar enjektörle yumurtalıklardan alınıp dışardan erkeğin tohumlarıyla vücut ısısında birleştiriliyor ve aşılanmanın olup olmadığı mikroskopla gözleniyor, bu izleme sürekli yapılıyor, döllenmiş yumurta çoğalmaya başlıyor, benim de tanığı olduğum gibi ve çoğalma dört hücreye kadar olunca bu yumurtalar alınıp ana rahmine konuluyor.. Bu yumurtalar rahim zarınca kabul buyrulup rahme alınırsa işler tamam, bu insan demektir!.

"Yani, tüp bebek olayı denilen şey bu mudur Turanlı?"

"Tüp bebek aslında kötü isimlendirme, çeviri.. Gördüğün gibi olayın tüple falan ilgisi yok.. Vücut dışında döllendirme demek daha doğrudur.. Doğal yollardan bir kadın gebe kalamıyorsa, bunda en büyük etken yumurtalıklara giden kanalların tıkalı olması ve bu nedenle de erkek tohum hücresiyle birleşememesidir. Biz bu işi dışarda yapıyoruz.."

"Eğer bir sakıncası yoksa, milliyeti nedir bu yumurtanın?"

"Polonyalı bir çifte aittir" demekle yetindi Turanlı..

Ey güzel insan tohumu, ey daha doğmamış Polonyalı kardeşim, ben seni daha dört yumurta iken gördüm!. Bir sakınca olmazda dokuz ay on gün sonra dünyamıza geleceksin.. Hoş gelesin, safalar getiresin.. Sakın şaşırma, savaş diye bişey göreceksin karşıtı barış olan.. İnsanın insana zulmunu, insanın insanı sömürdüğünü denizlerin, suların, göllerin gün gün ölümcül kirlendiğini ve havamızın; aşkı tanıyacaksın, seviyi, sevisizliği.. Sakın şaşırma yine de güzeldir dünya ve yaşamak..

Bekleme salonunda Türk ve yabancı bayanlar bekliyor, hepsinin karnı yüklü, gözlerinden okunuyor ana olmanın, oldurulmanın kıvancı, hepsi de dışardan döllenmeli.. Sırasıyla içeri alınıyorlar, kontrol için.. Turanlı, ana adaylarının karnında dolaştırıyor bir aleti, ekranda, benim için "bişeyler" kıpırdıyor doktorsa arasıra "çok iyi" diyor.. Şuraya bakacak mışım, o kalbiymiş.. Şunlar böbrekleri.. Şunlar var ya şunlar, ağzıymış, şunlar çıkmamış dişleri!. Şuna dikkatli bakaymışım, bak bak.. "Pipisi.. Görüyor musun?. Kalkmış!. Vay köftehor vay!. "Anne de izliyor yedi aylık ikizlerini, ben daha çok annenin yüzüne bakıyorum, apaçık görüyorum, mutluğunu, kıvancı.. Yüzü hep gülücüklü..

Bebekler sağlıklı.. Olmasa ne gammış? Daha anasının karında bile ameliyat edilebilir kanı değiştirilebilir, gerekirse arızalı organı onarılır hatta yenisi konabilir. "Yahu doktor, Polonyalı dedin değil mi? Kenyalı da olabilirdi, İngiliz de, Ugandalı da.. Yahu insan

bu, insan.. İnsan eliyle, insanlar eliyle insan.. Kime ne onun şu ve bu ulustan, ırktan, renkten olması, şu dinden bu dinden?. Fukara yumurtalar tüm başına geleceklerden habersiz yahu.."

Bir türküde:

"Vardım ki tabibe, tabip benden dertli imiş" denir.. Turanlı'nın bamteline basmışım!.

"Bunca dert., bunca sorun varken, geçmişe dönüp, dinlerin, filozofların, Darvin'ci evolutin teorilerini düşünmenin sırası mı diyeceksin? Sözümona bu modern çağda, insanın oluşumu hakkında kafa yormak abesle iştgal görülebilir.. Gelişimini daha tamamlamamış insan denilen mahlukun hâlâ ortaçağdaki gibi, din, milliyet kavgaları yapmaları, hemcinslerini yok edici savaşları bırakmaması, çevreyi bencilliğine kurban etmesi bizi insan hakkında düşünmeye zorluyor.. İster istemez bunu da düşünüyorum, benim gibi bir nevi insan yapımıyla uğraşan, haydi halkın alıştığı deyimle bir tüp bebek yapımcısının bir davranışı, beni bu konuda başka açılardan düşündürmeye zorladı.. Mekanik ve teknik düşünen insanların, bu insan yapımı olayında, her türlü felsefi düşünceden uzak olmalıdır. Kadından alınan yumurta ile erkeğin sperması birleştirildiğinde meydana gelen embryo'nun insan oluşumunun ilk basamağı oluyor. Dediğin gibi, bu embryo'nun ne cinsiyeti, ne dini, ne de milliyeti bellidir.. Bu embryo ana rahmine tranfer edilip de orada yani ananın karnında gelişmesi ve sonuçta doğumla insan şahsiyetinin resmen başlaması bulunduğu toplumun onun lisanıyla, pasaportuyla koşullandırılması ve nihayet ona verdiği kimliği ile hemcinsini yok edici davranışlara sürüklemesi inan beni çok, ama çok acıyla düşündürüyor ve bu insanların, insan oldukları intibaını veriyor. Bu musibet, sanıyorum ki insanoğlunun gelişimini daha tamamlayamamış olmasından, insanın daha sivilize olamamasından, eğitiminin temelinde insan olma faktörünün eksikliğinden kaynaklanıyor.. İnsanoğlu hâlâ beyninin yarısını

kullanıyor!. Dinlerin Âdem ile Havva'da sembolize ettiği Homo Sapiens, iki buçuk milyon yıllık bir oluşumun sonucudur.. Antropolog Louis Leakey'in Kenya'da bulduğu Ramapithecus fosillerinden Neandertall Arche tiplerin oluşumunda insan beyni 1.5 kiloydu.. Kimileri diyebilir, mademki bilimin dedikleri doğruysa insandan daha gelişmiş bir mahluk neden gelişmiyor? İki buçuk milyon yılda insan ancak bu düzeye gelebildiyse, bir iki buçuk milyon yıl sonra da elbet insanüstü insan gelişmiş olacaktır.. Eski Yunandan bugüne iki bin yıl geçmiş, biz buradaki insandaki gelişimi doğru olarak görebiliyoruz. İnsan gelişimindeki hız malum, insanoğlu bir dönüm noktasında.. Ya hemcinsini toptan yok edici bir felaketi kendi elliyle gerçekleştirecek, iyimser bir görüşle de insanın gelişimi insanüstü varlığına kavuşacak.. Bu tüp bebek yapımı ile yeni bir başlangıcıdır.. Bugün embryo'yu muayene etmemiz, sağlamlığını saptamamız, gen teknolojisi ile moleküler biyoloji ve bilgisayar teknolojisiyle insan varlığının gelişimi elbette hız kazanacaktır.

Gün gelecek Otyam; insanoğlu gerçekten insanlaşacak, çevresinin koşullandırmasına izin vermeyecek, bencilliği yenecek; kimse rengi, dili, dini yüzünden aşağılanmayacak.. Bu salt bilim yardımıyla değil, barışçıların, sanatın çevrecilerin, hatta turizmin yardımıyla olacak..."

Bir başka bölümde, insan olmaya hazırlanan döllenmiş yumurtalar özel cihazda, ertesi günü ana karnına yerleştirilmeyi bekliyordu!. Önce ona bir "Eyvallah" çektim.. Bu çocuğu görmek istiyorum, içimde zaptedilmez bir duygu oluştu.. Ama nasıl? Nazım Hikmet Ustanın dediği "85 çok mu?" Yaştan yana 67'deyim de!.

Alman Polisi "kenara" İşareti Verdi!.

"Sefiranım" yani güzel dost Nedret Öymen, tarizkâr bir şekilde, "Bizi erken öksüz bıraktınız" dedi, "Hani sergi süresince

bizde kalacaktınız, beş günde neredeyse kaçtınız, sizi özlüyor ve arıyoruz."

Vallahi açıkcası "kaçmıştım"!. Şeker ve kollestroldan yana zengin olduğumu öğrenen Nedret Hamın, aşçıya emir vermiş, yemekler tastamam "şeker hastaları" listesine göre çıkar olmuştu!. Tatlı da kesin yoktu sofrada, ve rakı ve sigara! Ne ki tek yasak olmayan "baldan tatlı muhabbetlerdi" geceleri.

Turanlı ve eşi Anni'nin Büyükelçimiz ve bizim onurumuza eski Köln'de çok ünlü bir yiyimevinde verdiği "yemekteyiz." Anni yanıma düştü, pek sevindim. O da beni gibi, yemek arasında salata yerine tütün yiyor!. Alman kadınlarını seviyorum, ama sigara içen Alman kadınını daha çok seviyorum.. Rakı yok, ama "şekeri alınmamış" yıllık şarap gani!.

Her şey gibi yemek de bitti, gece yarısı, Öymenler Bonn'a döndüler.. Turanlı "Biraz daha içelim" dedi.. Bir birahanede bulduk kendimizi.. İçildi içildi ve doktorun arabasını garajdan aldık.. Muhabbet sürüyor, doktor da arabayı yavaş sürüyor, hızlı sürse hemen Alterburger Str'de olacağız!. Motosikletli bir Alman polisi kibarca işaret verdi, "Kenara çekiniz.." Çekildik.. Ehliyet.. Arabanın belgeleri ve doktora işaret, "Aşağı ininiz, alkol muayenesi yapacağım.." Doktor gayet sakin, neyi kimden saklayayım bu gibi hallerde pek gülerim.. Anni de benim gibi, ellerimizde sigaralar.. Doktor, benim bildiğim doktor neredeyse bir yetmişliği devirip sabahın üçünde Ratingen'den Köln'e gitmiş adam, o kafayla!. Gayet sakin yanıt verdi:

"Alkollü değilim, üstelik alkole karşı bir demeğin de üyesiyim!."

"Lütfen muayene bayım, bütün sarhoşlar böyle der."

İki dakika sonra doktor yerine oturdu, kemerini bağladı, polis belgeleri verirken, "Özür dilerim" dedi.. Bu işe şaştım, sonra başka bir işe.. Bizim Turnalı, meğer bir yıl önce içkiyi resmen bırakmış, içtiği alkolsüz biraymış!.

Ne Kadar Otursak..

İyi bir gözlemci, sosyal araştırmacı da olan Turanlı, otuz yıllık birikim ve görgüsüylü özellikle Almanya'daki Türklerin encamını anlatıyor.. Hiç de parlak olmayan bir gelecek.. Belki Almanya'da doğan üçüncü kuşak kurtulabilirmiş.. Çifte vatandaşlık, seçme ve seçilme hakkı şartmış.. Özellikle Türklere yönelik saldırılar, daha da yoğunlaşırsa buna hiç şaşmamak gerekiyormuş...

Binali Bozkurt, bu adı da güzel dostum, "Gördünüz, yıllar içinde şu eve sahip olduk, neredeyse tüm aile çalışıyoruz, Ratingen sakin bir yer.. Alman komşularımızla kardeşçe geçinip gidiyoruz, ama.. Nasıl bırakayım?. Çocuklar okuyor.. Biz gurbete gurbet de bize alıştı ama, baba, sonunda döneceğiz yurda, çocuklar da başlarının çaresine bakar artık, hem vatanımı çok özledim, yetsin diyorum şu Almanya macerası.. Ya Allah!. Ya Muhammet!. Ya Ali!." dedi, dolu gözlerle..

Binali Bozkurt.. Binali Gülçiçek milyonlarca gurbetçinin ta kendisi.. Durumu çok "has" olanda bile, bir tedirginlik, bir endişe ve hatta korku gözlerinden okunuyor.. Acaba buna, "çaresizlik" de eklesek olmaz mı?

Pir Sultan dolaşıyor kafamda:

"Uyuk idik uyardılar / Diriye saydılar bizi / Koyun olduk ses anladık / Sürüye saydılar bizi Sürülüp kasaba gittik / Kanarada mekan tuttuk / Didâr defterine yettik / Ölüye saydılar bizi./"

"1953'ün Temmuzuydu, Sirkeci'den kamyona atladım Aksaray, Adana Gaziantep ve Birecik'in karşı yakası. Otobüs Fırat kenarında durmuştu. Tüm yolcular sebilhane ibriği gibi dizilmiştik. Gemi dedikleri sal geldi, cümbür cemaat doluştuk, Birecik kıyısına çıktık, sonra ver elini Urfa... 1993, aradan tastamam 40 yıl geçti. O 40 yıl içinde ne kadar gittim kim bilir, o topraklara sevdalanmıştım, sevdayı çeken bilir." 40 YIL ÖNCE 40 YIL SONRA / GELİN CANLAR BİR OLALIM.

Bu kitapta Fikret OTYAM'ın yıllandıkça tatlanan, renklenen sevdasını okuyacaksınız. OTYAM bu, söz ustası, renk ustası; insanı Urfa ovasından, ta Alamanyalara dek götürür. "40 YIL ÖNCE"siyle, "40 YIL SONRA"sının coşkusuna, kuyruğu bin bir renkli tavusların, gözleri sürmeli ceylanların sıcaklığını katarak... OTYAM'ın sevdası bu; geçmiş geçecek tüm "40 YIL"lara, onun deyişiyle, "Hû!" diyerek GELİN CANLAR BİR OLALIM!

ISBN 975 - 7362 - 50 - 6

Kapak: Fikret Otyam, Hz. Ali 1994; yağlıboya, 136x115